

De intellectuele eigendomsrechten verankerd in het Wetboek economisch recht: een eerste analyse

Marie-Christine Janssens¹, Hendrik Vanhees² & Vinciane Vanovermeire³

Inhoudsopgave

Gebruikte afkortingen en citeerwijzen	6
Hoofdstuk I. Inleiding	10
1. Het Wetboek van Economisch Recht (WER)	10
1.1. Achtergrond	10
1.2. Doelstelling van het WER	10
1.3. De verschillende boeken	11
2. Intellectuele rechten en het WER	12
2.1. Inleiding	12
2.2. In boek XI opgenomen materies	14
2.3. In andere boeken opgenomen materies	15
2.4. Niet in het WER opgenomen materies	17
Hoofdstuk II. Boek I - definities	18
Hoofdstuk III. Boek XI – Intellectuele Eigendom	20
1. Octrooien (Titel 1) (art. XI.1 t/m art. XI.91)	20
1.1. Algemeen	20
1.2. Maatregelen in verband met het taalgebruik, de werking van de DIE en ter verduidelijking en vereenvoudiging van de bestaande regeling	21
1.3. Taksensysteem	23
1.3.1. Facultatieve taken	23
1.3.2. Aanvangsperiode en hoogte van de jaartaksen voor de instandhouding van het octrooi	24
1.4. Wijzigingen aan de herstelprocedure voor Belgische octrooien	24

---

¹ Hoogleraar Katholieke Universiteit Leuven en HUB; Centrum voor Intellectuele Rechten.

² Hoogleraar UAntwerpen en Hoofddocent UGent

³ Referendaris Hof van Cassatie; vrijwillig wetenschappelijk medewerker Centrum voor Intellectuele Rechten, KU Leuven.

1.5.	Europese octrooien.....	25
1.5.1.	Algemeen.....	25
1.5.2.	Terminologie.....	25
1.5.3.	Herstelprocedures.....	25
-	Herstelprocedure op grond van het vernieuwde art. 5 W. 8 juli 1977	26
-	Herstelprocedure op grond van art. XI.83	27
1.6.	Maatregelen met het oog op de invoering het Europees octrooi met eenheidswerking en het eengemaakt octrooigerecht.....	28
1.7.	Wijzigingen aan de Wet van 8 juli 1977	28
2.	Aanvullende Beschermingscertificaten (Titel 2) (art. XI.92 t/m art. XI.103)	29
2.1.	Inleiding	29
2.2.	Verlening en verlenging van de duur van het ABC.....	30
2.3.	Taksen en vergoedingen	31
2.4.	Herstelprocedure	31
3.	Kwekersrecht (Titel 3) (art. XI.104 t/m art. XI.162).....	31
4.	Merken- en Modellen (Titel 4) (art. XI 163)	32
5.	Auteursrecht (Titel 5) (art. XI.164 – XI.293)	32
5.1.	Inleiding	32
5.2.	Het volgrecht (art. XI.175 t/m XI.178)	33
5.3.	Het vermoeden van overdracht bij audiovisuele werken (art. XI.182-183 en XI.206).....	37
5.3.1.	Het vermoeden van overdracht (art. XI.182 en XI.206 § 1).....	37
5.3.2.	Recht op vergoeding voor de exploitatie van audiovisuele werken (art. XI.183 en XI.206 §§ 3 en 4)	38
5.3.3.	De artikelen XI.182, XI.183 en XI.206 de lege ferenda (in het licht van art. 44 Wet boek XI)	39
5.3.4.	Artikel XI.206 § 2	41
5.4.	De uitzonderingen en bijhorende vergoedingsregeling	42
5.4.1.	De verschillende uitzonderingen in art. XI.189 (oud art. 21 AW) en art. XI.190 (oud art. 22 AW)	42
-	Quasi-codificatie	42

- Uitvoeringen in familiekring en in het kader van schoolactiviteiten (art. XI.190 & XI.217)	44
5.4.2. Dwingend karakter van de uitzonderingen (art. XI.193 & XI.219)	45
5.4.3. De wettelijke licentie voor secundair gebruik in art. XI.212-214 (oud art. 41-43 AW)	46
- Toepassingsvoorwaarden van de uitzondering	46
- De billijke vergoeding.....	49
- Dwingend recht en onoverdraagbaar karakter.....	51
5.4.4. De vergoeding voor het leenrecht (art. XI.243 – art. XI.245)	51
- Context.....	51
- Parameters voor de bepaling van de leenrechtvergoeding	52
- Vaststelling van de bedragen van de vergoeding	52
- Dwingend en onoverdraagbaar karakter van de vergoeding.....	53
5.4.5. Wijzigingen aan andere vergoedingsstelsels.....	53
- Horizontale aanpak van dwingend en onoverdraagbaar karakter.....	53
- De vergoeding ter compensatie van de uitzondering van privékopie (art. XI.229 t/m XI.234)	54
- De vergoeding ter compensatie van de uitzondering van reprografie (art. XI.235 t/m XI.239)	57
- De vergoeding ter compensatie van de uitzondering voor onderwijs en onderzoek (art. XI.240 t/m XI.242)	58
5.5. Verlenging van de beschermingsduur van de naburige rechten van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen (art. XI.208 t/m XI.210).....	58
5.5.1. Uitvoerende kunstenaars	58
5.5.2. Producenten van fonogrammen	59
- Beëindiging van de bestaande contracten en terugkeer van de rechten – ‘Use it or lose it’ clause (art. XI.210 § 1).....	59
- Recht op een jaarlijkse aanvullende vergoeding in geval van contracten op basis van een eenmalige vergoeding (art. XI.210 §§ 2-4)	61
- Een ‘schone lei’ voor contracten op royalty basis – ‘Clean slate’ clause(art. XI.210 § 5)	63
- Overgangsregeling (art. 40, § 4 Wet boek XI)	63
5.6. Doorgifte via de kabel (art. XI.223 t/m XI.228)	65

5.6.1.	Een recht op vergoeding voor kabeldoorgifte en de oprichting van een uniek loket	65
5.6.2.	Het register voor kabelrechten	66
5.6.3.	Verplichte mededeling aan de dienst Regulering.....	67
5.6.4.	Oplossing bij afwezigheid van overeenkomsten inzake kabeldoorgifte.....	68
5.7.	Vennootschappen voor het beheer van de rechten (art. XI.246 t/m XI.273	68
5.7.1.	Transparantie	68
5.7.2.	De kosten voor collectief beheer	69
5.7.3.	Administratieve vereenvoudiging: een uniek platform en/of unieke factuur	69
5.7.5.	Een klachtenprocedure	70
5.7.6.	De niet-uitkeerbare bedragen	71
5.7.7.	De relatie tussen beheersvennootschappen en gebruikers	72
5.8.	Maatregelen ter verhoging van transparantie	73
5.8.1.	Inleiding	73
5.8.2.	Regulator (art. XI.274 – art. XI.278)	73
-	Controle	74
-	Adviesverlening.....	75
-	Bemiddeling	76
-	Samenstelling.....	76
5.8.3.	Controledienst (art. XI.279 – art. XI.283).....	77
5.8.4.	Economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten (art. XI.284 – art. XI.285).....	79
6.	Computerprogramma's (Titel 6) (art. XI.294 – art. XI.304)	80
7.	Databanken (Titel 7) (art. XI.305 – art. XI.318)	81
8.	Topografieën van halfgeleiderproducten (Titel 8) (art. XI.319 – art. XI.332).....	81
9.	Burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (Titel 9) (art. XI.333- art. XI.336)	82
9.1.	De inbreukvordering ten gronde (art. XI.334).....	82
9.2.	De vordering inzake schadevergoeding (art. XI.335)	83
9.3.	Inbreukvordering/vordering tot schadevergoeding voor houders van merken en tekeningen of modellen.....	83

9.4. Vordering tot het nemen van passende maatregelen of tot aanpassing van de technische voorzieningen (art. XI.336)	83
10. Aspecten van gerechtelijk recht van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (Titel 10) (art. XI.337- art. XI.342)	84
10.1. Centralisatie van de geschillen inzake octrooien en ABC's voor de rechtbank van koophandel en het hof van beroep te Brussel	84
10.2. Nieuwe bevoegdheid voor het hof van beroep te Brussel.....	85
10.3. Kennisgeving van de beslissingen inzake intellectuele eigendomsrechten aan de DIE	86
Hoofdstuk IV. Boek XV: Rechtshandhaving	87
1. De opsporing van inbreuken, precisering van de algemene bepalingen van boek XV	87
1.1. Specifieke bevoegdheden in het kader van inbreuken op de intellectuele eigendomsrechten	87
1.2. Waarschuwingprocedure	89
2. Bestuurlijke sancties, waaronder administratieve boetes.....	89
3. Strafrechtelijke sancties voor inbreuken op boek XI	90
Hoofdstuk V. Boek XVII: Bijzondere rechtsprocedures	93
1. De stakingsvordering voor inbreuken op intellectuele eigendomsrechten.....	93
2. De specifieke vordering tot staking inzake de controle van de beheersvennootschappen (art. XVII.21)	96
Hoofdstuk VI. Diverse bepalingen	97
Hoofdstuk VII. Overgangsbepalingen en inwerkingtreding.....	98
1. Overgangsbepalingen	98
2. Inwerkingtreding.....	98
Bijlage: Concordantietabellen	100
1. Van vroegere wetten naar WER.....	100
2. Van WER naar vroegere wetten.....	101

Gebruikte afkortingen en citeerwijzen

- *Advies RIE 2013*: Advies van 13 september 2013 van de Raad voor de Intellectuele Eigendom over het voorontwerp van wet houdende de invoeging van een boek XI, "Intellectuele Eigendom" in het Wetboek van economisch recht en invoeging van specifieke bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek, beschikbaar op http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/Intellectuele_Eigendom/Instellingen_en_actoren/Raad_Intellectuele_Eigendom/adviezen/Advies_13_september_2013/#.U05vEvmSzTo
- *ABC*: Aanvullend Beschermingscertificaat
- *Adv.RvS*: Advies Raad van State 53.831/1, dd. 18 november 2013, *Parl.St.* Kamer 2013-14 nr. 53K3391/001, 283-303
- *AW*: Auteurswet - Wet van 30 juni 2004 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten (*BS* 27 juli 1994, Err. *BS* 5 november 1994 en *BS* 22 november 1994), zoals laatst gewijzigd bij wet van 30 december 2009 (*BS* 31 december 2009)
- *Bijlage bij het Advies RIE 2013*: Bijlage bij het advies van 13 september 2013 van de Raad voor de Intellectuele Eigendom over het voorontwerp van wet houdende de invoeging van een boek XI, "Intellectuele Eigendom" in het Wetboek van economisch recht en invoeging van specifieke bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek, http://economie.fgov.be/nl/binaries/Bijlage_Annexe_Raad_IE_CPI_2013_09_13_final_tcm325-236804.pdf
- *BS*: Belgisch Staatsblad
- *BVIE*: Benelux-verdrag inzake de Intellectuele Eigendom van 25 februari 2005 (Voor België goedgekeurd bij wet van 22 maart 2006, *BS* 26 april 2006)
- *DIE*: Belgische Dienst voor de Intellectuele Eigendom
- *KB inwerkingtreding Wet boek XI*: Koninklijk besluit van 19 april 2014 tot bepaling van de inwerkingtreding van de wet van 19 april 2014 houdende de invoeging van boek XI "Intellectuele eigendom" in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek, en van de wet van 10 april 2014 houdende invoeging van de bepalingen die een aangelegenheid regelen als bedoeld in art. 77 van de Grondwet, in boek XI "Intellectuele eigendom" van het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van een bepaling eigen aan boek XI in boek XVII van hetzelfde Wetboek, en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de organisatie van de hoven en rechtbanken betreffende vorderingen inzake intellectuele eigendomsrechten en inzake transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten betreft, *BS* 12 juni 2014, 44470 (http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&pub_date=2014-06-12&numac=2014011359&caller=summary)

- *MvT: Parl.St. Kamer 2013-14 nr. 53K3391/001*, 3-83
- *MvT WER: Parl.St. Kamer 2012-13*, 53K2543/001
- *OW: Wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien (BS 9 maart 1985)*, zoals laatst gewijzigd door de wet van 10 januari 2011 (*BS 16 februari 2011*)
- *Richtlijn Collectief Beheer: Richtlijn 2014/26/EU van 26 februari 2014 betreffende het collectieve beheer van auteursrechten en naburige rechten en de multiterritoriale licentieverlening van rechten inzake muziekwerken voor het online gebruik ervan op de interne markt*, *PB L 84/72 van 20 maart 2014*
- *Richtlijn Duurverlenging: Richtlijn 2011/77/EG van 27 september 2011 betreffende de beschermingstermijn van het auteursrecht en van bepaalde naburige rechten*, *PB L 265/1 van 11 oktober 2011*
- *Richtlijn Handhaving: Richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten*, *PB L 195/16 van 2 juni 2004 (gecorrigeerde versie)*
- *Richtlijn Informatiemaatschappij: Richtlijn 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij*, *PB L 167/10 van 22 juni 2001*
- *Richtlijn Verhuurrecht: Richtlijn 2006/115/EG van 12 december 2006 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom*, *PB L 376/28 van 27 december 2006*
- *Richtlijn Verweesde Werken: Richtlijn 2012/28/EU van 25 oktober 2012 inzake bepaalde toegestane gebruikswijzen van verweesde werken*, *PB L 299/5 van 27 oktober 2012*
- *Richtlijn Volgrecht: Richtlijn 2001/84/EG van 27 september 2001 betreffende het volgrecht ten behoeve van de auteur van een oorspronkelijk kunstwerk*, *PB L 272/32 van 13 oktober 2001*
- *Verslag Siquet: Verslag van 3 april 2014 namens de Commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden uitgebracht door de heer Siquet*, *Parl.St. Senaat 2013-14*, nr. 2805/3
- *Verslag Tuybens: Verslag van 24 maart 2014 namens de Commissie voor het bedrijfsleven, het wetenschapsbeleid, het onderwijs, de nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, de middenstand en de landbouw, uitgebracht door de heer Bruno Tuybens*, *Parl.St. Kamer 2013-14 nr. 53K3391/003*
- *Voorontwerp boek XI': Voorontwerp van wet houdende de invoeging van een boek XI "Intellectuele eigendom" van het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek*, *Parl.St. Kamer 2013-14 nr. 53K3391/001 en 53K3392/001*, 84-282⁴
- *WER: Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013*, *BS 29 maart 2013*, 19975

---

⁴ Dit is de tekst zoals voorgelegd aan de Raad van State en ook besproken door de RIE

- *Wet boek XI.*: Wet van 19 april 2014 houdende de invoeging van een boek XI “Intellectuele eigendom” van het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek, *BS* 12 juni 2014, 44352
(http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&pub_date=2014-06-12&numac=2014011298&caller=summary).
- *Wet gerechtelijke aspecten boek XI*: Wet van 10 april 2014 houdende invoeging van de bepalingen die een aangelegenheid regelen als bedoeld in art. 77 van de Grondwet, in boek XI, “Intellectuele eigendom” in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van een bepaling eigen aan boek XI in boek XVII van hetzelfde Wetboek, en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de organisatie van de hoven en rechtbanken betreffende vorderingen inzake intellectuele eigendomsrechten en inzake transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten betreft, *BS* 12 juni 2014, 44348
(http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&pub_date=2014-06-12&numac=2014011324&caller=summary).
- *Wetsontwerp boek XI*: Wetsontwerp van 21 februari 2014, *Parl.St.* Kamer 2013-14, 53K3391/001 en 53K3392/001

Hoofdstuk I. Inleiding

1. *Het Wetboek van Economisch Recht (WER)*⁵

1.1. Achtergrond

1. In 2006 maakte de FOD Economie een initiatief bekend tot codificatie van het overgrote deel van de economische wetgeving in België⁶. De voorbereidende werkzaamheden werden toevertrouwd aan een “Ronde Tafel betreffende de evaluatie en modernisering van het economisch recht” samengesteld uit specialisten in de materie⁷. In een in 2008 bekendgemaakt eindverslag hekelden deze prominente personen de wildgroei en de grote versnippering van de bestaande wetteksten en bepleitten zij een “opfrissing” van de regelgeving met aandacht voor een eenheidsvisie en duidelijke, logisch geordende en samenhangende teksten⁸. Deze conclusies verbazen niet wanneer men beseft dat het Wetboek van Koophandel een jaar tevoren zijn 200ste verjaardag had gevierd. Heel veel wetten dateren ook uit de naoorlogse periode en hadden een aan die context ontleende doelstelling⁹.

2. De eerste bouwsteen van dit ambitieus project werd neergelegd met de wet van 28 februari 2013 tot invoering van het Wetboek van Economisch Recht (WER)¹⁰. Voor de realisatie van het gehele WER werd geopteerd voor de techniek van *aanbouwwetgeving*¹¹. Het wetboek wordt met andere woorden gradueel samengesteld om aan het einde van de rit (voorlopig) achttien boeken te omvatten die elk een deel van de economische wetgeving voor hun rekening nemen^{12/13}. Niet alleen de invoering maar ook de inwerkingtreding van het WER gebeurde (en gebeurt) overigens stapsgewijs.

1.2. Doelstelling van het WER

3. De belangrijkste doelstelling van het WER is het *codificeren* van de economische wetgeving. De ambitie is dus niet om nieuwe wetgeving te lanceren maar veeleer om (de wildgroei aan) bestaande regelgeving op een transparante wijze te ordenen, herformuleren

---

⁵ Zie voor een meer uitvoerige bespreking van het WER o.m. E. PIETERS, K. BYTTEBIER en R. FELTKAMP, “Le Code de droit économique – Survol du contenu et des principales nouveautés”, *TBH* 2014, 327-370; I. VEROUGSTRAETE, “Een wetboek economisch recht”, *SEW* 2013, 406-413.

⁶ FOD Economie, Handelingen van het colloquium “Codificatie van de economische wetgeving”, Brussel, 2008, 8.

⁷ MvT WER, 5.

⁸ MvT WER, 6 en 7. Dit 212 pagina’s tellende eindverslag is beschikbaar op http://economie.fgov.be/nl/binaries/report_nl_tcm325-81424.pdf

⁹ Zie ook Pieters, BYTTEBIER en FELTKAMP, *l.c.*, 330.

¹⁰ Wet tot invoering van het Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013, *BS* 29 maart 2013. Deze wet voerde de boeken II (Algemene beginselen), VIII (Kwaliteit van producten en diensten) en I (Definities) in.

¹¹ MvT WER, 5 en 15-16.

¹² Het aanvankelijk ontwerp voorzag zeventien boeken (MvT WER, 14).

¹³ Een overzicht van de aanbouwwetgeving met datum van inwerkingtreding (voor zover gepubliceerd) vindt men op http://documents.uitgeverij-diekeure.be/WER_overzicht.pdf

en moderniseren en, waar nodig, aan te vullen. Op die wijze wil het WER een efficiënt instrument van economisch beleid vormen waarmee men tegelijkertijd ook de ontwikkeling van de economische activiteit hoopt te bevorderen. Dit laatste oogmerk wil de wetgever bereiken via, o.m., het wegwerken of minstens vereenvoudigen van administratieve en procedurele belemmeringen, transparantie van de teksten, het bevorderen van de rechtszekerheid en het tot stand brengen van een duidelijke eenheidsregelgeving waarin tegenstrijdigheden tussen de verschillende bestaande teksten worden weggewerkt¹⁴.

4. Tussen de verschillende technieken van codificatie – gaande van een “loutere coördinatioefening” over een “gecombineerde vorm” tot een “*werkelijke codificatie*”¹⁵ – heeft de wetgever geopteerd voor deze laatste techniek. Het opzet gaat dus verder dan “het louter ordenen en coördineren van bestaande regelgeving”. Het WER wil een algemeen, duidelijk en duurzaam wettelijk kader uitwerken waarbij de economische regelgeving wordt georganiseerd “in een corpus dat een weergave vormt van algemene regels, die een redelijk duurzaam karakter vertonen”¹⁶.

1.3. De verschillende boeken

5. Het WER is ingedeeld in (voorlopig) *achttien onderscheiden boekdelen* “waarin, volgens een logische indeling van de opgenomen materies, die regelgeving is gegroepeerd waartussen voldoende samenhang bestaat”¹⁷. Die soepele structuur moet toelaten om de codificatioefening in de toekomst uit te breiden tot voorlopig uitgesloten materies en om adequaat te kunnen inspelen op het snel evoluerend economisch recht¹⁸.

6. Hieronder volgt een opsomming van de verschillende boeken aan de hand van hun nummer en titel.

Boek I. Definities

Boek II. Algemene beginselen

Boek III. Vrijheid van vestiging, dienstverlening en algemene verplichtingen van de ondernemingen

Boek IV. Bescherming van de mededinging

Boek V. De mededinging en prijsevolutie

Boek VI. Marktpraktijken en bescherming van de consument

---

¹⁴ MvT WER, 7.

¹⁵ Zie E. TERRY, “Codificatie in het handels- en economisch recht”, in B. TILLEMANS en E. TERRY (eds), *Handels- en economisch recht*, Deel A, Ondernemingsrecht, Kluwer, 2011, 27 e.v.; P. VAN OMMESELAGHE, “Le bicentenaire du Code de Commerce de 1807 Rapport introductif”, in *Bicentenaire du Code de Commerce*, Larcier, Bruxelles, 2007, 17 e.v.

¹⁶ MvT WER, 9.

¹⁷ MvT WER, 12.

¹⁸ MvT WER, 12. Dat kan wel nog steeds leiden tot een hernummering binnen een boekdeel.

- Boek VII. Bescherming van de consument van financiële diensten en instrumenten
- Boek VIII. Kwaliteit van producten en diensten
- Boek IX. Veiligheid van producten en diensten
- Boek X. Economische Overeenkomsten
- Boek XI. Intellectuele eigendom
- Boek XII. Recht van de elektronische economie
- Boek XIII. Overlegmechanismen
- Boek XIV. Maatregelen voor crisisbeheer
- Boek XV. Rechtshandhaving
- Boek XVI. Buitengerechtelijke regeling van consumentengeschillen
- Boek XVII. Bijzondere rechtsprocedures
- Boek XVIII. Maatregelen voor crisisbeheer

We willen in het bijzonder de aandacht vestigen op boek II. Art. II.3 verankert namelijk het algemeen *beginsel van de vrijheid van ondernemen*, gekend als het decreet D’Allarde, waarop intellectuele rechten een soort van uitzondering vormen. De juridische verankering ervan in België luidt voortaan als volgt: “Iedereen is vrij om enige economische activiteit naar keuze uit te oefenen”. Art. II.4 voegt daar weliswaar aan toe dat deze vrijheid van ondernemen moet worden uitgeoefend “met inachtneming van de in België van kracht zijnde internationale verdragen, van het algemeen normatief kader van de economische unie en de monetaire eenheid zoals vastgesteld door of krachtens de internationale verdragen en de wet, alsmede van de wetten die de openbare orde en de goede zeden betreffen en van de bepalingen van dwingend recht”¹⁹.

2. *Intellectuele rechten en het WER*

2.1. Inleiding

7. De invoering van het WER heeft ook een belangwekkende wetgevende ontwikkeling op het vlak van de intellectuele rechten meegebracht. Bij wet van 19 april 2014 werd immers in dit wetboek een boek XI ingevoegd dat uitsluitend aan de intellectuele rechten is gewijd²⁰. Vooral voor de sector van het auteursrecht is deze opname in een wetboek over economisch recht minder vanzelfsprekend. Weliswaar had de verschuiving van de bevoegdheid voor deze sector van het departement justitie naar economische zaken enkele jaren geleden, die evolutie al wel aangekondigd. Met de opname van alle intellectuele rechten in het WER is nu

---

¹⁹ Over de draagwijdte van dit artikel, zie ook PIETERS, BYTTEBIER en FELTKAMP, *l.c.*, 336-337.

²⁰ Wet van 19 april 2014 houdende de invoeging van een boek XI, “Intellectuele eigendom” in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek, BS 12 juni 2014 (hierna ‘Wet Boek XI’).

uitdrukkelijk bevestigd dat deze rechten een “economische aangelegenheid” (une matière économique”) betreffen²¹.

Zoals onmiddellijk uit de titel van de Wet boek XI blijkt, werden ook in drie andere boeken regels ingevoegd die op intellectuele rechten betrekking hebben. Het gaat met name om de boeken I (definities), XV (Rechtshandhaving) en XVII (Bijzondere rechtsprocedures).

Omdat sommige bepalingen raken aan de bevoegdheidstoewijzing van de rechtbanken en hoven²² die ook wijzigingen in het Gerechtelijk Wetboek vereisen, diende gewerkt te worden met de procedure voorzien in art. 77 van de Grondwet (verplicht bicamerale procedure). Dit verklaart de afkondiging van een tweede wet op een eerdere datum²³.

De beide wetten zijn met een indrukwekkende snelheid door de beide parlementen behandeld. De twee wetsontwerpen werden op 21 februari 2014 in de Kamer ingediend en aldaar op iets meer dan een maand tijd goedgekeurd (m.n. op 28 maart 2014)²⁴. Ze werden dezelfde dag nog overgezonden naar de Senaat waar het eerste ontwerp, dat onder de optioneel bicamerale procedure valt, onmiddellijk werd geëvoceerd. De bevoegde Senaatscommissie was reeds voordien - nog voor de eindstemming in de Kamer - gestart met de bespreking van de wetsontwerpen²⁵. De goedkeuring door de plenaire vergadering van de Senaat volgde op 3 april 2014.

8. Het uitgangspunt van boek XI was om een *codificatie naar bestaand recht* tot stand te brengen: men wilde de wetgeving zoals deze gold voor de inwerkingtreding van het wetboek ongewijzigd samenbrengen. Het is steeds de laatste aangenomen wet die werd gecodificeerd, zelfs indien deze nog niet in werking was getreden wat o.m. in de sector van het auteursrecht het geval was.

Zoals in de andere boeken, werd niet gekozen voor een loutere coördinatieoefening²⁶. De wetgever heeft ook hier van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal wijzigingen en nieuwigheden toe te voegen. De centrale doelstelling daarbij was om de bestaande wetgeving inzake intellectuele rechten te rationaliseren en de juridische zekerheid te vergroten alsook om Europese richtlijnen om te zetten. Daaraan werd, voor wat het

---

²¹ Zie art. II.1 WER: “Onder voorbehoud van de toepassing van internationale verdragen, van het recht van de Europese Unie of van bepalingen in bijzondere wetten, bevat onderhavig wetboek het algemeen juridisch kader inzake economische aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de federale bevoegdheid behoren”).

²² Zie bv. XI.336, XI.337, XI.339, XI.340, en XVII.14 WER.

²³ Wet van 10 april 2014 houdende invoeging van de bepalingen die een aangelegenheid regelen als bedoeld in art. 77 van de Grondwet, in boek XI “Intellectuele eigendom” van het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van een bepaling eigen aan boek XI in boek XVII van hetzelfde Wetboek, en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de organisatie van de hoven en rechtbanken betreffende vorderingen inzake intellectuele eigendomsrechten en inzake transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten betreft, BS 12 juni 2014 (hierna ‘Wet gerechtelijke aspecten Boek XI’).

²⁴ Parl.St. Kamer 2013-14, 53K3391/001 werd goedgekeurd met 89 stemmen bij 34 onthoudingen en 53K3392/001 met 90 stemmen bij 34 onthoudingen (Verslag Siquet, 3).

²⁵ Dit is mogelijk overeenkomstig art. 27.1, tweede lid, van het Reglement van de Senaat (Verslag Siquet, 3).

²⁶ **Supra**, randnummer 4.

auteursrecht betreft, nog de specifieke doelstelling van het vergroten van de ‘transparantie’ van het beheer van deze rechten toegevoegd²⁷.

Naast de inhoudelijke wijzigingen die verder in deze bijdrage worden besproken, werden ook *terminologische en technische wijzigingen* aangebracht aan bepalingen die horizontaal in de verschillende intellectuele-rechten-wetten werden gehanteerd. Zo wordt, o.m., de notie ‘beheersmaatschappij’ vervangen door ‘beheersvennootschap’, de notie ‘Europese Gemeenschap’ door ‘Europese Unie’, de notie ‘aangetekende brief’ door ‘aangetekende zending’ en de notie ‘Europese lidstaat’ door ‘lidstaat van de Europese Unie’. Waar nodig wordt ook gezorgd voor een betere concordantie tussen de Franstalige en de Nederlandstalige teksten (bv. oud art. 77*quater*, thans art. XV.66/2).

Technische ingrepen betreffen ook de schrapping van bepalingen die geen toepassing meer hadden zoals, bijvoorbeeld, de oude artikelen 75-76 OW, art. 72 AW en art. 17 Wet Topografieën²⁸.

10. Boek XI zal men in de wandelgangen wellicht aanduiden als hét wetboek intellectuele rechten. Toch werden niet alle regels die eigen zijn aan deze materie in dit boek geïntegreerd. Sommige regels zal men moeten vinden in andere boeken (*infra*, 2.3.) waardoor het soms nodig kan zijn om andere delen van het wetboek te consulteren zoals bijvoorbeeld voor de regels over de handhaving van een intellectueel recht, terwijl andere regels helemaal niet in het WER werden opgenomen (*infra*, 2.4.).

2.2 In boek XI opgenomen materies

11. Boek XI bestaat uit verschillende titels, waarbij de eerste acht titels elk betrekking hebben op een verschillend intellectueel eigendomsrecht. Onze bijdrage zal in hoofdstuk III deze structuur volgen en achtereenvolgens de (gewijzigde) bepalingen bespreken over octrooien (titel 1), aanvullende beschermingscertificaten (titel 2), kwekersrecht (titel 3), auteursrecht en naburige rechten (titel 5), de auteursrechtelijke bescherming van computerprogramma’s (titel 6), databanken (titel 7) en topografieën van halfgeleiderproducten (titel 8). Titel 9 bevat bepalingen inzake burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten, en titel 10 betreffende aspecten van gerechtelijk recht van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten.

Concreet betekent dit dus dat de wetten waarvan de bepalingen geïntegreerd werden in boek XI, opgehouden hebben te bestaan. Het gaat meer bepaald om:

- de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien;

---

²⁷ MvT, 5.

²⁸ Deze bepalingen kan men snel terugvinden in de aan het einde van deze bijdrage toegevoegde concordantietabel; zie de vermelding ‘niet overgenomen’.

- de wet van 21 april 2007 houdende diverse bepalingen betreffende de procedure inzake indiening van Europese octrooiaanvragen en de gevolgen van deze aanvragen en van de Europese octrooien in België;
- de wet van 29 juli 1994 betreffende het beschermingscertificaat voor geneesmiddelen;
- de wet van 5 juli 1998 betreffende het aanvullend beschermingscertificaat voor gewasbeschermingsmiddelen;
- de wet van 10 januari 2011 ter bescherming van kweekproducten (nog niet in werking getreden);
- de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten;
- de wet van 25 maart 1999 betreffende de toepassing op de Belgen van zekere bepalingen van de Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst, gedaan te Parijs op 24 juli 1971, en van het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties, gedaan te Rome op 26 oktober 1961;
- de wet van 15 mei 2006 betreffende de toepassing op de Belgen van zekere bepalingen van het Verdrag van de Wereldorganisatie voor de intellectuele eigendom inzake auteursrecht (WCT), gedaan te Genève op 20 december 1996, en van het Verdrag van de Wereldorganisatie voor de intellectuele eigendom inzake uitvoeringen en fonogrammen (WPPT), gedaan te Genève op 20 december 1996;
- de wet van 30 juni 1994 houdende omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn van 14 mei 1991 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's;
- de wet van 31 augustus 1998 houdende omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken;
- de wet van 10 januari 1990 betreffende de rechtsbescherming van topografieën van halfgeleiderproducten.

2.3. In andere boeken opgenomen materies

12. Zoals hierboven werd aangegeven, kan boek XI niet los van andere boeken van het WER worden gezien. Boek XI maakt immers deel uit van het WER en moet aldus in bepaalde gevallen samen met andere boeken gelezen worden, zoals boek I “Definities”²⁹, boek II “Algemene beginselen”, boek XV “Rechtshandhaving” en boek XVII “Bijzonder rechtsprocedures”. Zo vindt men de bepalingen van de wet van 15 mei 2007 betreffende de bestraffing van namaak en piraterij van intellectuele eigendomsrechten terug in boek XV,

---

²⁹ *Infra*, Onderdeel II.

maar bij de bestraffing zal ook rekening moeten gehouden worden met de algemene regels vastgelegd in bijvoorbeeld art. XV.69 en XV.70³⁰.

13. Daarnaast werden een aantal regels die niet tot de 'core' van de intellectuele rechten behoren maar die daar toch verwant mee zijn, ondergebracht in andere boeken. We denken daarbij aan de reglementering over e-commerce, domeinnamen en benamingen van oorsprong. Ook voor deze materies moet in de eerste plaats boek I geraadpleegd worden. Zo zal men, bijvoorbeeld, de definities van 'benaming van oorsprong' en 'dienst van de informatiemaatschappij' terugvinden in resp. art. I.8 en art. I.18.

14. De reglementering van *de elektronische handel* wordt specifiek behandeld in boek XII "Recht van de elektronische economie"³¹. Titel 1 codificeert zonder wijzigingen de oude wet van 11 maart 2003 inzake bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij. Deze bepalingen zijn ook voor intellectuele rechten van belang, met name bij de beoordeling van de aansprakelijkheid van internet-serviceproviders. De bekende regels bij de activiteiten van 'mere conduit', 'caching' en 'hosting', vindt men voortaan terug in hoofdstuk 6, resp. de art. XII.17, XII.18 en XII.19. Het verbod om aan dienstverleners een algemene toezichtsverplichting op te leggen, ligt verankerd in art. XII.20.

15. Hoofdstuk 8 van titel I van boek XII neemt -eveneens letterlijk - de bepalingen van de wet van 26 juni 2003 betreffende *het wederrechtelijk registreren van domeinnamen* over. Art. XII.22 verwoordt het verbod om, "met het doel een derde te schaden of er een ongerechtvaardigd voordeel uit te halen, een domeinnaam, waarop men geen enkel recht of legitiem belang kan laten gelden, te laten registreren door een hiertoe officieel erkende instantie, al dan niet via een tussenpersoon, wanneer die domeinnaam identiek is of dusdanig overeenstemt dat hij verwarring kan scheppen met, onder meer, een merk, een geografische aanduiding of een benaming van oorsprong, een handelsnaam, een origineel werk, een naam van een vennootschap of van een vereniging, een geslachtsnaam of de naam van een geografische entiteit, die aan iemand anders toebehoort". De rechtshandhaving van domeinnamen via een vordering tot staking wordt geregeld in boek XVII (art. XVII.23).

16. De regels inzake *benamingen van oorsprong*, ten slotte, vindt men terug in boek VI "Marktpraktijken en consumentenbescherming". Titel 6 "Bijzondere regels inzake geregistreerde benamingen" (art. VI.124 t/m VI.127) bevat de regels aangaande de stakingsvordering en de inbreukvordering betreffende deze benamingen.

---

³⁰ *Infra*, IV.3, randnummer 201.

³¹ Dit boek werd ingevoegd bij wet van 15 december 2013, BS 14 januari 2014.

2.4. Niet in het WER opgenomen materies

17. Een aantal materies worden niet in het WER geregeld. Het gaat vooreerst over de materieelrechtelijke bepalingen inzake merken en tekeningen en modellen waarover later meer³². Verder blijven ook de volgende wetten buiten het toepassingsgebied van het WER:

- de wet van 10 januari 1955 betreffende de bekendmaking en de toepassing der uitvindingen en fabrieksgeheimen welke de verdediging van het grondgebied of de veiligheid van de staat aangaan, voor zover ze vooral de aspecten die met de verdediging van het grondgebied of de veiligheid van de staat verband houden, regelt;
- de wet van 8 juli 1977 houdende goedkeuring van volgende internationale akten: 1. Verdrag betreffende de eenmaking van enige beginselen van het octrooirecht, opgemaakt te Straatburg op 27 november 1963; 2. Verdrag tot samenwerking inzake octrooien, en Uitvoeringsreglement, opgemaakt te Washington op 19 juni 1970; 3. Verdrag betreffende de verlening van Europese octrooien (Europees Octrooiverdrag), Uitvoeringsreglement en vier Protocolen, opgemaakt te München op 5 oktober 1973; 4. Verdrag betreffende het Europees octrooi voor de Gemeenschappelijke Markt ("Gemeenschapsoctrooiverdrag"), en Uitvoeringsreglement, opgemaakt te Luxemburg op 15 december 1975, met uitzondering van art. 2 ervan dat de internationale octrooiaanvragen beoogt.

We willen reeds vermelden dat enkele bepalingen van deze laatste wet bij artikelen 25 t/m 30 Wet boek XI gewijzigd worden. Hierop gaan we in bij de bespreking van de wijzigingen van de regels betreffende octrooien³³.

---

³² *Infra*, hoofdstuk III, onder punt 4.

³³ *Infra*, hoofdstuk III, onder punt 1.

Hoofdstuk II. Boek I - definities

18. Zoals hoger werd aangegeven, kan boek XI niet los worden gezien van andere delen van het WER. Zo gelden de definities opgesteld in boek I voor het gehele wetboek, behoudens daar waar het WER in dit boek I aan bepaalde boekdelen “eigen” definities invoert.

De bedoeling van boek I is om een eenduidig begrippenkader voor de diverse in het WER geregelde materies te ontwikkelen omdat, “wegens het versnipperde karakter van de economisch rechtelijke wetgeving, op dit vlak tal van discrepanties gegroeid zijn”³⁴.

19. Titel 1 van boek I groepeerde *algemene definities* die – in de regel – doorheen alle boeken van het WER toepassing vinden. Het is belangrijk om op te merken dat art. I.1, tweede lid, WER uitdrukkelijk bepaalt dat de definities van de begrippen “onderneming”, “producten”, “dienst” en “lidstaat” (in art. I.1, eerste lid, 1°, 4°, 5° en 8°) niet van toepassing zijn op boek XI over intellectuele rechten.

20. De tweede titel van boek I omvat *bijzondere definities* voor begrippen die eigen zijn aan specifieke materies. Hier moeten we dus ook op zoek gaan naar de op intellectuele rechten toepasselijke definities. Wanneer een begrip wordt gedefinieerd in een bijzondere definitie en tevens reeds in het algemeen is gedefinieerd, prevaleert steeds de bijzondere definitie voor wat betreft de regelgevende materie waarop deze betrekking heeft³⁵.

Wat betreft intellectuele rechten voegt de Wet boek XI een hoofdstuk 9 toe in titel 2 van boek I met definities “eigen aan boek XI”³⁶. Er worden enerzijds een aantal algemene definities ingevoegd die de toepassing van het gehele boek XI betreffen (bijv. de definitie van ‘Verdrag van Parijs’, ‘Berner Conventie’, ‘TRIPs-Overeenkomst’)³⁷. Anderzijds vinden we er definities die enkel gelden voor de toepassing van specifieke titels van boek XI³⁸. In de memorie van toelichting wordt geen commentaar gegeven bij de selectie en/of woordkeuze voor de opgenomen definities.

Het merendeel van de definities zijn gekend en werden *verbatim* overgenomen uit de verschillende intellectuele eigendoms wetten. Er zijn wel enkele nieuwe definities die verband houden met, enerzijds, de totstandkoming van het Europees octrooi met

---

³⁴ MvT WER, 16.

³⁵ MvT WER, 16.

³⁶ Volledigheidshalve verwijzen we eveneens naar hoofdstuk 12 met definities eigen aan boek XV en hoofdstuk 12 (foute nummering die later wordt rechtgezet) met definities eigen aan boek XVII, gelet op het belang van deze boeken ook in de sector van de intellectuele rechten.

³⁷ Art. I.13.

³⁸ Art. I.14 bevat definities voor de toepassing van de Titels 1 (uitvindingsoctrooien) en 2 (aanvullende beschermingscertificaten), art. I.15 voor Titel 3 (kwekersrecht), art. I.16 voor Titel 5 (auteursrecht en naburige rechten) en art. I.17 voor Titel 7 (databanken).

eenheidswerking³⁹ en, anderzijds, de oprichting van een dienst regulering binnen het domein van het auteursrecht en de naburige rechten⁴⁰.

21. De (vijf) nieuwe definities die verband houden met de gevolgen van de UPC-overeenkomst en de Verordening nr. 1257/2012 van 17 december 2012 tot het uitvoering geven aan nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibeschermin⁴¹ vinden we in art. I.14. Het gaat achtereenvolgens om definities van de vermelde Verordening nr. 1257/2012; het Europees octrooi met/zonder eenheidswerking, het Europees octrooi en het eengemaakt octrooigerecht. Zoals aangegeven zullen deze definities in werking treden op de dag dat de UPC-Overeenkomst ten aanzien van België in werking treedt⁴².

---

³⁹ Art. I.14, 12° t/m 16°.

⁴⁰ Art. I.16, 4°.

⁴¹ PB L 361 van 31 december 2012, 1 (hierna “Verordening nr. 1257/12”).

⁴² MvT, 11. De verwijzing betreft art. 49 (niet 48) Wet Boek XI, dat, in het algemeen, de inwerkingtreding van het geheel of een deel van de Wet Boek XI regelt. De UPC-overeenkomst kan slechts in werking treden als minstens Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, alsook tien andere staten deze Overeenkomst hebben bekrachtigd (art. 84). In België werd met deze Overeenkomst reeds bij wet ingestemd (zie het op 23 april 2014 aangenomen Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst betreffende het eengemaakt octrooigerecht, gedaan te Brussel op 19 februari 2013, *Parl.St.* Kamer 2013-14 nr. 53K3454/003).

Hoofdstuk III. Boek XI – Intellectuele Eigendom

1. Octrooien (Titel 1) (art. XI.1 t/m art. XI.91)

1.1. Algemeen

22. In deze materie voert de Wet boek XI vooral een codificatie door: in hoofdzaak worden de bepalingen van de octrooiwet van 28 maart 1984 (BOW) en van de Wet van 21 april 2007 inzake de indiening van Europese octrooiaanvragen⁴³, *zoals gewijzigd door van 10 januari 2011*⁴⁴, dus overgenomen. Deze bepalingen staan in boek I⁴⁵ en voornamelijk in titel 1 van boek XI. Zo worden de vroegere artikelen 2 t/m 52, 54 t/m 72*bis* en 74*ter* BOW, met eventueel terminologische wijzigingen overgenomen in art. XI.2 t/m XI.81⁴⁶.

Sommige bepalingen vinden we echter niet terug in de titel betreffende het octrooirecht, maar elders. Oud art. 53 BOW over de vordering “inzake namaak” - nu art. XI.334 - en oud art. 52, §§ 4 tot 6 BOW over de inbreukvordering - nu art. XI.335 - maken voortaan deel uit van titel 9 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van de intellectuele eigendomsrechten. Andere bepalingen staan in boek XV, zoals deze gebaseerd op de wet van 15 mei 2007 betreffende de bestraffing van namaak en piraterij van intellectuele eigendomsrechten⁴⁷ en de strafbepaling uit de BOW⁴⁸. Sommige bepalingen werden niet meer opgenomen omdat ze intussen achterhaald zijn⁴⁹.

Voor sommige Europese octrooien alsook voor de internationale aanvragen blijft de wet van 8 juli 1977 gehandhaafd⁵⁰. Door de artikelen 25 t/m 30 Wet boek XI worden wel wijzigingen aangebracht aan de bepalingen van die wet⁵¹.

---

⁴³ Wet 21 april 2007 houdende diverse bepalingen betreffende de procedure inzake indiening van Europese octrooiaanvragen en de gevolgen van deze aanvragen en van de Europese octrooien in België, *BS* 4 september 2007.

⁴⁴ Wet van 10 januari 2011 ter uitvoering van het Verdrag inzake octrooirecht en de Akte tot herziening van het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien, alsook tot wijziging van diverse bepalingen inzake uitvindingsoctrooien, *BS* 16 februari 2011. Deze wet is op dit moment slechts zeer gedeeltelijk in werking getreden (Art. 53 Wet 10 januari 2011 en art. 48 KB 9 maart 2014 tot wijziging van diverse koninklijke besluiten met het oog op onder meer de aanpassing aan de wet van 10 januari 2011 ter uitvoering van het Verdrag inzake octrooirecht en de Akte tot herziening van het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien, alsook tot wijziging van diverse bepalingen inzake uitvindingsoctrooien, *BS* 13 maart 2014). Art. 32 § 2, eerste lid, zesde streepje, Wet Boek XI zal art. 53 van deze wet opheffen, alsook de gewijzigde BOW (art. 32 § 2, eerste lid, eerste streepje, Wet Boek XI). De inwerkingtreding van deze bepaling zal echter door de Koning worden bepaald (art. 49 Wet Boek XI).

⁴⁵ *Supra*, randnummers 20 en 21.

⁴⁶ MvT, 12.

⁴⁷ Niet alle artikelen van de wet van 15 mei 2007 worden opgenomen in het specifiek door Wet Boek XI ingevoerde deel van boek XV. Verschillende van deze bepalingen staan immers reeds beschreven in de gemeenschappelijke delen van boek XV (MvT 67).

⁴⁸ Bv. art. 35, § 4, BOW, zoals gewijzigd bij Wet 10 januari 2011 wordt thans in art. XV.109 voorzien.

⁴⁹ MvT, 12. Zie bv. oud art. 64 BOW (*infra*, randnummer 32).

⁵⁰ Zij het dat deze wet wel in zijn geheel kan worden opgeheven (*infra*, randnummer 47).

⁵¹ *Infra*, hoofdstuk III, onderdeel 1.

23. De door boek XI aangebrachte wijzigingen aan het octrooirecht dienen volgens de MvT en de parlementaire verslagen Tuybens en Siquet verschillende doelen: de regeling van het taalgebruik preciseren; het taksensysteem flexibeler maken en vereenvoudigen; de invoering het Europees octrooi met eenheidswerking en het eengemaakt octrooigerecht voorbereiden; de draagwijdte van sommige wetsbepalingen verduidelijken; de praktijk van de Dienst voor de Intellectuele Eigendom (DIE) in overeenstemming brengen met die van het Europees octrooibureau (EOB) en de centralisatie van octrooiengeschillen bij de rechtbank van koophandel te Brussel⁵². Er werd daarnaast ook rekening gehouden met de gevolgen van het arrest van het Grondwettelijk Hof inzake de termijn voor mededeling van de vertaling van een octrooischrift⁵³.

24. Hierna worden enkel die bepalingen besproken die naar aanleiding van hun invoering in boek XI ook *inhoudelijke* wijzigingen ondergaan.

1.2. Maatregelen in verband met het taalgebruik, de werking van de DIE en ter verduidelijking en vereenvoudiging van de bestaande regeling

25. Met het oog op het verkrijgen van een *datum van indiening van de octrooiaanvraag* moeten de onderdelen van deze aanvraag, in de zin van art. XI.17, § 1, 1° (oud art. 16, § 1, 1° BOW), en de gegevens betreffende de identiteit van de octrooiaanvrager conform de bepalingen van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik der talen in bestuurszaken worden ingediend. Zo niet dringt een regularisatie zich op alvorens een datum van indiening kan verkregen worden (art. XI.17, § 5). Uitzondering wordt gemaakt voor het deel dat op het eerste gezicht een beschrijving lijkt te zijn, doch enkel ten behoeve van het verkrijgen van een datum van indiening. Voor het vervolg van de procedure moet hiervan wel een vertaling te worden gemaakt, met toepassing van art. XI.21⁵⁴. De DIE zal voortaan ook de indieningsdatum toegekend aan de octrooiaanvraag betekenen (nieuw art. XI.17, § 9). Dit gebeurt nu al in de praktijk⁵⁵.

26. Bij de vertegenwoordiging voor de DIE wordt thans expliciet bepaald in art. XI.62, § 8 dat de *proceduretaal* en de taal die de octrooigemachtigde of advocaat gebruikt in de correspondentie met de DIE de taal is die de octrooihouder of de -aanvrager op basis van de gecoördineerde wetten op het gebruik van talen in bestuurszaken moet gebruiken. Het octrooidossier wordt dus opgesteld in de taal van de persoon die wordt vertegenwoordigd en niet in deze van de vertegenwoordiger. Hetzelfde geldt in het kader van de depots van de aanvragen voor Europese of internationale octrooien, onverminderd de bepalingen van de wet van 8 juli 1977 en art. 151 EOV, waarnaar verwezen wordt in art. XI.91 (art. XI.63; zie oud art. 56 BOW).

---

⁵² Verslag Siquet, 3-4; Verslag Tuybens, 4-5; MvT, 8.

⁵³ GWH 16 januari 2014, 3/2014, (www.const-court.be). *Infra*, randnummer 40.

⁵⁴ Cf. artikel 16*bis* BOW, dat wordt opgeheven. Zie art. XI.17, § 3; MvT 12-13.

⁵⁵ Advies RIE 2013, 4.

27. Om de praktijk van de DIE in overeenstemming te brengen met die van het EOB⁵⁶, voegt art. XI.18, § 1, laatste lid, aan oud art. 17 BOW een bepaling toe voor de octrooiaanvragen die verwijzen naar *sequenties van nucleotiden of aminozuren*. De beschrijving dient een lijst van deze sequenties te bevatten, waarbij een koninklijk besluit nader zal bepalen hoe dit precies dient te gebeuren.

28. Een nieuw art. XI.22 wordt ingevoegd, op grond waarvan de octrooiaanvrager het initiatief kan nemen tot *verbetering van taalfouten* of fouten van overschrijving; dit uiteraard zonder gevolgen voor de inhoud van de aanvraag⁵⁷. Een koninklijk besluit zal de voorwaarden waaronder deze aanpassingen dienen te gebeuren evenals de te betalen taks nader bepalen.

29. Art. XI.23, § 9 (oud art. 21, § 8 BOW) werd licht aangepast om aan te geven dat het *onderzoeksrapport van het EOB* dat in de procedure voor het verkrijgen van een Belgisch of buitenlands, nationaal of regionaal octrooi, of in de procedure van de internationale aanvraag, werd *aangevraagd* binnen de termijn voor de kwijting van de onderzoekstaks, maar nog niet werd verleend, toch aangewend kan worden bij de verleningsprocedure van een Belgisch octrooi⁵⁸. Ook hier zullen de voorwaarden nader bepaald worden bij koninklijk besluit.

30. De regels voor *inzage door het publiek van het octrooidossier* werden gewijzigd. Art. XI.25 past daartoe oud art. 23 BOW aan. Dit leidt ertoe dat in bepaalde gevallen het gehele dossier of minstens sommige documenten uitgesloten zijn van inzage door het publiek. Ten eerste gaat het om de documenten van de octrooiaanvragen die worden ingetrokken of worden geacht te zijn ingetrokken, voor de publicatie ervan (art. XI.25 § 2). Omwille van de regels over het bepalen van de stand van de techniek⁵⁹ kunnen de ingetrokken octrooiaanvragen niet publiek worden gemaakt. Verder betreft het medische attesten (omwille van de bescherming van het privéleven) en de naam van de uitvinder als deze afstand heeft gedaan van zijn recht om als dusdanig vermeld te worden. Deze laatstgenoemde documenten, opgesomd in de nieuwe paragraaf 3, zijn uitgesloten van actieve én van passieve openbaarheid zoals bedoeld in de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur. Andere documenten kunnen uitgesloten worden van het dossier dat ter inzage van het publiek wordt gelegd maar zij blijven onderworpen aan de voormelde wet⁶⁰.

31. De integrale *publicatie* van het verleende of gewijzigde octrooi in de Verzameling vereist niet langer “een samenvatting en één kenmerkende tekening van het octrooi” (art.

---

⁵⁶ Cf. regel 30 (1) Europees Octrooioverdrag (EOV).

⁵⁷ MvT, 14.

⁵⁸ MvT, 15.

⁵⁹ Cf. art. 54 (2) en (3) EOV: reeds gepubliceerde octrooiaanvragen of octrooiaanvragen die op een later tijdstip worden gepubliceerd, maar met eerdere prioriteitsdatum.

⁶⁰ Art. XI.25 § 4; MvT, 15-16.

XI.27; oud art. 25 BOW), een praktijk die ook in de buurlanden niet meer in gebruik is. Dit kadert in de oprichting van een gemeenschappelijk Benelux-softwareplatform betreffende het elektronisch indienen en het beheren van octrooiaanvragen.

32. Een aantal bepalingen betreffende de *octrooigemachtigden* worden gewijzigd. Het wordt voortaan niet meer vereist dat een lid van de Franstalige afdeling van de Commissie voor octrooigemachtigden in het Duitssprekende taalgebied woont, maar slechts dat een lid een voldoende kennis heeft van het Duits (art. XI.68; oud art. 62 BOW). Het blijft immers van belang dat de kandidaat-octrooigemachtigden kunnen ondervraagd worden in het Duits⁶¹. Ten tweede wordt de bijzondere procedure tot inschrijving in het register van de erkende octrooigemachtigden voorzien door oud art. 64 BOW volledig geschrapt. Dat was een overgangsmodaliteit bij de invoering van de BOW die thans haar nut heeft verloren. Niettemin behouden de octrooigemachtigden die met toepassing van deze bepaling zijn ingeschreven in het register het voordeel van deze inschrijving (art. XI.70)⁶².

1.3. Taksensysteem

33. Er werd extra aandacht besteed aan het taksensysteem omdat de minister daarmee verschillende doelstellingen wenste te bereiken zoals het aantrekkelijk maken van het Belgische octrooi voor ondernemingen, het daadwerkelijk toepassen van nieuwe procedures ingevoerd door de wetten van 10 januari 2011, het ondersteunen van de inspanningen van de DIE op het vlak van administratieve vereenvoudiging en van een doeltreffende opvolging van de procedures door de DIE en, ten slotte, het respecteren van het principe van de budgettaire neutraliteit. In het kader van dit laatste worden bepaalde taken afgeschaft of facultatief gemaakt, terwijl andere worden “herzien” (vermoedelijk verhoogd) zodat de gebruikers die extra lasten op de DIE leggen – bv. omwille van het niet respecteren van bepaalde formaliteiten of termijnen – “geresponsabiliseerd” kunnen worden⁶³.

1.3.1. Facultatieve taken

34. Boek XI voorziet in een hele reeks taken die facultatief worden zoals, bijvoorbeeld, de taks voor het opeisen van het voorrangrecht (art. XI.20; oud art. 19, §§ 6 en 10 BOW). Indien die taks wordt geheven, zal de betaling ervan een geldigheidsvoorwaarde voor de indiening van het verzoek tot voorrang worden (art. XI.20, § 7 tweede lid en § 11). Dat geldt ook voor de taken inzake de verbetering, restauratie of herstel van het recht van voorrang (art. XI.20, §§ 8 t/m 11). Ook bij de overdracht of overgang van een octrooi(aanvraag) en bij de octrooilicentie wordt de taks facultatief. Bijgevolg wordt ook geen bewijs meer gevraagd van de betaling van deze taks bij overdracht (art. XI.50; oud art. 44 § 3, BOW). Bij de facultatieve taks voor het inschrijven in het register van een licentie (art. XI.51, § 4; oud art.

---

⁶¹ MvT, 19.

⁶² Zie advies RIE 2013 in die zin, 5.

⁶³ Verslag Tuybens, 23-24.

45, § 4 BOW), moet de Koning onder meer rekening houden met het criterium van de “verspreiding van informatie aan derden over het statuut van het octrooi of de octrooiaanvraag”. Dit werd ingegeven vanuit de bekommernis dat verschillende licenties niet betekend worden aan de DIE zodat, bij gebreke aan publiciteit hiervan, derden niet op de hoogte zijn van de personen die over een licentie beschikken (ook al zijn die dan niet tegenstelbaar). De MvT wijst erop dat het geenszins de bedoeling is dit gebrek aan bekendheid nog meer in de hand te werken door het opleggen van taksen voor de registratie van een dergelijke akte⁶⁴.

Om tegemoet te komen aan het bezwaar van de Raad van State, die wees op de te verregaande en dus ontoelaatbare bevoegdheden van de Koning bij het bepalen van deze taksen⁶⁵, werden bij alle facultatieve taksen criteria ingevoegd op grond waarvan de Koning tot het al dan niet invoeren van een taks kan beslissen, en met in achtneming waarvan het bedrag van de taks moet worden bepaald (zie art. XI.20, § 7 en tevens art. XI.22; XI.23; XI.48; XI.50; XI.51 en XI.90⁶⁶).

1.3.2. Aanvangsperiode en hoogte van de jaartaksen voor de instandhouding van het octrooi

35. Een tweede belangrijke wijziging betreft de aanvang van de verplichting om instandhoudingstaksen te betalen. Om het octrooisysteem toegankelijker te maken voor kmo's, onderzoeksinstituten en universiteiten wordt de aanvangsperiode voor de betaling van jaartaksen flexibeler gemaakt (art. XI.48 § 1; oud art. 40 BOW): de wet voorziet daartoe in een periode van het derde tot het vijfde jaar te rekenen vanaf de indieningsdatum. Bij koninklijk besluit zal worden vastgelegd vanaf welk jaar de octrooihouder voor het eerst jaartaksen dient te betalen. Het bedrag van de jaartaks en van de bijkomende taks zal, naar het voorbeeld van de wet van 10 januari 2011 ter bescherming van kweekproducten, bij een in de Ministerraad overlegd koninklijk besluit, worden vastgesteld. Als gevolg hiervan wordt oud art. 40, § 1, lid 5 BOW geschrapt.

1.4. Wijzigingen aan de herstelprocedure voor Belgische octrooien

36. De herstel- of regularisatieprocedure biedt de octrooihouder, die in de loop van de procedure voor het verkrijgen van octrooibescherming een bepaalde termijn niet in acht heeft genomen, de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden in zijn rechten te worden hersteld. Voor de *Belgische* octrooiaanvragen en de Belgische verleende octrooien regelt art. XI.77 (dat oud art. 70bis BOW, zoals gewijzigd door de wet van 10 januari 2011⁶⁷, gedeeltelijk overneemt) een herstelprocedure die algemeen toepasselijk is op “een termijn

---

⁶⁴ MvT, 18.

⁶⁵ Art. 3, Adv. RvS, 6.

⁶⁶ Facultatieve vergoeding voor de publicatie van vertalingen en van gereviseerde vertalingen van Europese octrooien.

⁶⁷ In werking getreden op 13 maart 2014 (art. 48 en 49, tweede lid, KB 9 maart 2014).

voor het stellen van een handeling in een procedure voor de Dienst voor de Intellectuele Eigendom". Dit artikel voorziet thans⁶⁸ expliciet dat, wanneer een aanvraag tot herstel wordt toegekend, de juridische gevolgen van de niet-naleving van de termijn geacht worden zich niet te hebben voorgedaan⁶⁹. Daarnaast wordt ook aangegeven dat de beslissing die het herstel van rechten toekent gevolgen heeft met terugwerkende kracht, zodat de jaartaksen die verschuldigd zijn in de loop van de periode waarin het octrooi vervallen is, moeten worden gekweten door de octrooihouder⁷⁰ en dit binnen de vier maanden. Deze laatste termijn is uiteraard niet vatbaar voor herstel (art. XI.77, § 4).

1.5. Europese octrooien

1.5.1. Algemeen

37. Wat de Europese octrooiaanvragen en Europese octrooien betreft, nemen de artikelen XI.82 t.e.m. XI.90 de artikelen 2 tot 9 van de reeds vermelde wet van 21 april 2007 over in boek XI. Het betreft dus enkel de octrooien verleend na een aanvraag conform de bepalingen van het Europees Octrooiverdrag herzien door de Akte van 29 november 2000 (hierna: "EOV Akte 2000"). De volgende wijzigingen moeten worden vermelden.

1.5.2. Terminologie

38. Om interpretatieproblemen bij het samenlezen van boek XI en het EOV te vermijden, wordt de terminologie gebruikt door art. 65 EOV letterlijk overgenomen in art. XI.83, § 1. Tevoren werd ervan uitgegaan dat elke beperking van een Europees octrooi een wijziging van dit octrooi inhield en werd niet uitdrukkelijk naar de gewijzigde en de beperkte vorm van een Europees octrooi verwezen, terwijl art. 65 EOV dit wel doet. Dit is nu uitgeklaard.

1.5.3. Herstelprocedures

39. De bepalingen inzake de herstelprocedure voor Europese octrooien worden niet allemaal opgenomen in boek XI. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen Europese octrooien verleend op basis van aanvragen ingediend voor de "EOV Akte 2000" en deze verleend op grond van aanvragen ingediend met toepassing van de herziene versie van het EOV.

De wet van 8 juli 1977 blijft van toepassing voor Europese octrooien die *ratione temporis* in het toepassingsgebied vallen van het EOV vóór zijn herziening, te weten Europese octrooien die werden aangevraagd voor 13 december 2007. De Europese octrooiaanvragen die vanaf 13 december 2007 werden ingediend, vielen onder het toepassingsgebied van de wet van 21 april 2007 houdende diverse bepalingen betreffende de procedure inzake indiening van Europese octrooiaanvragen en de gevolgen van deze aanvragen en van Europese octrooien

---

⁶⁸ Ingevolge amendement nr. 1, Vanheste c.s., *Parl.St.* Kamer 2013-14, 53K3391002, 1-2.

⁶⁹ Cf. Art. 122(3) het EOV.

⁷⁰ Cf. Regel 51 (4) van het Uitvoeringsreglement bij EOV.

in België. Deze wet wordt aangepast door en overgenomen in boek XI⁷¹. Voor deze octrooien wordt de herstelprocedure geregeld in art. XI.83.

- *Herstelprocedure op grond van het vernieuwde art. 5 W. 8 juli 1977*

40. Art. 5 §1bis van de wet van 8 juli 1977, ingevoerd bij art. 50 van de wet van 10 januari 2011⁷², maakt een herstel van rechten mogelijk wanneer de specifieke termijn van drie maanden, voor het verstrekken van een vertaling van Europese octrooien die in het Engels werden verleend of in stand gehouden en waarbij in de aanvraag België werd aangewezen, niet werd in acht genomen. Deze bepaling wordt behouden, maar gewijzigd door art. 28 van de Wet boek XI. Enerzijds wordt de regeling van art. XI.77 *mutatis mutandis* overgenomen (art. 5 §§ 1 t/m 3)⁷³. Anderzijds wordt een *retroactieve herstelprocedure* ingevoegd ingevolge een amendement⁷⁴ dat ertoe strekte rekening te houden met de gevolgen van het arrest 3/2014 van 16 januari 2014 van het Grondwettelijk Hof⁷⁵. Kort samengevat, betreft dit arrest de hoger vermelde verplichting om een vertaling in te dienen bij de DIE binnen de drie maanden na verlening van het octrooi, bij gebreke waaraan, op grond van art. 5 § 2, het octrooi wordt geacht nooit uitwerking te hebben gehad in België. Hiervoor bestond geen enkele herstelprocedure waardoor de rechten geput uit het octrooi definitief verloren waren.

Voor het Grondwettelijk Hof rees in deze zaak de vraag of een octrooi als eigendom in de zin van art. 16 Grondwet en art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM kan worden beschouwd, en zo ja, of de wijze waarop de wetgever gebruik maakt van de mogelijkheid, voorzien door het EOv, om een vertaling in één der nationale talen te eisen en te sanctioneren verantwoord is in het licht van deze fundamentele rechten. Het Hof oordeelde dat octrooirecht inderdaad een vorm van eigendom is en dat het verlies van het recht geput uit het Europees octrooi, bij gebreke aan het tijdig bezorgen van een vertaling, niet evenredig is met het nagestreefde doel en aldus een niet-verantwoorde aantasting inhoudt van het eigendomsrecht van de houder van het Europees octrooi. Aldus werd de wetgever ertoe aangezet om deze regeling bij te sturen, wat ingevolge het hoger genoemde amendement gebeurde.

In de thans gewijzigde wetgeving zullen octrooihouders die geconfronteerd worden met het volledige verval van hun rechten, dat plaatsvond voor de inwerkingtreding van de Belgische

---

⁷¹ MvT, 76.

⁷² In werking getreden op 13 maart 2014 (zie, *supra*, voetnoten 44 en 67).

⁷³ Zie, *supra*, randnummer 36.

⁷⁴ Amendement nr. 2, Vanheste c.s., *Parl.St.* Kamer 2013-14, 53K3391002, 2 (eenzelfde amendement, nr. 3, werd voor art. XI.83 ingediend, *ibid.* 8).

⁷⁵ www.const-court.be/public/n/2014/2014-003n.pdf. “Artikel 5, § 2, van de wet van 8 juli 1977, in zoverre het van toepassing is op de houder van een Europees octrooi, verleend in het Engels en gepubliceerd vóór 13 december 2007, vervolgens in stand gehouden, na die datum, door het Europees Octrooibureau na een oppositieprocedure, schendt art. 16 van de Grondwet, in samenhang gelezen met art.1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens”.

bepalingen betreffende het herstel, als sanctie voor het niet tijdig bezorgen van een vertaling van de tekst waarin het EOB een in het Engels verleend Europees octrooi in stand houdt, een beroep kunnen doen op een *retroactieve herstelprocedure* (art. 5, § 4 Wet 8 juli 1977) waardoor zij het verlies van rechten alsnog kunnen terugdraaien.

41. De herstelprocedure bedoeld in art. 5 beoogt, net zoals deze onder art. XI.83⁷⁶, slechts de Europese octrooien verleend in het Engels en in stand gehouden, desgevallend in een gewijzigde vorm na een oppositieprocedure of een procedure tot beperking voor het Europees Octrooibureau.

- *Herstelprocedure op grond van art. XI.83*

42. Wat betreft de Europese octrooien *zonder eenheidswerking*⁷⁷ verleend na een aanvraag conform het “EOV Akte 2000”, werd de regeling van art. 3, § 1*bis*, wet van 21 april 2007, ingevoerd bij art. 48 van de wet van 10 januari 2011⁷⁸, overgenomen in art. XI.83.

Art. XI.83 § 1 verlangt eveneens een vertaling binnen de termijn van drie maanden, bij gebreke waaraan de rechten vervallen (art. XI.83 § 3). Ingevolge art. XI.83, § 2 is herstel na verval evenwel mogelijk. Dat is ook het geval als de inschrijving als Europees octrooi met eenheidswerking wordt afgewezen⁷⁹. De MvT verduidelijkt dat eenheidswerking voor het Europees octrooi immers binnen de maand na de verlening aangevraagd moet worden, maar dat de weigeringsbeslissing kan genomen worden na het verstrijken van drie maanden, dus op het moment dat de termijn voor het indienen van een vertaling van een in het Engels verleend of in stand gehouden octrooi, met toepassing van art. XI.83, § 1, voorbij is. Deze bepaling komt tegemoet aan dit probleem.

Art. XI.83 § 2/3 voorziet in een retroactieve herstelprocedure, gelijkaardig aan art. 5 Wet 8 juli 1977, voor de Europese octrooien verleend in het Engels en in stand gehouden, desgevallend in een gewijzigde vorm na een oppositieprocedure of een procedure tot beperking voor het Europees Octrooibureau, op grond van aanvragen die zijn ingediend na 13 december 2007.

43. Belangrijk te vermelden is dat de hierboven vermelde herstelprocedures bedoeld in de artikelen 5 W. 8 juli 1977 en art. XI.83 slechts de Europese octrooien verleend in het Engels en in stand gehouden, desgevallend in een gewijzigde vorm (na oppositie of na een procedure tot beperking voor het EOB) beogen. Ze geldt dus niet voor verleende Europese octrooien die niet het voorwerp van een van deze procedures waren. Het verval van deze

---

⁷⁶ *Infra*, randnummer 43.

⁷⁷ De Europese octrooien met eenheidswerking hebben immers een eigen taalregime, bepaald in de Verordening (EU) nr. 1260/2012 van de Raad van 17 december 2012 tot het uitvoering geven aan nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibescherming met betrekking tot de toepasselijke vertaalregelingen *PB* L 361/89, 31 december 2012.

⁷⁸ Eveneens in werking op 13 maart 2014 (zie, *supra*, voetnoten 44 en 67).

⁷⁹ MvT, 20.

octrooien, ingevolge art. 5 Wet 8 juli 1977 (voor de Europese octrooien die verleend zijn op basis van aanvragen ingediend voor 13 december 2007) of art. 3 Wet 21 april 2007 (voor de Europese octrooien die verleend zijn op basis van aanvragen die zijn ingediend na 13 december 2007) kan dus niet vermeden worden met de retroactieve herstelprocedure⁸⁰.

1.6. Maatregelen met het oog op de invoering het Europees octrooi met eenheidswerking en het eengemaakt octrooigerecht

44. Art. XI.83, § 5 bepaalt dat de UPC-overeenkomst van toepassing is op de *Europese octrooien zonder eenheidswerking*, gedaan op grond van een aanvraag ingediend na 13 december 2007, die als nationaal octrooi van kracht zijn geworden, tenzij voor deze in België gevalideerde octrooien toepassing wordt gemaakt van de “opt out”-bepalingen voorzien in art. 83 van deze Overeenkomst. Dat houdt in dat Belgisch recht wordt toegepast indien tijdens de overgangperiode (7 tot maximaal 14 jaar⁸¹) een inbreuk- of een geldigheidsvordering met betrekking tot een Europees octrooi voor een nationale rechtbank wordt gebracht (art. 83, § 1) of wanneer de octrooihouder toepassing maakt van de “opt out”-clausule bedoeld in art. 83, § 3 UPC-overeenkomst, waardoor hij afziet van de bevoegdheid van het eengemaakte octrooigerecht. Ook dan zal Belgisch recht worden toegepast⁸².

45. Door te bepalen dat een Europees octrooi met eenheidswerking wordt geacht niet als nationaal octrooi van kracht te zijn geworden op de datum van publicatie van de verlening in het Europees octrooiblad, geeft art. XI.83, § 6 uitvoering aan art. 4.2 van Verordening nr. 1257/2012 die de Lidstaten oplegt een bepaling met deze draagwijdte in te voeren.

1.7. Wijzigingen aan de Wet van 8 juli 1977

46. Hoger werd reeds vermeld dat deze wet van toepassing blijft op Europese octrooien die werden aangevraagd voor 13 december 2007⁸³, mits de wijzigingen voorzien in de artikelen 25 t/m 30 Wet boek XI.

Hoger werd reeds vermeld dat art. 5 van deze wet (herstelprocedure) wordt gewijzigd⁸⁴.

Verder ondergaat deze wet aanpassingen met het oog op de uitvoering van de UPC-Overeenkomst en van Verordening nr. 1257/2012. Zo wordt de bepaling over het tot nu toe nooit in werking getreden “Gemeenschapsoctrooiverdrag” en Uitvoeringsreglement (art. 1,

---

⁸⁰ Amendement nr. 2 en 3, Vanheste c.s., *Parl.St.* Kamer 2013-14, 53K3391002, 8.

⁸¹ Art. 83 (5) UPC-overeenkomst.

⁸² Zie, in dezelfde zin, Unified patent court preparatory committee, interpretative note, consequences on the application of art. 83 UPCA (www.unified-patent-court.org/news/71-interpretative-note-consequences-of-the-application-of-article-83-upca).

⁸³ *Supra*, onderdeel III.1.5.3.

⁸⁴ *Supra*, onderdeel III.1.5.

4°) logischerwijs opgeheven⁸⁵ en wordt de verwijzing naar dit verdrag in art. 4 van deze wet weggelaten⁸⁶. Art. 5, § 1 heeft voortaan expliciet betrekking op Europese octrooien zonder eenheidswerking⁸⁷. Ten slotte worden twee bepalingen gelijkaardig aan het hoger besproken art.XI.83, §§ 5 en 6 toegevoegd. Art. 29 Wet boek XI onderwerpt de Europese octrooien zonder eenheidswerking die van kracht zijn als nationaal Belgisch octrooi aan de bepalingen van de UPC-Overeenkomst en definieert op die manier de rechten verbonden aan deze octrooien, onder voorbehoud van de “opt out” mogelijkheden. Art. 30 voorziet dat een octrooi met eenheidswerking niet geacht wordt als een nationaal octrooi van kracht te zijn geworden op datum van zijn publicatie. Dit artikel is identiek aan art. XI.83, § 6⁸⁸.

47. De bovenstaande artikelen zullen de wijzigingen aan de Wet van 8 juli 1977 doorvoeren bij hun inwerkingtreding. De overgangsbepalingen van Wet boek XI voorzien evenwel ook in de opheffing van alle bepalingen van de wet van 8 juli 1977 (art. 32, § 2, eerste lid, vijfde streepje, Wet boek XI). De eerstgenoemde bepalingen treden met grote zekerheid in werking op 22 september 2014⁸⁹.

2. *Aanvullende Beschermingscertificaten (Titel 2) (art. XI.92 t/m art. XI.103)*

2.1. Inleiding

48. Hoger werd opgemerkt dat van de codificatie door het WER gebruik werd gemaakt om tegelijkertijd een aantal wijzigingen door te voeren. Een voorbeeld daarvan is de titel 2 betreffende de aanvullende beschermingscertificaten (hierna: ABC's).

In deze titel kon geen codificatie naar vaststaand recht worden doorgevoerd omdat, zoals de MvT laat verstaan, de bestaande reglementering aangepast moest worden hoofdzakelijk met het oog op de uitvoering van Verordening nr. 469/2009⁹⁰ en vooral van Verordening nr. 1901/2006⁹¹.

Tegelijk werden alle bepalingen inzake ABC's “gerationaliseerd” door het bundelen van over vier nationale wet- en reglementaire teksten⁹² verspreide bepalingen, het schrappen van

---

⁸⁵ Art. 25 Wet Boek XI.

⁸⁶ Art. 27 Wet Boek XI.

⁸⁷ Art. 26 Wet Boek XI.

⁸⁸ MvT, 77.

⁸⁹ Zie art. 32, § 2, tweede lid en art. 49 Wet boek XI. Zie ook, *infra*, randnummer 216.

⁹⁰ Verordening (EG) nr. 469/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende het aanvullende beschermingscertificaat voor geneesmiddelen (gecodificeerde versie), *PB* L 152, 16 juni 2009, 1.

⁹¹ Verordening (EG) nr. 1901/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende geneesmiddelen voor pediatrisch gebruik en tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1768/92, Richtlijn 2001/20/EG, Richtlijn 2001/83/EG en Verordening (EG) nr. 726/2004, *PB* L 378, 27 december 2006, 1, in werking op 26 januari 2007, behalve art. 7, 8, 30 en 31.

⁹² Het gaat om de wet van 29 juli 1994 betreffende het beschermingscertificaat voor geneesmiddelen en de wet van 5 juli 1998 betreffende het aanvullend beschermingscertificaat voor gewasbeschermingsmiddelen, die beide zullen opgeheven worden door art. 32, § 2, eerste lid, derde en vierde streepje, Wet Boek XI. Verder worden ook het KB van 5 januari 1993 betreffende het aanvragen en het verlenen van aanvullende

overtollige bepalingen en het invoeren, waar mogelijk, van slechts één bepaling voor beide soorten ABC's (geneesmiddelen en gewasbescherming)⁹³.

49. Nieuw ten opzichte van de bestaande wetgeving inzake ABC's zijn de bepalingen over de verlenging van de ABC's voor geneesmiddelen met zes maanden (art. XI.92 t/m XI.99) en de vaststelling van het bedrag van de jaartaksen door de Koning voor de verlenging (art. XI.100 en XI.101). Tevens wordt de in oud art. 70bis BOW (art. XI.77⁹⁴) ingevoerde procedure tot herstel na verval van rechten expliciet toepasselijk gemaakt op de ABC's, dit om de rechtszekerheid te vergroten (art. XI.101 t/m XI.103)⁹⁵.

2.2. Verlening en verlenging van de duur van het ABC

50. In de artikelen XI.92 en XI.94 t/m XI.99, worden de bepalingen telkens aangepast om niet alleen de aanvraag van een ABC maar telkens ook de aanvraag voor verlenging van de duur ervan te kunnen regelen. De DIE is de bevoegde autoriteit voor de indiening van deze aanvragen. De aanvraag tot verlenging van de duur kan worden ingediend op het tijdstip van aanvraag van het ABC of later, tijdens de behandeling van de aanvraag of wanneer het ABC reeds werd verleend (art. XI.92, § 2).

51. Art. XI.93 bepaalt de voorwaarden voor de toekenning van een datum van indiening van een aanvraag van een ABC. De ABC-verordeningen⁹⁶ voorzien hierin niet. De wetgever wilde de aanvragers van een ABC, naar het voorbeeld van de octrooiwetgeving, een gelijkaardige oplossing bieden⁹⁷. De DIE betekent de indieningsdatum van de aanvraag tot verlenging van de duur van het ABC aan de aanvrager eens alle voorwaarden vervuld zijn of desgevallend geregulariseerd werd. Hetzelfde voorziet art. XI.94 voor de datum van indiening van een aanvraag tot verlenging van de duur van het ABC voor geneesmiddelen.

52. De ABC's worden afgeleverd zonder onderzoek van de voorwaarden, resp. bepaald in art. 3, c) en d), van Verordening nr. 469/2009 en in art. 3, § 1, c) en d), van Verordening nr. 1610/96 (art. XI.97).

53. Artikelen XI.95 en XI.98 voorzien in de publicatie in het Register van een vermelding van de certificaataanvraag resp. afgifte of verwerping ervan en van een vermelding van de aanvraag tot verlenging van de duur resp. de aanvaarding of verwerping ervan. Ook het verval of de nietigheid van het ABC wordt hierin gepubliceerd (art. XI.99) samen met de

---

beschermingscertificaten voor geneesmiddelen en het KB van 8 november 1998 betreffende het aanvragen en het verlenen van aanvullende beschermingscertificaten voor gewasbeschermingsmiddelen bedoeld.

⁹³ MvT, 5-7.

⁹⁴ *Infra*, randnummer 55.

⁹⁵ MvT, 8.

⁹⁶ *Supra*, voetnoten 91 en 92 en Verordening nr. 1610/96 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 1996 betreffende de invoering van een aanvullend beschermingscertificaat voor gewasbeschermingsmiddelen, PB L 198, 8 augustus 1996.

⁹⁷ MvT, 22.

gegevens waarmee de identiteit van de houder van het ABC en het basisoctrooi kunnen worden bepaald.

2.3. Taksen en vergoedingen

54. Wat de taksen en vergoedingen betreft (art. XI.100 en XI.101) verduidelijkt de MvT dat het koninklijk besluit van 18 december 1986 betreffende de taksen en bijkomende taksen inzake uitvindingsoctrooien en inzake aanvullende beschermingscertificaten⁹⁸ onder de nieuwe wetgeving zonder wijziging behouden kan blijven⁹⁹.

2.4. Herstelprocedure

55. Art. XI.102 voert ten slotte de herstelprocedure in voor de gevallen waarin een aanvrager of houder van een ABC een termijn voor een handeling in een procedure voor de DIE niet in acht heeft genomen en dit verzuim tot een verlies van rechten verbonden aan het ABC leidt, naar analogie met art. XI.77. Sommige termijnen zijn echter van de procedure voor herstel van de rechten uitgesloten (art. XI.103) zoals de termijnen betreffende de herstelprocedure zelf.

3. Kwekersrecht (Titel 3) (art. XI.104 t/m art. XI.162)

56. In deze titel is het principe van de codificatie naar vaststaand recht helemaal gerespecteerd. Behalve de hierna vermelde wijziging en enkele terminologische aanpassingen neemt boek XI integraal de artikelen 3 tot 53, 55 tot 56 en 59 tot 64 van de wet van 10 januari 2011 ter bescherming van kweekproducten, die nog niet in werking is getreden, over¹⁰⁰. Sommige bepalingen vinden we niet terug in titel 3: oud art. 54 van deze wet werd verplaatst naar titel 10 (art. XI.339); oud art. 58 naar titel 9 (art. XI.334: vordering inzake inbreuk). Andere bepalingen werden overgenomen in boek XV Rechtshandhaving (bv. strafbepalingen in art. XV.103, XV.107 en XV.109). De overgangsbepalingen van deze wet worden hernomen in de artikelen 37 t/m 39 Wet boek XI.

57. De nodige uitvoeringsbesluiten inzake de algemene procedure voor bescherming van de kweekproducten voor de DIE, de verschillende procedurevergoedingen en het “landbouwersvoorrecht”¹⁰¹ zouden ervoor moeten zorgen dat deze titel tegen het einde van 2014 in werking kan treden¹⁰².

---

⁹⁸ BS 23 december 1986, err., BS 22 januari 1987, laatst gewijzigd door het KB van 24 september 2007, BS 8 oktober 2007.

⁹⁹ Dit KB voorziet nochtans niet in taksen voor verlenging.

¹⁰⁰ MvT, 25. Aldus kan, zoals art. 32, § 2, eerste lid, zevende streepje voorziet, de wet van 10 januari 2011 in zijn geheel worden opgeheven, bij de inwerkingtreding van deze titel van Boek XI.

¹⁰¹ Onder bepaalde voorwaarden kan een landbouwer, op grond van dit voorrecht, zonder toestemming van de houder van het kwekersrecht het uit een beschermd ras verkregen oogstproduct op zijn eigen bedrijf gebruiken.

¹⁰² Verslag Tuybens, 19.

4. *Merken- en Modellen (Titel 4) (art. XI 163)*

58. Het merkenrecht en het tekeningen- en modellenrecht werden niet in boek XI opgenomen omdat - evident - deze materie geregeld wordt door het Benelux-Verdrag van 25 februari 2005 inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen). Dit BVIE kan niet louter via een Belgisch wetgevend initiatief worden gewijzigd.

Titel IV 'Merken en tekeningen of modellen' van boek XI bevestigt dit in het enige art. XI.163 dat aan deze materie wordt besteed¹⁰³. Dit artikel maakt daarbij wel een dubbel voorbehoud met betrekking tot wijzigingen die in het WER aan, enerzijds, de burgerrechtelijke procedures en, anderzijds, de strafrechtelijke en administratieve sanctiebepalingen worden aangebracht. Het gaat meer bepaald om wijzigingen met betrekking tot de vordering tot staking zoals in kortgeding geregeld in boek XVII, titel 1, hoofdstuk 4, en met betrekking tot de uitoefening van toezicht en de opsporing en vaststelling van de inbreuken en de toepasselijke sancties bedoeld in boek XV. Deze gewijzigde bepalingen zullen voortaan ook toepassing vinden bij geschillen over Benelux merk- en modelrechten¹⁰⁴.

5. *Auteursrecht (Titel 5) (art. XI.164 – XI.293)*

5.1. Inleiding

59. Zoals hoger in deel I werd aangegeven was het opzet van het wetsontwerp om een codificatie 'naar vaststaand recht' ('à droit constant') tot stand te brengen¹⁰⁵. Voor wat betreft de wetgeving inzake het auteursrecht en de naburige rechten gaat boek XI duidelijk verder. De codificatieoefening werd inderdaad ook benut om andere – soms ingrijpende – inhoudelijke wijzigingen door te drukken over een aantal materies en dit om diverse redenen zoals de noodzaak tot omzetting van Europese verplichtingen (bv. de Richtlijnen Duurverlenging¹⁰⁶ en Collectief Beheer¹⁰⁷), het wegwerken van rechtsonzekerheid (bv. in de sector van de kabeldoorgifte) en de wens tot een meer efficiënte geschillenbeslechting (bv. via de oprichting van een regulator). De rode draad doorheen veel van deze wijzigingen is het streven naar meer transparantie. "Van transparantie van het auteursrecht dat de consumenten betalen tot transparantie over de vergoeding die de auteurs, artiesten en producenten ontvangen voor hun artistiek werk. En uiteraard ook transparantie bij alle instanties waarlangs deze sommen passeren"¹⁰⁸.

---

¹⁰³ Zie ook Verslag Tuybens, pp. 15 en 26 (nr. 23).

¹⁰⁴ Het BVIE beoogt enkel de eenmaking van het materiële recht en laat de nationale regels inzake burgerrechtelijke en strafrechtelijke procedureregels onverlet.

¹⁰⁵ MvT, 3. *Supra*, randnummer 8.

¹⁰⁶ *Infra*, onderdeel 5.5.

¹⁰⁷ *Infra*, onderdeel 5.7.

¹⁰⁸ Toelichting door Minister Johan Vande Lanotte, Verslag Tuybens, 4-5 en Verslag Siquet, 4.

60. De bepalingen van de Belgische auteurswet van 30 juni 1994 werden opgenomen in Titel 5 van boek XI maar, zoals dat ook het geval is voor de andere materies, zal men ook andere boeken moeten raadplegen. De definities werden ondergebracht in boek I (bijv. van databank, rechtmatige gebruiker, doorgifte via de kabel). Andere bepalingen zijn terug te vinden in boek XV (bestuurlijke sancties inzake auteursrecht en naburige rechten¹⁰⁹, transparantie en collectief beheer¹¹⁰, de oude strafbepalingen uit de AW¹¹¹), in boek XVII (de vordering tot staken inzake controle van beheersvennootschappen¹¹² en bij een inbreuk op een I.E.-recht¹¹³ of in de Wet boek XI (overgangsbepalingen¹¹⁴).

61. Niet enkel de auteurswet van 30 juni 1994 wordt opgeheven¹¹⁵. Dit is ook het geval met de wet van 25 maart 1999 betreffende de toepassing op Belgen van zekere bepalingen van de Berner Conventie en van het Verdrag van Rome van 26 oktober 1961, en de wet van 15 mei 2006 betreffende de toepassing op Belgen van zekere bepalingen van de WIPO Verdragen van 20 december 1996 inzake auteursrecht (WCT) en uitvoeringen en fonogrammen (WPPT)¹¹⁶. De artikelen uit deze wetten die Belgen toestaan, tot eigen voordeel, in België de bepalingen uit de genoemde verdragen in te roepen in al de gevallen waar deze bepalingen gunstiger zijn dan de Belgische wet, werden opgenomen in art. XI.290.

5.2. Het volgrecht (art. XI.175 t/m XI.178)

62. Aan de regeling inzake het volgrecht worden grondige wijzigingen aangebracht. Deze wijzigingen betreffen de uitoefening van het volgrecht (inning, beheer en verdeling), een materie waar de lidstaten van de EU ondanks de doorgevoerde Europese harmonisatie hun vrijheid behouden¹¹⁷.

De grote nieuwigheid is dat van een vrijwillig collectief beheer van het volgrecht wordt overgestapt naar een verplicht collectief beheer¹¹⁸. Dit betekent dat de auteurs van werken van grafische of beeldende kunst niet meer op individuele basis hun volgrecht zullen kunnen opeisen bij een doorverkoper. Op zijn beurt zal een doorverkoper het volgrecht niet meer rechtstreeks kunnen betalen aan een individuele auteur¹¹⁹. Dit alles geldt ook voor buitenlandse individuele rechthebbenden. Ook zij zijn onderworpen aan het verplicht

---

¹⁰⁹ Art. XV.66/1 e.v.

¹¹⁰ Cf. o.a. art.XV.25/4, XV.31/1, XV.62/1, XV.113.

¹¹¹ Cf. o.a. art.XV.104, XV.130/2, XV.131/1, XV.131/2.

¹¹² Art. XVII.21.

¹¹³ Art. XVII.14 e.v.

¹¹⁴ Art. 40, 41 en 42 Wet boek XI.

¹¹⁵ Art. 32, §2, lid 1, 8^e streepje Wet boek XI.

¹¹⁶ Art. 32, §2, lid 1, 9^e en 10^e streepje Wet boek XI.

¹¹⁷ Cf. r.o. 28 en art. 6, §2 Richtlijn Volgrecht.

¹¹⁸ Cf. MvT, 28 en de daar opgesomde redenen voor de keuze voor dit verplicht collectief beheer (pag. 28 en 29). Art. 6, §2 Richtlijn Volgrecht geeft de lidstaten hier uitdrukkelijk de vrije keuze. Het bepaalt immers dat de lidstaten kunnen bepalen dat het beheer van het volgrecht verplicht of vrijwillig collectief gebeurt. Zie ook voor de redenen waarom de regeling inzake het volgrecht werd gewijzigd: Verslag Tuybens, 9 en Verslag Siquet, 8.

¹¹⁹ MvT, 28.

collectief beheer en zullen niet meer rechtstreeks op individuele basis het volgrecht kunnen innen bij een doorverkoper¹²⁰.

63. Het nieuwe systeem van het verplicht collectief beheer houdt in dat een uniek platform wordt opgericht door de vennootschappen die het volgrecht beheren¹²¹, waarvan de Koning, na overleg, bij een in ministerraad overlegd besluit, de voorwaarden bepaalt waaraan het moet voldoen (bv. de voorwaarden op vlak van beschikbaarheid, kosten, formaat van aangiften enz.)¹²². Aangenomen kan worden dat dit uniek platform geen nieuwe beheersvennootschap zal zijn, maar eerder een samenwerkingsvorm waarvan de kosten worden gedeeld door de oprichtende beheersvennootschappen. De aangifte van alle doorverkopen die in België plaatsvinden, en die aangifteplichtig zijn, de inning van het verschuldigde volgrecht en de uitbetaling (verdeling) ervan geschieden via dit uniek platform¹²³. Art. XI.177, §1, lid 1 bepaalt dan ook dat het volgrecht ten aanzien van derden uitsluitend door het zojuist besproken uniek platform kan worden uitgeoefend.

64. Concreet zijn, in het geval van doorverkopen die plaatsvinden in het kader van een openbare veiling, de actoren uit de professionele kunsthandel die bij de doorverkoop betrokken zijn als verkoper, koper, of tussenpersoon, de openbare ambtenaar, en de verkoper hoofdelijk verplicht het uniek platform binnen een maand na de verkoop in kennis te stellen van die verkoop. Tevens zijn ze hoofdelijk verplicht de verschuldigde rechten binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving te betalen via het uniek platform¹²⁴.

Wat doorverkopen betreft die niet plaatsvinden in het kader van een openbare veiling, met inbegrip van de promotieverkopen uit art. XI.175, §2 die geen aanleiding geven tot betaling van het volgrecht maar wel moeten worden aangegeven, zijn de actoren uit de professionele kunsthandel die bij de doorverkoop betrokken zijn als verkoper, koper, of tussenpersoon, en de verkoper hoofdelijk verplicht het uniek platform binnen de termijn en op de wijze die bepaald zal worden door de Koning in kennis te stellen van die verkoop. Tevens zijn ze hoofdelijk verplicht de verschuldigde rechten binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving te betalen via het uniek platform¹²⁵.

Voorzien is dat alle zojuist vermelde kennisgevingen aan het uniek platform, zowel naar aanleiding van een openbare veiling als van andere doorverkopen, vanaf 1 januari 2015, een datum die door de Koning wel vervroegd of verlaat kan worden, op elektronische wijze

---

¹²⁰ MvT, 37.

¹²¹ Dit zullen in de praktijk SABAM en SOFAM zijn.

¹²² Art. XI.177, §2, 1^e en 3^e zin en MvT, 29-30. De oprichtende beheersvennootschappen zullen desgevallend in onderling overleg en akkoord de praktische modaliteiten i.v.m. dit uniek platform moeten bepalen (MvT, 29).

¹²³ Art. XI.177, §2, 2^e zin en MvT, 28.

¹²⁴ Art. XI.178, §1, lid 1.

¹²⁵ Art. XI.178, §1, lid 2.

gebeuren, en dit door middel van een systeem dat aan de door de Koning nog te bepalen voorwaarden voldoet¹²⁶.

65. Er is dus een verplichte aangifte- en betalingsplicht aan het uniek platform. Dit uniek platform zal het geïnde volgrecht vervolgens uitbetalen aan de rechthebbende.

Indien de auteur of zijn rechthebbende aangesloten is bij een beheersvennootschap die het volgrecht beheert, zal de uitkering van het verschuldigde bedrag geen probleem vormen. De uitbetaling van het volgrecht door het uniek platform zal geschieden aan die beheersvennootschap die op haar beurt het volgrecht zal uitkeren aan de auteur of zijn rechthebbende.

Auteurs zijn evenwel niet verplicht zich aan te sluiten bij een beheersvennootschap¹²⁷. Art. XI.177, §1, lid 2 bepaalt daarom dat indien de auteur het beheer van zijn rechten niet aan een beheersvennootschap heeft opgedragen, het uniek platform geacht wordt met het beheer van zijn rechten te zijn belast. De auteur kan zijn rechten dan doen gelden (opeisen) binnen een termijn van vijf jaar te rekenen van de datum van de doorverkoop. Hij zal zich, om zijn volgrecht op te eisen, moeten wenden tot het uniek platform en niet tot een beheersvennootschap die het volgrecht beheert. De Koning zal wel moeten bepalen of deze auteur dan in concreto uitbetaald zal worden door het uniek platform, dan wel door een beheersvennootschap die het volgrecht beheert¹²⁸.

In de vernieuwde regeling inzake het volgrecht wordt ook voorzien hoe auteurs die niet aangesloten zijn bij een beheersvennootschap op de hoogte kunnen komen van de verkoop van hun werken van grafische en beeldende kunst waarvoor volgrecht verschuldigd is. Art. XI.178, §5 bepaalt immers dat de beheersvennootschappen die het volgrecht beheren, en die dus ook het uniek platform (zullen) oprichten, volgens de nadere regels en binnen de termijn bepaald door de Koning, op de website van het uniek platform de doorverkopen bekend maken waarvan zij werden in kennis gesteld. Doelstelling van deze bepaling is onder meer om ten aanzien van de rechthebbenden op een snelle en transparante manier bekend te maken of er doorverkopen hebben plaatsgevonden die aanleiding geven tot volgrecht. De Koning zal daarbij nadere regels kunnen bepalen, bijvoorbeeld om rekening te houden met privacyaspecten¹²⁹. De memorie van toelichting roept rechthebbenden op zich via het uniek platform aan te melden, en te kennen te geven dat zij het volgrecht met betrekking tot de

---

¹²⁶ Art. XI.178, §1, lid 3 en MvT, 30.

¹²⁷ Cf. MvT, 29.

¹²⁸ In de MvT staat te lezen dat de kosten voor het beheer van het volgrecht voor leden en niet-leden verschillend kunnen zijn op grond van objectieve en niet-discriminatoire criteria (29). Dit kan doen vermoeden dat enkel beheersvennootschappen het volgrecht zullen kunnen uitkeren aan niet bij dergelijke vennootschappen aangesloten auteurs. Evenwel, deze toelichting werd eigenlijk geschreven voor een vroeger voorstel voor de vernieuwde inningsregeling, waarin nog geen sprake was van een uniek platform, en dat bepaalde dat het volgrecht beheerd zou worden via beheersvennootschappen.

¹²⁹ MvT, 31.

doorverkopen van hun werken wensen te ontvangen¹³⁰. Hoe preciezer en hoe meer gedocumenteerd de informatie is die de rechthebbende aanlevert, hoe makkelijker en efficiënter het geïnde volgrecht aan de rechthebbende zal kunnen worden uitgekeerd¹³¹.

66. Zoals aangegeven beschikt een auteur over een termijn van vijf jaar te rekenen van de datum van de doorverkoop om zijn volgrecht bij het uniek platform op te eisen. Dit wordt nog eens uitdrukkelijk bevestigd door art. XI.178, §2 dat verklaart dat de vordering van de auteur verjaart door verloop van vijf jaren te rekenen van de doorverkoop. Wanneer deze opeisings(verjarings)termijn is verstreken, zullen de door de Koning aangewezen beheersvennootschappen de rechten die niet konden worden betaald aan de rechthebbenden, verdelen op de door de Koning bepaalde wijze¹³².

67. Zoals hoger bleek rust op een aantal personen de hoofdelijke plicht tot aangifte van doorverkopen waarvoor het volgrecht verschuldigd is. Teneinde het nakomen van deze aangifteplicht te kunnen controleren werd een vernieuwd recht op informatie voorzien. Zo wordt nu voorzien dat gedurende een periode van drie jaar na de doorverkoop, het uniek platform van de actoren uit de professionele kunsthandel overeenkomstig door de Koning bepaalde regels alle noodzakelijke inlichtingen kan opvragen die noodzakelijk zijn om de inning en verdeling van het volgrecht veilig te stellen¹³³. Om dit recht op informatie kracht bij te zetten wordt een nieuwe strafsancie ingevoerd. Krachtens art. XV.110 worden de actoren uit de professionele kunsthandel die *met opzet* de uitoefening van dit recht op informatie verhinderen of beletten gestraft met een sanctie van niveau 3 (een strafrechtelijke geldboete van 26 tot 25.000 euro)¹³⁴. Op valse aangifte staan dezelfde straffen¹³⁵. Worden onder meer geacht de uitoefening van dit recht op inlichtingen vrijwillig te beletten of te belemmeren, zij die ofwel weigeren de gevraagde inlichtingen of bescheiden mede te delen ofwel wetens en willens onjuiste inlichtingen of bescheiden bezorgen¹³⁶.

Ook aan de auteurs komt een vernieuwd recht op informatie toe. Zij kunnen, overeenkomstig de door de Koning bepaalde regels, van het uniek platform alle inlichtingen opvragen die noodzakelijk zijn om de inning en verdeling van het volgrecht veilig te stellen¹³⁷. Dit laatste recht is vooral belangrijk voor auteurs die geen lid zijn van een beheersvennootschap. Auteurs die lid zijn van een beheersvennootschap kunnen immers

---

¹³⁰ MvT, 29.

¹³¹ MvT, 29.

¹³² Art. XI.178, §3.

¹³³ Art. XI.178, §4, lid 1 en MvT, 30.

¹³⁴ Art. XV.110, lid 1.

¹³⁵ Art. XV.110, lid 2.

¹³⁶ Art. XV.110, lid 3.

¹³⁷ Art. XI.178, §4, lid 2.

ook via de gemeenrechtelijke bepalingen in verband met de beheersvennootschappen informatie vragen omtrent het beheer van hun rechten door hun beheersvennootschap¹³⁸.

Auteurs die geen lid zijn van een beheersvennootschap kunnen zich voor inlichtingen over hun volgrecht in geen geval wenden tot een beheersvennootschap die dit recht beheert. Zij kunnen zich enkel wenden tot het uniek platform.

5.3. Het vermoeden van overdracht bij audiovisuele werken (art. XI.182-183 en XI.206)

5.3.1. Het vermoeden van overdracht (art. XI.182 en XI.206 § 1)

68. De bepalingen rond het vermoeden van overdracht van de oude artikelen 18 en 36 AW¹³⁹ vormden één van de knelpunten tijdens de voorbereidende werkzaamheden. De uiteindelijk goedgekeurde teksten laten dit nochtans niet vermoeden nu ze dicht aansluiten bij de voorheen bestaande situatie. Maar zoals hierna zal blijken, is dit wellicht maar tijdelijk¹⁴⁰.

69. Art. XI.182 herneemt bijna integraal de tekst van oud art. 18 AW waar het bepaalt dat “de auteurs van een audiovisueel werk alsmede de auteurs van een creatief element dat op geoorloofde wijze in een audiovisueel werk is opgenomen of erin is verwerkt, met uitzondering van de auteurs van muziekwerken, behoudens andersluidend beding, aan de producenten het exclusieve recht op de audiovisuele exploitatie van het werk over(dragen), met inbegrip van de rechten die voor deze exploitatie noodzakelijk¹⁴¹ zijn, zoals het recht om het werk van ondertiteling te voorzien of het na te synchroniseren, onverminderd de bepalingen van de art. XI.181 en XI.183 van deze titel”¹⁴². Wat hier gezegd wordt, geldt *mutatis mutandis* voor art. XI.206 in verhouding tot oud 36 AW.

De enige wijziging is het voorbehoud voor art. XI.183. Dit is niet onbelangrijk omdat het verwijst naar het recht op vergoeding van de auteur waarover hieronder meer.

---

¹³⁸ MvT, 30-31.

¹³⁹ Dit vermoeden is en blijft in België weerlegbaar zodat geen probleem rijst met recente rechtspraak van het Hof van Justitie (zie HvJ 9 februari 2012, C-227/10, zaak Luksan).

¹⁴⁰ *Infra*, onderdeel 5.3.3.

¹⁴¹ Een voorstel om de woorden “strikt noodzakelijk” te gebruiken, werd niet weerhouden na het advies van de Raad van State (Adv.RvS, nr. 12) om reden dat niet is gebleken dat met de toevoeging van deze term een inhoudelijke wijziging van de huidige regeling werd nagestreefd. “De schrapping vermijdt dat er door de toevoeging van de term “strikt” een inhoudelijke connotatie zou worden gegeven, die de wetgever niet heeft gewild” (MvT, 31). Anderzijds kan moeilijk worden ontkend dat de omvang van de overdracht in de praktijk wel degelijk tot discussies aanleiding geeft en het nu, zoals in de discussie in de Kamercommissie werd opgemerkt, “wat balanceren blijft op een slappe koord nl. welke rechten zijn voor de exploitatie effectief “noodzakelijk” en welke niet?” (Verslag Tuybens, 50). Ook uit de discussies binnen de Raad voor de Intellectuele Eigendom is gebleken dat er heel wat onduidelijkheden en meningsverschillen bestaan over de opportuniteit van de toevoeging van het woord “strikt” (Advies RIE 2013, 10).

¹⁴² De wijzigingen ten aanzien van oud art. 18 AW zijn in *italics* aangegeven.

5.3.2. *Recht op vergoeding voor de exploitatie van audiovisuele werken (art. XI.183 en XI.206 §§ 3 en 4)*

70. In lijn met oud art. 19 AW, verklaart art. XI.183: “Behoudens wat betreft de audiovisuele werken die tot de niet-culturele sector of tot de reclamewereld behoren, hebben de auteurs *van het audiovisuele werk*¹⁴³, voor elke wijze van exploitatie recht op een afzonderlijke vergoeding”¹⁴⁴. Art. XI.206, § 3 herneemt in dit verband, voor wat betreft de uitvoerende kunstenaars, de tekst van oud art. 36, lid 3, eerste zin AW.

Dit recht op vergoeding is, aldus de memorie van toelichting, niet alleen van toepassing bij een licentieverlening en bij een overdracht van de rechten van een auteur via overeenkomst, maar eveneens bij een overdracht van zijn rechten via het vermoeden voorzien in art. XI.182¹⁴⁵.

71. Ook de tweede paragraaf van oud art. 19 AW blijft behouden waarin, enerzijds, wordt bepaald dat, behoudens enig andersluidend beding, het bedrag van de vergoeding bepaald wordt in verhouding tot de *inkomsten* die uit de exploitatie van het audiovisuele werk voortvloeien en dat, anderzijds, aan de producent de verplichting oplegt om ten minste eenmaal per jaar aan *de auteur*¹⁴⁶ een overzicht te bezorgen van wat hij voor elke wijze van exploitatie heeft ontvangen.

Voor de uitvoerende kunstenaars, die deze tekst niet in oud art. 36 AW terugvonden, wordt een identieke regeling ingevoerd in paragraaf 4 van art. XI.206, wat de consistentie van deze regelgeving ten goede komt¹⁴⁷.

72. De enige vermeldenswaardige wijziging betreft de vervanging van de vroegere term “bruto-ontvangsten” door “inkomsten” (in het Frans het begrip “recettes” i.p.v. het begrip “recettes brutes”). Deze wijziging is ingegeven door de terminologie die in de Richtlijn Duurverlenging wordt gehanteerd. Voor wat betreft de definitie van het begrip “inkomsten” verwijst de memorie van toelichting inderdaad naar overweging 11 van deze Richtlijn alwaar sprake is van “de door de producent genoten inkomsten voor aftrek van kosten”. Uit de tekstwijziging mag o.i. dus geen inhoudelijke wijziging worden afgeleid.

Ook de voorbereidende werken bevestigen overigens dat de nieuwe woordkeuze kadert in een ruimere doelstelling waarbij men aan het begrip “inkomsten” een geharmoniseerde

---

¹⁴³ Toevoeging t.o.v. oud art. 19 AW.

¹⁴⁴ Een eerder voorstel om de woorden ‘een afzonderlijke en billijke vergoeding’ te gebruiken, werd niet weerhouden.

¹⁴⁵ MvT, 31.

¹⁴⁶ Ter vervanging van ‘alle auteurs’.

¹⁴⁷ De laatste zin van oud art.36 AW wordt geschrapt (“Wanneer de overeengekomen vergoeding evenredig is met de ontvangsten, bezorgt de producent de uitvoerende kunstenaars overeenkomstig de eerlijke beroepsgebruiken een overzicht van hetgeen hij voor elke wijze van exploitatie heeft ontvangen”).

betekenis wil toekennen voor het geheel van titel 5¹⁴⁸, met inbegrip van de bepalingen in boek XV die betrekking hebben op titel 5¹⁴⁹.

5.3.3. *De artikelen XI.182, XI.183 en XI.206 de lege ferenda (in het licht van art. 44 Wet boek XI)*

73. De in het vorig onderdeel gemaakte analyse zou te kort door de bocht gaan door enkel aan de kleine zichtbare wijzigingen te refereren. Hoger werd reeds aangegeven dat deze materie een ‘knelpunt’ vormde tijdens de onderhandelingen, waarmee we wilden aangeven dat er achter de schermen meer aan de hand was. De maanden voorafgaand aan de indiening van het wetsontwerp heeft de hele sector namelijk intens rond de tafel gezeten zonder evenwel tot een akkoord te kunnen komen¹⁵⁰.

74. Zo was het aanvankelijk de bedoeling om in de besproken wetsartikelen meer duidelijkheid te scheppen over de terminologie “behoudens andersluidend beding”, die aan “de kern van de zaak” raakt zoals de minister in de Kamercommissie opmerkte¹⁵¹. Deze bewoordingen en met name de vraag of een aansluiting bij een beheersvennootschap hier onder kan vallen, hebben in het verleden tot rechtsonzekerheid geleid omdat de stakeholders hierover sterk uiteenlopende standpunten verdedigen¹⁵². Voor auteurs en uitvoerende kunstenaars is het in de praktijk moeilijk om een vergoeding voor de exploitatie van hun werken en prestaties te bedingen wanneer het systeem van het collectief beheer door een enge interpretatie van het ‘andersluidend beding’ buiten spel wordt gezet en ze dit rechtstreeks met de producent moeten regelen¹⁵³.

De onderhandelingen, die sinds de tweede helft van 2013 werden gevoerd, gingen dus o.m. ook over de draagwijdte van de tussenkomst van de producenten en van de beheersvennootschappen van auteurs en uitvoerende kunstenaars, bij de gebruikers van audiovisuele werken en over de economische impact van deze tussenkomsten. Eveneens werd gedebatteerd over de mogelijkheid om collectieve overeenkomsten af te sluiten om het efficiënt en transparant beheer, collectief of via de producent, van de vergoeding van de auteurs en de uitvoerend kunstenaars, te begunstigen, ook ingeval van overdracht (via

---

¹⁴⁸ Een aanpassing van deze terminologie vindt men eveneens terug in art. XI.184.

¹⁴⁹ MvT, 31-32.

¹⁵⁰ Toelichting door Minister Johan Vande Lanotte, Verslag Tuybens, 10. Ook de memorie van toelichting verwijst naar de ‘lange onderhandelingen’ die werden gevoerd over de hier besproken bepalingen, MvT, 79.

¹⁵¹ Verslag Tuybens, 50.

¹⁵² Raad RIE 2013, 10-11. Een antwoord is bv. van belang bij het oprukkende fenomeen van de ‘all rights included’ contracten (het zogenaamde ‘ARI-systeem’).

¹⁵³ Om aan dit probleem te verhelpen lag in juni 2013 een voorstel op tafel dat een uitzondering op het vermoeden van overdracht wilde invoeren ingeval van aansluiting bij een beheersvennootschap (“De auteurs kunnen geen afstand doen van dit recht op vergoeding, behoudens met het oog op het beheer ervan door een in hoofdstuk 9 bedoelde vennootschap”). Dezelfde tekst was ook opgenomen in het voorgestelde art. XI.206 voor uitvoerende kunstenaars (Teksten Voorontwerp zoals voorgelegd aan de RIE).

overeenkomst of via het wettelijk vermoeden van overdracht) van de desbetreffende rechten voor een of meer exploitatiewijzen van de audiovisuele werken^{154/155}.

75. Deze vragen zijn complex en de in het spel zijnde belangen zeer divers¹⁵⁶. Het verbaast dan ook niet dat de betrokken partijen, mede gelet op het strakke tijdsschema dat de minister voor de integratie van de intellectuele rechten in het WER had vooropgesteld, er niet in geslaagd zijn om tot een compromis te komen over een door de sector gedragen tekstvoorstel.

Het vermijden van een snel-snel oplossing lijkt ons een goede zaak. De wijze waarop audiovisuele producties tot stand komen en worden geëxploiteerd is de laatste jaren sterk aan evoluties onderhevig en het verdient zeker aanbeveling om wijzigingen aan een bestaande wettelijke situatie te laten voorafgaan door grondig onderzoek en door overleg met alle betrokken partijen¹⁵⁷.

76. Om uit de impasse te geraken werd in de nieuwe wet voorzien in een mechanisme dat garandeert dat het onderwerp verder behandeld zal worden in een volgende legislatuur. Het gaat hier om art. 44 van de Wet boek XI dat met name de verplichting voor de minister omvat om tegen 31 december 2015 – dit is niet toevallig de datum waarop de Richtlijn Collectief Beheer moet zijn omgezet in Belgisch recht - een evaluatieverslag aan het parlement over te maken over de artikelen XI.182, XI.183 en XI.206. Dit verslag moet rapporteren over de positie van de auteurs en uitvoerende kunstenaars en hun beheersvennootschappen, ten aanzien van enerzijds de producenten en in voorkomend geval hun beheersvennootschap, en anderzijds de exploitanten van audiovisuele werken, zoals onder meer de omroeporganisaties en kabelmaatschappijen. In dit verslag kan de minister ook wetgevende voorstellen formuleren die ertoe strekken een optimaal evenwicht te verzekeren tussen de verschillende categorieën van voormelde actoren, zo besluit dit art. 44. Het verslag zal zich hiervoor kunnen baseren op de Belgische en Europese rechtspraak alsmede op een analyse van vergelijkend recht, aldus de memorie van toelichting¹⁵⁸.

77. Deze evaluatie zal ongetwijfeld ook ingaan op de modaliteiten van het *recht op vergoeding* in de artikelen XI.183 en XI.206. Uitgangspunten of inspiratie kunnen daarbij gevonden worden in de aanvankelijke tekstvoorstellen voor deze artikelen.

---

¹⁵⁴ MvT, 80-81.

¹⁵⁵ Er lagen regelmatig concrete voorstellen op tafel om een meer rechtszekere regeling in de wet op te nemen. Zie, o.m., de tekst van het voorontwerp van wet, zoals dat aan de Raad van State werd voorgelegd en dat deel uitmaakt van de voorbereidende werken (Voorontwerp Boek XI, *Parl.St.* Kamer 2013-14 nr. 53K3391/001, 177). Men moet dus opletten bij verwijzingen naar de voorbereidende werken die niet altijd de finale teksten becommentariëren (zie, bv., *Parl.St.* Kamer 2013-14 nr. 53K3391/001, 9: “Die aanpassingen hebben met name tot doel ... om in het belang van de auteurs en de naburige rechthebbenden een beperking te voorzien van het vermoeden van overdracht van het audiovisuele exploitatierecht”).

¹⁵⁶ Zie, o.m., de verschillende standpunten verwoord in het Advies RIE 2013, 9-14.

¹⁵⁷ Cf. Verslag Siquet, 9.

¹⁵⁸ MvT, 81.

Zo werd in het Voorontwerp boek XI voorgesteld om aan art. XI.183 volgende tekst toe te voegen in lid 1: “De auteurs kunnen geen afstand doen van dit recht op vergoeding behoudens met het oog op het beheer ervan door een in hoofdstuk 9 bedoelde vennootschap”; en in lid 2 “Indien het bedrag van de vergoeding niet bepaald wordt in verhouding tot de inkomsten die uit de exploitatie voortvloeien bezorgt de producent het hiervoor vermelde overzicht aan de auteur of aan de in hoofdstuk 9 bedoelde vennootschap aan wie de auteur het beheer van zijn rechten heeft toevertrouwd”. Een nieuw lid 3 zou luiden als volgt: “De hoogte van de vergoeding kan worden vastgelegd in een collectieve overeenkomst”¹⁵⁹.

Een alternatief voorstel treffen we aan in een versie die in november 2013 circuleerde en dat luidde als volgt: “§ 2. Het recht op vergoeding voorzien in de eerste paragraaf, kan, volgens de keuze van de auteur, in beheer worden gegeven aan een beheersvennootschap die auteurs vertegenwoordigt. De auteur of zijn beheersvennootschap informeert de producent schriftelijk van zijn keuze, voorafgaandelijk aan het contract dat de auteur met de producent sluit, op straffe van niet-tegenstelbaarheid aan derden. Indien de auteur ervoor heeft gekozen om het recht op vergoeding voorzien in de eerste paragraaf, in beheer te geven aan een beheersvennootschap, wordt deze beheersvennootschap bij name vernoemd in de productieovereenkomst van het werk. [De beheersvennootschappen van rechten die de auteurs vertegenwoordigen kunnen dit recht op vergoeding rechtstreeks uitoefenen bij de omroepen en de aanbieders van mediadiensten alsook bij iedere andere exploitant van de betrokken werken.]” en “§ 3. De bepalingen van de eerste en de tweede paragraaf zijn van dwingend recht”¹⁶⁰.

78. Tot slot, en volledigheidshalve, verwijzen we naar art. XI.282 in de afdeling betreffende de Controledienst van de beheersvennootschappen. Deze bepaling schrijft voor dat binnen de FOD Economie een *overlegcomité* wordt opgericht bestaande uit, o.m., vertegenwoordigers van de auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten, omroeporganisaties en gebruikers van audiovisuele werken. Dit comité kan binnen de zes maanden na de inwerkingtreding van deze wetsbepaling, en vervolgens elke twee jaar, een advies aan de minister voorleggen “over de toepassing van de bepalingen van titel 5, inzake de audiovisuele werken, en in het bijzonder inzake de artikelen XI.182, XI.183 en XI.206.”

5.3.4. Artikel XI.206 § 2

79. Het hierboven besproken art. XI.206 voegt een nieuwe § 2 in waarin uitvoerende kunstenaars twee bijkomende garanties verkrijgen die tot nog toe enkel aan auteurs waren voorbehouden¹⁶¹. Er wordt namelijk bepaald dat zij hun morele rechten pas kunnen laten

---

¹⁵⁹ Tekst Voorontwerp zoals voorgelegd aan de RIE

¹⁶⁰ Een identieke tekst werd voorgesteld voor de art. art. XI.206, §§ 4 en 5.

¹⁶¹ Zie oud art. 16 AW; nu art. XI.184.

gelden na voltooiing van het audiovisueel werk (lid 2) en dat het verboden is om de moederband van die versie te vernietigen (lid 3).

5.4. De uitzonderingen en bijhorende vergoedingsregeling

5.4.1. *De verschillende uitzonderingen in art. XI.189 (oud art. 21 AW) en art. XI.190 (oud art. 22 AW)*¹⁶²

- *Quasi-codificatie*

80. De uitzonderingsbepalingen ondergaan op het eerste gezicht weinig wijzigingen. Behoudens de hierna besproken materies, zullen auteursrechtsspecialisten inderdaad de teksten van de meeste bepalingen herkennen.

Niettemin komt aan de Wet boek XI een heel belangrijke verdienste *op formeel vlak* toe die de rechtszekerheid zal ten goede komen. Voor het eerst in jaren kan gewerkt worden met één enkele tekst die de vigerende bepalingen groepeerde. De vele wijzigingen die door achtereenvolgende wetten aan de uitzonderingsbepalingen van de basiswet van 30 juni 1994 waren aangebracht, hadden een zeer onoverzichtelijke situatie gecreëerd van bepalingen die wel/niet in een bepaalde versie van kracht waren¹⁶³. Zelfs wetboeken konden niet altijd een betrouwbaar referentiemiddel aanreiken. Vanaf 1 januari 2015, datum van inwerkingtreding¹⁶⁴, is voortaan één unieke tekst over de uitzonderingen voorhanden in de art. XI.189 e.v.

81. Niettegenstaande deze verdienste op formeel vlak, kan men betreuren dat de geldende uitzonderingen ook niet *op inhoudelijk vlak* werden geactualiseerd. Eerdere initiatieven van de Raad voor de Intellectuele Eigendom¹⁶⁵ en van de Europese Commissie¹⁶⁶ hebben reeds ettelijke jaren de noodzaak tot modernisering, en met name tot een betere aanpassing aan nieuwe technologische evoluties in een online omgeving (bv. nPRV en Clouds, social media, ...), aangetoond.

We begrijpen dat ingrijpende wijzigingen aan de bestaande uitzonderingsbepalingen niet konden sporen met het oorspronkelijk opzet van een codificatie naar geldend recht. Ook zitten deze bepalingen enigszins gewrongen in het keurslijf van het exhaustief karakter van

---

¹⁶² Wat in dit onderdeel gezegd wordt, geldt *mutatis mutandis* voor de uitzonderingen op de naburige rechten in art. XI.217 (oud Art. 46 AW).

¹⁶³ Zie, met name, de wetten van 31 augustus 1998 (n.a.v. de implementatie van de Richtlijn Databanken), 22 mei 2005 (n.a.v. de implementatie van de Richtlijn Informatiemaatschappij), 8 juni 2008, 22 december 2008 (diverse bepalingen met o.m. de uitsluiting van partituren in de reprografieregeling), 10 december 2009 (die de voornoemde regeling vernietigde) en 31 december 2012 (met vervanging van de teksten van de reprografie- en thuiskopieuitzondering).

¹⁶⁴ *Infra*, Hoofdstuk VII.

¹⁶⁵ Advies RIE 2013, 14-15.

¹⁶⁶ Zie meest recent de Public Consultation on the review of the EU copyright rules, http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/index_en.htm.

art. 5 van de Richtlijn Informatiemaatschappij wat de afwachtende houding van de Belgische wetgever kan verklaren^{167/168}.

Anderzijds moeten we aanstippen dat, zelfs al blijven de gebruikte bewoordingen dezelfde, de inhoudelijke interpretatie van heel wat uitzonderingen niettemin is geëvolueerd door toedoen van de rechtspraak van het Hof van Justitie¹⁶⁹. Zoals we hierna nog aantonen, hebben sommige van deze arresten overigens ook geresulteerd in wijzigingen aan teksten¹⁷⁰.

82. De codificatie werd wel aangegrepen om enkele formeel-technische correcties door te voeren.

Het nieuwe nummeringssysteem liet vooreerst toe om af te stappen van de *bis*, *ter*, en *quater* onderdelen die de opeenvolgende wijzigingswetten hadden geïntroduceerd. Elke uitzondering heeft voortaan een onderscheiden referentienummer.

Verder werd een anomalie rechtgezet in art. XI.190 dat niet langer twee onderscheiden paragrafen telt zoals dit het geval was voor oud art. 22 AW. Deze tweede paragraaf had inderdaad enkel betrekking op de uitzondering over actualiteitsverslaggeving (oud art. 22 § 1, 1°) en wordt nu geïntegreerd in de basistekst van deze uitzondering in art. XI.190, 1°¹⁷¹.

Er werd ten slotte een kleine taalkundige verbetering, zonder inhoudelijke relevantie, aangebracht in de uitzondering die handelt over de digitale reproductie voor onderwijs en onderzoeksdoeleinden¹⁷².

---

¹⁶⁷ Cf. verslag Siquet, 11. Andere lidstaten zijn weliswaar lang niet zo geduldig. Zie, bijvoorbeeld, de hervormingen aan de uitzonderingsbepalingen in Engeland waar momenteel ingrijpende wijzigingen aan de uitzonderingsbepalingen van de 'Copyright, Designs and Patents Act 1988' worden doorgevoerd; zie meer info op ipo.gov.uk.

¹⁶⁸ Die afwachtende houding is weliswaar niet te verantwoorden voor wat betreft de verplichting tot invoering van een nieuwe uitzondering voor de zogenaamde 'verweesde werken'. Gelet op de verkiezingen in mei 2014 en de opstart van nieuwe parlementaire werkzaamheden, lijkt het weinig waarschijnlijk dat de deadline van 29 oktober 2014 die de Richtlijn Verweesde Werken oplegt, zal worden gehaald.

¹⁶⁹ Zie, o.m., HvJ 10 april 2014, C-435/12, ACI/ThuisKopie (uitzonderingen gelden enkel voor werken die uit een legale bron worden verkregen); HvJ 27 juni 2013, VG Wort, gevoegde zaken C-457/11 tot en met C-460/11 (uitprinten op papier valt onder het toepassingsgebied van art. 5.2.a Richtlijn Informatiemaatschappij (reprografieuitzondering); en wellicht binnenkort HvJ, zaak C-201/13 Deckmyn en Vrijheidsfonds (voorwaarden van de parodie-exceptie) en HvJ, zaak C- 360/13 Meltwater (mededeling via bibliotheekterminals).

¹⁷⁰ We willen opmerken dat arresten van het Hof van Justitie steeds *ad hoc* situaties behandelen. Wetgevers moeten zich dus niet (altijd) geroepen voelen om arresten keer op keer te transponeren.

¹⁷¹ Het tweede lid van dit artikel luidt als volgt: "De reproductie en de mededeling aan het publiek van het werk bij gelegenheid van een verslag dat over actuele gebeurtenissen wordt uitgebracht overeenkomstig *het voorgaande lid* moeten uit een oogpunt van voorlichting gerechtvaardigd zijn, en de bron, waaronder de naam van de auteur, moet vermeld worden, tenzij dit niet mogelijk blijkt".

¹⁷² Dit gebeurt meer bepaald in art. XI.190, 7° (oud art. 22, § 1, 4ter AW) dat handelt over de digitale reproductie voor doeleinden van onderwijs en onderzoek. Toegestaan zijn de gedeeltelijke of integrale reproductie op eender welke drager andere dan papier of soortgelijke drager "van artikelen, van werken van beeldende of grafische kunst, of van korte fragmenten uit andere werken" (voorheen luidde de tekst "van artikelen of van werken van grafische of beeldende kunst, of van korte fragmenten uit andere werken"). In het Frans wordt het "d'articles, d'œuvres d'art plastique ou graphique" ipv "d'articles ou d'œuvres plastiques" (in art. XI.190, 12° - oud art. 22, § 1, 8° AW).

- *Uitvoeringen in familiekring en in het kader van schoolactiviteiten (art. XI.190 & XI.217)*

83. Punt 3° van oud art. 22 § 1 AW wordt in twee afzonderlijke punten opgesplitst, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de uitvoering in familiekring (art. XI.190, 3°) en deze in het kader van schoolactiviteiten (XI.190, 4°)¹⁷³. Deze opsplitsing is logisch vanuit methodologisch oogpunt nu enkel de tweede situatie een echte uitzondering betreft; privéuitvoeringen in familiekring vielen in België traditioneel immers geheel buiten het exclusief recht¹⁷⁴. Er is voorts het feit dat onderwijs gerelateerde uitzonderingen in de Belgische auteurswet steeds een afzonderlijke behandeling kregen.

84. De aanpassing van de wettekst heeft ook een inhoudelijke relevantie, met name dat de splitsing wil verduidelijken dat, om van de uitzondering voor uitvoeringen in het kader van schoolactiviteiten te kunnen genieten, het niet noodzakelijk is dat de uitvoering plaatsvindt in de gebouwen van de onderwijsinstelling. Van de uitzondering kan dus eveneens gebruik gemaakt worden wanneer, in het kader van schoolactiviteiten, een werk wordt voorgelezen in de gebouwen van een bibliotheek¹⁷⁵ of een prestatie wordt uitgevoerd in de gebouwen van een cultureel centrum¹⁷⁶. De wijziging van de bewoordingen van (enkel deze!) uitzondering, heeft wellicht te maken met een beperkende interpretatie die aan de tekst van oud art. 22, § 1, 3° AW werd gegeven en die negatief in de media werd onthaald¹⁷⁷.

85. De Raad van State had geadviseerd om ook de verduidelijking in de memorie van toelichting, met name “dat het publiek uit leerlingen moet bestaan”, in de wettekst zelf te integreren¹⁷⁸. De wetgever achtte het evenwel niet opportuun om dit advies op te volgen uit vrees dat de toevoeging van een dergelijk vereiste het toepassingsgebied van de uitzondering te veel zou beperken¹⁷⁹. De memorie van toelichting blijft niettemin preciseren dat de uitzondering in deze zin moet geïnterpreteerd worden dat de uitvoering plaatsvindt in het kader van de normale schoolactiviteiten, en het publiek, waarvoor de uitvoering bestemd is, bestaat uit leerlingen of studenten¹⁸⁰.

In dezelfde lijn en in antwoord op een vraag in de Kamercommissie, bevestigde de minister dat indien de grootouders, ouders of andere personen, zoals vrienden aanwezig zijn, of de uitvoering openbaar is (zoals bijvoorbeeld activiteiten georganiseerd door het oudercomité), het uitzonderingsregime niet van toepassing is¹⁸¹. De minister geeft ook aan dat de

---

¹⁷³ Voor de naburige rechten vindt men een identieke wijziging in het art. XI.217.

¹⁷⁴ Zie H. VANHEES, “Het publiek mededelingsrecht na het arrest van het Hof van Justitie van 7 december 2006 in de zaak Rafael Hoteles”, *AM* 2007/4, 316 e.v.

¹⁷⁵ MvT, 32. Zie ook Verslag Siquet, 8.

¹⁷⁶ MvT, 41.

¹⁷⁷ Cf. Toelichting door Minister Johan Vande Lanotte, Verslag Tuybens, 8.

¹⁷⁸ Adv.RvS, 288, nr. 14.

¹⁷⁹ MvT, 32.

¹⁸⁰ *Ibid.*

¹⁸¹ Verslag Tuybens, 16 en 28 (nr. 27).

uitvoering kosteloos moet zijn, wat impliceert dat er geen toegangsgeld of geen vergoeding wordt gevraagd aan de personen die aanwezig zijn op de uitvoering. In alle andere gevallen is het exclusieve recht van toepassing en moet de voorafgaande toelating van de houder van de rechten worden gevraagd¹⁸².

86. Men kan betreuren dat de wettekst het weinig precieze criterium van “schoolactiviteiten” blijft hanteren. In zijn gangbare betekenis dekt dit woord kleuter-, lagere- en middelbare schoolactiviteiten maar niet noodzakelijk het hoger onderwijs of de professionele opleidingen wat niet de bedoeling kan zijn. Het begrip “schoolactiviteiten” roept ook andere vragen op zoals binnen de Raad voor de Intellectuele Eigendom werd opgemerkt¹⁸³. Vallen avondlessen onder schoolactiviteiten, of nog, de lessen na de normale schooluren, zoals bv. in de muziekschool of de sportschool? En kunnen werken die wel op school worden uitgevoerd, maar bv. tijdens de bewaking of in geval van afwezigheid van een leraar, gedekt worden door de uitzondering? Met betrekking tot commerciële opleidingen kan een negatief antwoord verantwoord worden door de inschrijvingsprijs, maar ook voor universiteiten en muziekscholen moet een inschrijvingsgeld betaald worden. Precisering in de voorbereidende werken was nuttig geweest.

5.4.2. Dwingend karakter van de uitzonderingen (art. XI.193 & XI.219)

87. Art. XI.193 herhaalt de bewoordingen van oud art. 23bis AW en bevestigt dat de uitzonderingen van de artikelen XI.189, XI.190, XI.191 en XI.192, §§1 en 3 van dwingend recht zijn. Art. XI.219 doet hetzelfde met betrekking tot de uitzonderingen op de naburige rechten.

88. Belangrijk om te noteren is dat het daaropvolgende tweede lid volledig wordt geschrapt. Dit voorzag dat van uitzonderingen op contractuele basis kon afgeweken worden “wanneer het werken betreft die voor het publiek beschikbaar zijn gesteld op grond van overeengekomen bepalingen op zodanige wijze dat leden van het publiek daartoe toegang hebben op een door hen individueel gekozen plaats en tijd”. Dit tweede lid - dat dus een onderscheiden behandeling tussen de uitzonderingen had doorgevoerd al naargelang de (online of offline) wijze van gebruik van beschermd materiaal – was aan de auteurswet toegevoegd via de wijzigingswet van 2005. De wetgever was op dat ogenblik van oordeel dat het behoud van het principe van de onvervreemdbaarheid van alle uitzonderingen moeilijk in overeenstemming te brengen was met artikel 6 lid 4 alinea 4 Richtlijn Informatiemaatschappij. Er bestond ook de vrees dat het beginsel van het dwingende karakter een belemmering zou kunnen vormen voor nieuwe exploitatie-modellen als “online delivery” van beschermd materiaal¹⁸⁴.

---

¹⁸² *Ibid.*

¹⁸³ Advies Raad RIE 2013, 15.

¹⁸⁴ *Parl. St. Kamer* 2003-04, nr. 51-1137/013, 44 (toelichting minister).

Deze discriminatie tussen de uitzonderingen gaf aanleiding tot kritiek in de rechtsleer¹⁸⁵ die de huidige wetgever nu klaarblijkelijk heeft opgevolgd. Hij lijkt tot de overtuiging te zijn gekomen dat, in werkelijkheid, de hogergenoemde richtlijnbeeping louter betrekking heeft op de technische voorzieningen en dus in oud art. 23bis AW niet thuis hoort. De schrapping wordt niet verder gemotiveerd en tamelijk laconiek aangeduid als “een technische wijziging”¹⁸⁶ wat te betreuren valt gelet op het grote inhoudelijke impact ervan die ongetwijfeld vragen zal oproepen.

5.4.3. De wettelijke licentie voor secundair gebruik in art. XI.212-214 (oud art. 41-43 AW)

89. Op de exclusieve vermogensrechten van de uitvoerende kunstenaar (in art. XI.205) en van de producenten (in art. XI.209) bestaat een bijzondere¹⁸⁷ uitzondering, algemeen gekend als de uitzondering van de *secundaire mededeling*. Het gaat om een vorm van dwanglicentie die gecompenseerd wordt door een recht op vergoeding, aangeduid als de *billijke vergoeding*.

Art. XI.212 omschrijft de toepassingsvoorwaarden van deze uitzondering terwijl de art. XI.213-214 de modaliteiten van de vergoeding die de uitvoerend kunstenaars en film- en muziekproducenten als compensatie krijgen, regelen.

- Toepassingsvoorwaarden van de uitzondering

90. Art. XI.212 bepaalt dat de uitvoerende kunstenaar en de producent zich niet kunnen verzetten tegen bepaalde mededelingshandelingen wanneer de prestatie van de uitvoerende kunstenaar op geoorloofde wijze werd gereproduceerd of door de omroep werd uitgezonden. Het gaat meer bepaald om (1°) de openbare uitvoering van de prestatie onder bepaalde voorwaarden¹⁸⁸ en (2°) de uitzending ervan door de omroep.

De enige - weliswaar belangwekkende - wijziging aan deze regeling treft men aan in lid 1° waar de zinsnede “mededeling (van een prestatie) op een openbare plaats”, die voorkwam in oud art. 41, 1° AW vervangen werd door de zinsnede “openbare uitvoering (van een prestatie)”.

De Raad van State had bij deze voorgestelde wijziging bedenkingen geplaatst en geadviseerd “om nogmaals te overwegen of het inderdaad raadzaam is af te wijken van de in richtlijn 2006/115/EG voorgestane begripsvorming”¹⁸⁹. In art. 8, lid 2, van deze Richtlijn

---

¹⁸⁵ Zie, o.m., S. DUSOLIER, *Droit d'auteur et protection des œuvres dans l'univers numérique – Droits et exceptions à la lumière des dispositifs de verrouillage des œuvres*, Brussel, Larcier, 2007, nr. 652; M. BUYDENS, “Droit d'auteur et droits voisins dans la société d'information – La nouvelle directive européenne du 22 mai 2001”, *JT* 2005, 167.

¹⁸⁶ MvT, 33.

¹⁸⁷ ‘Bijzonder’ in de betekenis dat er geen overeenstemmende uitzondering in het auteursrecht bestaat.

¹⁸⁸ De voorwaarden zijn dat de prestatie niet voor een voorstelling wordt gebruikt en er van het publiek geen toegangsgeld of vergoeding wordt gevraagd.

¹⁸⁹ Adv.RvS, 288-289, nr. 14.

Verhuurrecht wordt inderdaad de omschrijving “mededeling aan het publiek” gebruikt. De Raad vroeg zich af of aan dit begrip “mededeling” in de gehele Europese Unie niet een autonome en eenvormige uitlegging diende te worden gegeven, mede gelet op de voortschrijdende interpretatie door het Hof van Justitie van dat begrip. De Raad uitte ook de vrees dat het genuanceerde onderscheid dat de wetgever tussen de “mededeling” en de “uitvoering” van een prestatie beoogde te maken, in de praktijk tot rechtsonzekerheid zou kunnen leiden¹⁹⁰.

91. De wetgever is hier niet op willen ingegaan en bleef bij het standpunt dat de wijziging nodig was om een paradox weg te nemen die in de praktijk was ontstaan. “Sommigen menen dat een mededeling op een openbare plaats evenwel een enger begrip is dan het begrip mededeling aan het publiek. Deze interpretatie heeft als gevolg dat een mededeling aan het publiek kan worden uitgevoerd op een niet- openbare plaats, zoals bijvoorbeeld een werkplaats¹⁹¹, en dat een dergelijke mededeling aan het publiek onderworpen is aan het exclusieve recht op mededeling aan het publiek en niet aan het recht op een billijke vergoeding¹⁹². Deze interpretatie leidt tot paradoxale situaties waarin een beperkt gebruik van muziek op een niet-openbare plaats onderworpen zou zijn aan een exclusief recht, terwijl situaties waarin muziek een hoofdrol speelt, zoals bijvoorbeeld de openbare uitvoering of het radio spelen in een horecavestiging, onderworpen zou zijn aan een billijke vergoeding”¹⁹³.

Met de gewijzigde tekst wil de wetgever dus duidelijk stellen dat elke vorm van openbare uitvoering van prestaties onderworpen is aan de billijke vergoeding, ongeacht of die plaats vindt op een openbare of niet-openbare plaats. Een “openbare uitvoering van een prestatie” is, aldus de MvT, “een vorm van mededeling aan het publiek van een prestatie, waarbij het publiek aanwezig is op de oorspronkelijke plaats van de mededeling via het toestel, i.t.t. een mededeling op afstand. Het begrip moet dus niet begrepen worden in de zin van het dagelijks taalgebruik”¹⁹⁴.

92. In antwoord op het bezwaar van de Raad van State (zie *supra*), wijst de memorie van toelichting er op dat het begrip “mededeling”, zoals gebruikt in de artikelen XI.205 (exclusief recht van de uitvoerende kunstenaar) en XI.209 (idem voor wat betreft de producenten) een breder toepassingsgebied heeft dan het begrip “mededeling” zoals gebruikt in art. 8.2 van de

---

¹⁹⁰ *Ibid.*

¹⁹¹ Zie ook Toelichting door Minister Johan Vande Lanotte, Verslag Tuybens, 9, die het voorbeeld geeft van muziek in kantoorruimtes binnen een privébedrijf.

¹⁹² Dit vertolkt inderdaad het standpunt van de producenten die van oordeel zijn dat de nieuwe regeling een deel van de exclusieve rechten van de producenten – met name voor mededelingen op een niet-openbare plaats - ‘downgraden’ naar een dwanglicentie; zie Bijlage Advies RIE 2013, 18-19.

¹⁹³ MvT, 38.

¹⁹⁴ *Ibid.*

Richtlijn Verhuur¹⁹⁵. Indien in de Belgische wet dezelfde terminologie wordt gebruikt voor twee onderscheiden concepten van mededeling zou dit tot rechtsonzekerheid kunnen leiden. En, zo besluit de MvT (terecht), de nieuwe terminologie “openbare uitvoering” zal hoe dan ook overeenkomstig de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie bij voornoemd art. 8 moeten geïnterpreteerd worden¹⁹⁶.

93. Deze in de voorbereidende werken gegeven uitleg is vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid verdedigbaar maar riskeert wel belangrijke gevolgen te hebben voor het UNISONO project. Deze regeling kwam in 2009 tot stand na een multisectorieel akkoord tussen de verschillende Belgische ondernemingsverbonden, enerzijds en de collectieve beheersvennootschappen (Sabam en Simim), anderzijds, onder de auspiciën van de Minister van Ondernemen en Vereenvoudigen. Met dit systeem kunnen bedrijven via een ‘one stop shop’ een contract sluiten waardoor zij van alle betrokken rechthebbenden de toestemming krijgen om muziek af te spelen op de werkvloer tegen een jaarlijkse vergoeding¹⁹⁷. Deze regeling, die uitgaat van de premisse van de toepassing van het exclusief recht omdat een werkplaats normaal geen openbare plaats is, heeft geleid tot de ondertekening van meer dan 12.000 contracten. Die dreigen nu op de helling te komen staan¹⁹⁸. Er werd ook gevreesd dat de afschaffing van de regeling een grote administratieve rompslomp en een financiële aderlating zou veroorzaken voor de producenten¹⁹⁹. Amendementen die zowel in de Kamer²⁰⁰ als in de Senaat²⁰¹ werden ingediend om de tekst aan te vullen met een bepaling naar luid waarvan dit artikel geen afbreuk doet aan de bestaande overeenkomsten die reeds werden gesloten voor 1 januari 2015, werden evenwel niet aanvaard²⁰².

Hetzelfde akkoord voorzag tevens in een vrijstelling voor ondernemingen die tot 8 voltijdse equivalenten in dienst hadden. De sector heeft dus enkel contracten die tot bijdrage verplichten afgesloten vanaf 9 werknemers. De vraag is of de nieuwe bewoordingen van de wet een dergelijke punctuele benadering waarbij de lat op 9 werknemers wordt gelegd nog toestaat²⁰³.

---

¹⁹⁵ En dat laatste begrip moet op zijn beurt worden geïnterpreteerd in overeenstemming met de corresponderende bepalingen in de Conventie van Rome, TRIPs en het WPPT.

¹⁹⁶ MvT, 39. Wat betreft de rechtspraak, zie vooral HvJ 15 maart 2012, C-135/10, zaak Del Corso.

¹⁹⁷ Advies RIE 2013, 17; *Parl.St.* Kamer 2013-14, 53K3391/002, amendement.nr. 5 (P. Dedeker die over dit punt ook reeds in discussie was gegaan met de minister in de Kamercommissie – zie Verslag Tuybens, 37).

¹⁹⁸ Bijlage Advies RIE 2013, 19 (standpunt BEA in naam van de producenten van fonogrammen).

¹⁹⁹ Verslag Siquet, 13 (bespreking amendement nr. 2).

²⁰⁰ *Parl.St.* Kamer 2013-14, 53K3391/002, amendement.nr. 5.

²⁰¹ *Parl.St.* Senaat 2013-14, 5-2805/2, amendement nr. 2.

²⁰² Met deze realiteit zou eventueel rekening worden gehouden in de uitvoeringsbesluiten; zie, *infra*, randnummer 97.

²⁰³ De minister vindt deze benadering “betreurenswaardig”; Verslag Tuybens, 32-34 (vraag 2). Zie ook p. 36-37 (“de beperking van de uitzondering tot 9 werknemers (is) niet noodzakelijk de juiste weg”).

94. Deze discussie toont alvast aan dat, ook na de nieuwe wet, heel wat vragen onbeantwoord blijven. Voor het Hof van Cassatie maken bejaarden in een zorginstelling²⁰⁴ en vijf werknemers in een garage²⁰⁵ geen publiek uit maar deze rechtspraak betrof een interpretatie van het exclusief recht van mededeling aan het publiek. In een zaak over de billijke vergoeding zoals die hier aan de orde is, oordeelde het Hof van Justitie dat het afspelen van muziek in een tandartsenpraktijk waar patiënten op afspraak komen, evenmin kwalificeert als een mededeling aan het publiek²⁰⁶. Het blijft dus op dit ogenblik onduidelijk waar de grens ligt tussen het privé en het publiek karakter van een mededeling²⁰⁷.

De wetgever heeft geen oplossing aangereikt en speelde de bal door naar de Koning. Deze bevoegdheidsmachtiging aan de koning is enigszins vreemd nu het over de afbakening van een materieelrechtelijk notie (een exclusief recht) handelt. Ook binnen de Raad voor de Intellectuele Eigendom was op dit voorstel kritiek gerezen omdat de afbakening van het exclusief recht (en van de private en publiek sfeer) “de taak van de rechtspraak is en niet aan de Koning zou mogen worden toevertrouwd”²⁰⁸. De wetgever bleef evenwel van oordeel dat een uitvoeringsbesluit verkieslijk was om de modaliteiten voor het aflijnen van het concept ‘openbare uitvoering’ tegenover ‘privéuitvoering’ vast te stellen, o.m. omdat dit zou toelaten om op een meer flexibele wijze rekening te houden met de evoluerende rechtspraak van het Hof van Justitie²⁰⁹.

- *De billijke vergoeding*

95. Art. XI.213 herneemt de bepalingen van de vroegere art. 42-43 AW met betrekking tot wie de vergoedingsplichtigen en de vergoedingsgerechtigden zijn. De bepalingen over de wijze waarop de vergoeding zal worden vastgesteld worden daarentegen ingrijpend gewijzigd, lees: vereenvoudigd. Kort samengevat: de commissie ‘billijke vergoeding’ die de tarieven en de inningsmodaliteiten van de vergoeding diende vast te stellen wordt opgeheven en de vergoeding zal voortaan bij koninklijk besluit worden bepaald. Op die wijze sluit de nieuwe regeling aan bij de andere wettelijke licenties voor reprografie en privé-kopie waar het bedrag van de vergoeding eveneens bij koninklijk besluit wordt vastgesteld.

96. Als reden voor deze drastische wijziging wordt verwezen naar de niet-efficiënte werking van de commissie ‘billijke vergoeding’ die zelden tot een conclusie kwam zodat het vaak de vertegenwoordiger van de minister was die de knoop moest doorhakken²¹⁰. Meer details over de problemen in het verleden vindt men in de memorie van toelichting.

---

²⁰⁴ Cass. 18 februari 2000, A&M 2000, 290.

²⁰⁵ Cass. 26 januari 2006, A&M 2006, 180, noot Vanhees.

²⁰⁶ HvJ 15 maart 2012, C-135/10, zaak Del Corso.

²⁰⁷ Bijvoorbeeld op de vraag of kinderopvang wel of niet bijdrageplichtig is, kon de minister geen definitief antwoord geven ofschoon hij een dergelijke toepassing ‘betwistbaar’ achtte (Verslag Tuybens, 36).

²⁰⁸ Advies RIE 2013, 18.

²⁰⁹ MvT, 40.

²¹⁰ Toelichting door Minister Johan Vande Lanotte, Verslag Tuybens, 10.

“Organisatorisch was de werking van deze commissie zeer zwaar. Indien de meerderheid van de leden immers niet aanwezig was, moest een nieuwe vergadering op een later tijdstip worden georganiseerd. In de praktijk betekende dit dat elke vergadering twee maal moest worden overgedaan, gezien er nooit een meerderheid van de leden aanwezig was of vertegenwoordigd. Bovendien werden er soms beslissingen geblokkeerd voor een bepaalde sector, door bepaalde organisaties van debiteurs die geen belang hadden in die sector. Daarnaast moesten er jaarlijks eveneens vergaderingen worden georganiseerd om beslissingen te verlengen voor het daaropvolgende jaar en moest deze verlenging dan jaarlijks algemeen bindend worden verklaard door middel van een koninklijk besluit. Een minder formalistische consultatie van de rechthebbenden en de organisaties van debiteurs lijkt daarom meer aangewezen. Een dergelijke consultatie zal georganiseerd worden voorafgaandelijk aan het aannemen van de Koninklijke besluiten ter uitvoering van dit artikel”²¹¹.

97. Het te nemen uitvoeringsbesluit zal ook heel wat andere modaliteiten regelen. Naast het *bedrag* – dat verschillend kan zijn naargelang de betrokken sector - en de criteria voor de aflijning van het *openbaar karakter* van een uitvoering²¹² (art. XI.213, lid 2) - bepaalt de Koning eveneens de regels met betrekking tot *de inning en de verdeling* van en de *controle* op de billijke vergoeding, alsmede het tijdstip waarop deze verschuldigd is (Art. XI.213, lid 3). Bij de uitoefening van zijn uitvoeringsmacht zal de Koning rekening moeten houden met de bestaande praktijken, o.a. wat de centralisatie van de inning betreft en zal hij maatregelen moeten nemen om een harmonieuze overgang te verzekeren tussen de bestaande praktijken en de toekomstige uitvoeringsmaatregelen²¹³.

98. Leden 4 tot 6 van art. XI.213 bepalen ten slotte dat de vergoeding moet worden betaald aan de in hoofdstuk 9 bedoelde vennootschappen voor het beheer van rechten (lid 4), dat de vergoedingsplichtigen overeenkomstig de eisen van de redelijkheid alle voor de inning en verdeling nuttige informatie moeten meedelen (lid 5) en dat de Koning zal bepalen op welke wijze die informatie moet worden verstrekt en welke stukken daartoe moeten worden overgelegd (lid 6).

99. De voorbereidende werken geven nog aan dat vóór de aanneming van de koninklijke besluiten die dit artikel zullen uitvoeren, steeds overleg met de betrokken milieus zal georganiseerd worden²¹⁴ maar een garantie in de wet zelf wordt daarover niet gegeven²¹⁵.

---

²¹¹ MvT, 39-40.

²¹² Zie bespreking, *supra*, vorig onderdeel.

²¹³ MvT, 40; Verslag Tuybens, 53. Er wordt daarbij o.m. gedacht aan de bestaande contracten ten gevolge van de Unisano regeling (Verslag Siquet, 13); zie ook, *supra*, randnummer 93.

²¹⁴ MvT, 40.

²¹⁵ Amendementen om de tekst van art. XI.213, lid 2, eerste zin, te vervolledigen met de woorden “na raadpleging van zowel de rechthebbenden als de gebruikers” werd niet aangenomen (*Parl.St.* Kamer 2013-14,

- *Dwingend recht en onoverdraagbaar karakter*

100. De bestaande regel in oud art. 43 AW dat de geïnde vergoedingen moeten verdeeld worden onder de uitvoerende kunstenaars en de producenten, ieder voor de helft wordt bevestigd in art. XI.214. Dit artikel introduceert wel twee nieuwigheden.

Lid 1, *in fine* verklaart dat deze verdeelsleutel van dwingend recht is wat betekent dat er bij contract niet van deze regel kan worden afgeweken.

Lid 2 bepaalt verder dat het deel waarop de uitvoerende kunstenaars recht hebben onoverdraagbaar is. Dit betekent meteen dat ook het vermoeden tot overdracht geen toepassing kan vinden op dit recht op vergoeding van de uitvoerende kunstenaar²¹⁶.

5.4.4. *De vergoeding voor het leenrecht (art. XI.243 – art. XI.245)*

- *Context*

101. De vroegere artikelen 62 tot 64 AW worden gewijzigd om de Belgische wet in overeenstemming te brengen met de rechtspraak van het Hof van Justitie. In een eerste arrest uit 2003 had het Hof de Belgische Staat veroordeeld wegens de niet-omzetting van de Richtlijn Verhuurrecht, en meer bepaald het niet-waarborgen van een vergoedingsrecht in geval van openbare uitlening²¹⁷. Pas enkele maanden na deze veroordeling werd het eerste koninklijk besluit ter uitvoering van de leenrechtvergoeding afgekondigd²¹⁸, d.i. tien jaar na de wet van 1994. In een interpretatieve wet van 22 mei 2005 werd verduidelijkt dat het bedrag van de vergoedingen voor openbare uitlening diende te worden bepaald “in functie van een forfaitair bedrag per persoon ingeschreven in een uitleeninstelling”²¹⁹. Op deze regeling kwam veel kritiek, voornamelijk vanwege de Vereniging van Educatieve en Wetenschappelijke Auteurs (VEWA)²²⁰. Het verzoek tot nietigverklaring van het KB van 2004 dat door deze vereniging bij de Raad van State werd ingeleid, heeft uiteindelijk geleid tot het arrest VEWA en een tweede vingerwijzing vanuit Luxemburg. De Belgische regeling zoals vervat in het KB van 2004 is, aldus het Hof van Justitie, niet conform art. 6.1 van de Richtlijn Verhuurrecht²²¹.

De nieuwe regeling moet in het licht van de hiervoor beschreven context worden begrepen.

53K3391/002, amendement.nr. 6 van P. Dedeker en *Parl.St.* Senaat 2013-14, 5-2805/2, amendement nr. 3 van Maes en Vermeulen).

²¹⁶ MvT, 40.

²¹⁷ HvJ 16 oktober 2003, C-433/02, Commissie/België.

²¹⁸ KB van 25 april 2004, BS 14 mei 2004. Dit KB bepaalde de vergoeding op een forfaitair bedrag van 1 euro per jaar per volwassen persoon ingeschreven in een uitleeninstelling (0,5 euro voor een minderjarige).

²¹⁹ Art. 38 van de wet van 22 mei 2005 houdende omzetting in Belgisch recht van de Richtlijn Informatiemaatschappij, BS 27 mei 2005.

²²⁰ Voor een overzicht van de vroegere situatie, zie D. VOORHOOF, “Commentaar bij art. 63”, in *Huldeboek Corbet*, F. BRISON en H. VANHEES (ed), Larcier, 3^e Ed. 2012, 384.

²²¹ HvJ 30 juni 2011, C-271/10, VEWA/Belgische Staat. Wanneer de zaak terug voor de Raad van State werd gepleit, was het betwiste KB reeds ingetrokken en verklaarde de Raad de vordering daarom zonder voorwerp (RvSt, 29 april 2013, arrest nr. 223.309 in de zaak A. 153.550/IX-4588).

- *Parameters voor de bepaling van de leenrechtvergoeding*

102. In tegenstelling tot de vroegere teksten, schuift art. XI.244 twee duidelijke parameters naar voor die (minstens) in aanmerking moeten worden genomen bij het bepalen van de vergoeding. Het gaat enerzijds om “het volume van de collectie van de uitleeninstelling” en/of, anderzijds, “het aantal uitleningen per instelling”.

103. Deze tweede parameter is niet helemaal in overeenstemming met het VEWA arrest waarin het hof “het aantal bij een uitleeninstelling ingeschreven leners” als criterium naar voor had geschoven^{222/223}. De Raad van State had dit eveneens opgemerkt maar kon zich bij de afwijkende formulering neerleggen omdat die “niet *a priori* onverenigbaar” leek met het arrest “rekening houdend met onder meer de ruime bevoegdheid die het Hof toebedeelt aan de lidstaten op het vlak van het bepalen van de relevante criteria bij het vaststellen van de hoogte van het bedrag van de auteursvergoeding, verschuldigd bij openbare uitlening (rechtsoverweging 35) en het belang dat het Hof hecht aan het kwantitatieve element (rechtsoverweging 39)”²²⁴.

Het afwijkende criterium van “het aantal uitleningen per instelling” wordt in de memorie van toelichting als “verfijnder” omschreven en wordt verantwoord als volgt: “Dit criterium geeft immers een objectiever beeld van het verlies geleden door de rechthebbenden. Door dit criterium te gebruiken kan de uitleenactiviteit van de betrokken instelling beter worden beoordeeld, en anderzijds kunnen er verscheidene praktische problemen, zoals dubbele inschrijving, collectieve gebruikers, enz., worden vermeden”²²⁵. Het criterium van het aantal uitleningen houdt ook meer rekening met “het door het Hof vooropgestelde kwantitatieve aspect” van de activiteiten van de openbare uitleeninstellingen in vergelijking tot het criterium van het aantal ingeschreven uitleners. “Het feit dat het recht op vergoeding voor openbare uitlening doet ontstaan, is immers de uitlening van een werk”²²⁶.

- *Vaststelling van de bedragen van de vergoeding*

104. Zoals voorheen zullen de concrete bedragen van de vergoeding worden vastgesteld bij koninklijk besluit. De afkondiging ervan moet steeds voorafgegaan worden door een raadpleging van de instellingen en vennootschappen voor het beheer van de rechten (zoals voorheen) evenals van de Gemeenschappen (nieuw) (art. XI.244).

---

²²² HvJ 30 juni 2011, C-271/10, VEWA/Belgische Staat, punt 39.

²²³ Dit criterium werd wel gehanteerd in het KB van 2004 (*supra*, voetnoot 220) maar daarbij werd geen rekening gehouden met het aantal aan het publiek ter beschikking gestelde werken, wat voor het Hof van Justitie ook niet conform de Richtlijn Verhuurrecht was.

²²⁴ Adv.RvS, 289-290.

²²⁵ MvT, 47.

²²⁶ *Ibid.*

- *Dwingend en onoverdraagbaar karakter van de vergoeding*

105. Nieuw is de toevoeging in art. XI.245 (oud art. 64 AW) van een nieuwe paragraaf (3) die in een eerste lid bepaalt dat de verdeelsleutels voor de leenrechtvergoeding van *dwingend recht* zijn²²⁷. Daarover kunnen met andere woorden geen geldige andersluidende afspraken worden gemaakt.

106. Leden 2 en 3 bevestigen vervolgens, ingaand op het advies van de Raad voor de Intellectuele Eigendom²²⁸, dat de vergoedingen die toekomen aan alle vergoedingsgerechtigden behoudens deze voor uitgevers en producenten *onoverdraagbaar* zijn. Het gaat respectievelijk om de vergoeding voor auteurs voor de uitlening van werken van letterkunde, databanken, fotografische werken of partituren (lid 2) en de vergoeding voor auteurs en uitvoerende kunstenaars voor de uitlening van geluidswerken en audiovisuele werken (lid 3). Ten aanzien van auteurs en uitvoerende kunstenaars kunnen de vermoedens van overdracht dus geen toepassing vinden²²⁹.

5.4.5. *Wijzigingen aan andere vergoedingsstelsels*

- *Horizontale aanpak van dwingend en onoverdraagbaar karakter*

107. De wetgever heeft op een consistente wijze de *verdeelsleutels* binnen de verschillende vergoedingssystemen tot *dwingend recht* gemaakt. Een eenvormige tekst daarover werd aldus toegevoegd aan de bepalingen over de vergoeding voor het kopiëren voor eigen gebruik (art. XI.234 lid 4), voor reprografie (art. XI.239 lid 6) en voor de digitale kopie voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (art. XI.242 lid 5). Dat gebeurde eveneens met betrekking tot de billijke vergoeding en het leenrecht²³⁰. De tekst die het voorontwerp daar telkens had aan toegevoegd - “partijen kunnen er bij overeenkomst niet van afwijken” – werd uiteindelijk niet behouden omdat het om een evident gevolg gaat van het dwingend karakter van de bepalingen²³¹.

108. Op vraag van de Raad voor de Intellectuele Eigendom werd bovendien aan alle voormelde artikelen de tekst toegevoegd dat de vergoeding die toekomt aan auteurs en uitvoerende kunstenaars *onoverdraagbaar* is²³². Deze bescherming geldt dus niet voor producenten – en voor wat de reprografie- en leenrechtuitzondering betreft voor de

---

²²⁷ Voor werken van letterkunde, databanken, fotografische werken en partituren is de verdeelsleutel 70 % voor de auteurs en 30 % voor de uitgevers (art. XI.245 § 1); voor geluidswerken en audiovisuele werken is de verdeelsleutel één derde gelijk te verdelen tussen auteurs, uitvoerende kunstenaars en producenten (art. XI.245 § 2).

²²⁸ Advies RIE 2013, 16.

²²⁹ MvT, 47.

²³⁰ Voor details, zie de betreffende onderdelen hierboven.

²³¹ Aldus Advies RIE 2013, 16.

²³² Kopiëren voor eigen gebruik (art. XI.234 leden 5 en 6); reprografie (art. XI.239 lid 7); digitale kopie voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (art. XI.242 lid 6).

uitgevers - die uiteraard een voldoende stevige onderhandelingspositie bezitten om hun belangen zelf te vrijwaren.

- *De vergoeding ter compensatie van de uitzondering van privékopie (art. XI.229 t/m XI.234)*

De uitzondering (art. XI.190, 9°).

109. Het is vooreerst nuttig in herinnering te brengen dat de tekst van deze uitzondering, zoals die in 2005 is herschreven met een uitbreiding van het toepassingsgebied tot alle 'werken'²³³, pas op 1 december 2013 in werking is getreden²³⁴. Dat was een gevolg van de moeilijke onderhandelingen over de uitvoeringsbesluiten die voor de vaststelling en inning van de vergoeding noodzakelijk waren en die maar uitbleven.

De vergoedingsregeling.

110. Wat de vergoedingsregeling betreft, was het voor de Belgische wetgever belangrijk om te controleren of de bepalingen van oud art. 55 e.v. AW, die weliswaar pas op 1 december 2013 in werking waren getreden²³⁵, strookten met de rechtspraak van het Hof van Justitie, en in het bijzonder het arrest *Padawan*²³⁶. In dit arrest werd geoordeeld dat een systeem, zoals het Belgische, waarbij een forfaitaire vergoeding voor apparaten en dragers geïnd wordt bij fabrikanten en importeurs (en niet bij de kopiërende particulier zelf) op zich in overeenstemming is met het Unierecht op voorwaarde dat de vergoeding niet wordt geheven buiten de grenzen van het privégebruik door een natuurlijk persoon. Wat voor het Hof niet kan is "een ongedifferentieerde toepassing van de heffing voor het kopiëren voor privégebruik, met name op installaties, apparaten en dragers voor digitale reproductie die niet ter beschikking van privégebruikers worden gesteld en duidelijk bestemd zijn voor andere doelen dan voor het kopiëren voor privégebruik"²³⁷. De Belgische wetgever diende dus na te gaan of "het aangewezen is om te bepalen dat de verwervers van apparaten en dragers waarop de vergoeding voor kopiëren voor eigen gebruik van toepassing is, maar die voor beroepsdoeleinden worden gebruikt, de vergoeding voor kopiëren voor eigen gebruik niet dienen te betalen"²³⁸. Een wijziging aan de wettekst werd na onderzoek niet noodzakelijk geacht. De memorie van toelichting verwijst naar de (reeds bestaande) ruime bevoegdheid die ingevolge art. XI.233 aan de Koning toekomt en waarbij de nodige concrete modaliteiten voor een systeem van terugbetaling en/of vrijstelling van de vergoeding

---

²³³ "De reproductie op eender welke drager andere dan papier of soortgelijke drager, van werken, die in familiekring geschiedt, en alleen daarvoor bestemd is".

²³⁴ KB van 18 oktober 2013 betreffende het recht op vergoeding voor het kopiëren voor eigen gebruik (B.S. 24 oktober 2013).

²³⁵ *Ibid.*

²³⁶ HvJ 21 oktober 2010, C-467/08, *Padawan*/ Sociedad General de Autores y Editores (SGAE).

²³⁷ *Ibid.*, punt 53. Deze overwegingen werden enigszins genuanceerd in HvJ 11 juli 2013, C-521/11, *Amazon/Austro-Mechanica*.

²³⁸ MvT, 45.

kunnen worden uitgewerkt bij uitvoeringsbesluit op een wijze die tegemoet kan komen aan het arrest²³⁹.

111. We menen dat deze oplossing in de Belgische wetgeving eveneens kan sporen met het arrest *Austro-Mechanica* dat het Hof van Justitie in 2013 – na de redactie van het voorontwerp van wet – uitsprak. Het Hof maakt daarin geen principieel bezwaar tegen een nationaal stelsel waarbij de vergoeding voor het kopiëren voor privégebruik zonder onderscheid wordt opgelegd ter zake van alle dragers die geschikt zijn voor reproductie wanneer die regeling tegelijk in een systeem van terugbetaling voorziet²⁴⁰. Voorwaarden zijn dan wel dat, enerzijds, er een noodzaak kan worden aangetoond voor een dergelijk systeem, o.m. met verwijzing naar praktische moeilijkheden van een gedifferentieerde aanpak en, anderzijds, de reikwijdte, de doeltreffendheid, de beschikbaarheid, de openbaarheid en de eenvoud van toepassing van het recht op terugbetaling de eventuele door het stelsel teweeggebrachte onevenwichtigheden kunnen compenseren²⁴¹. Mits naleving van deze voorwaarden, kan een nationaal vergoedingsstelsel werken met een weerlegbaar vermoeden van privégebruik²⁴². Voor België kan opnieuw verwezen worden naar het systeem van terugbetaling/vrijstelling in art. XI.233, lid 2. Bij koninklijk besluit zouden eventueel bijkomende groepen, zoals bv. de huidige begunstigden van de terugbetaling, kunnen worden vrijgesteld van de betaling²⁴³.

Terminologische wijzigingen.

112. In art. XI.233 (oud art. 57 AW) dat handelt over de terugbetaling en/of vrijstelling van de vergoeding ten gunste van bepaalde fysieke en rechtspersonen werd de term “computers” vervangen door “dragere en apparaten” (lid 2, 1° en lid 3, 2°). De vraag is of uit deze aanpassing ook geen inhoudelijke wijziging resulteert? De terminologie van “computers” moet immers worden begrepen tegen de achtergrond van de hevige discussie die naar aanleiding van de totstandkoming van de wet van 1994 in het parlement werd gevoerd over het al dan niet innen van een vergoeding voor computers. De vrees bestond dat dit de digitale kloof zou kunnen vergroten (oud art. 56, lid 5 AW)²⁴⁴. Anderzijds moet worden toegegeven dat de nieuwe terminologie ingegeven werd door het gebruik van deze termen in het arrest *Padawan* en dus dienstig zal zijn om dit arrest te respecteren²⁴⁵.

---

²³⁹ Sommigen hebben evenwel twijfels bij de correcte toepassing van het *Padawan* arrest omdat bij de toepassing van een vergoedingsstelsel ook rekening moet worden gehouden met het gebruik dat van de apparaten en dragere wordt gemaakt en niet louter met de categorieën van personen die de dragere en apparaten verkrijgen; Aldus standpunt van beheersvennootschappen van rechthebbenden in Advies RIE 2013, 23.

²⁴⁰ HvJ 11 juli 2013, C-521/11, Amazon/Austro-Mechanica.

²⁴¹ *Ibid.*, punten 30-37. Het gaat hier om voorwaarden die door de nationale rechter moeten worden getoetst.

²⁴² *Ibid.*, punt 45.

²⁴³ Verslag Tuybens, 17 en 29 (nr. 32).

²⁴⁴ *Parl.St.* Kamer, 2003-04, nr. 51-1137/013, 16. Zie hierover M-C. JANSSENS, “commentaar bij art. 56”, in *Huldeboek Corbet*, F. BRISON en H. VANHEES (ed), Larcier, 3^e Ed. 2012, 351.

²⁴⁵ *Supra*, randnummer 110.

113. In lid 2 van art. XI.233 werd de verwijzing naar “het advies van de commissie van de betrokken milieus” geschrapt. Deze in 2005 in de auteurswet verankerde Raadgevende Commissie was inderdaad kort voordien opgeheven²⁴⁶. Volledigheidshalve moet worden vermeld dat de opheffing van die Commissie wordt gecompenseerd doordat de nadere voorwaarden voor de raadpleging van de betrokken sectoren worden geactualiseerd door het reeds eerder vermelde koninklijk besluit van 18 oktober 2013²⁴⁷.

Besteding van 30% van de vergoeding voor culturele doeleinden.

114. Art. XI.234 § 2 neemt de tekst van oud art. 58 § 2 AW over die voorziet dat “De Gemeenschappen en de Federale Staat kunnen besluiten om dertig procent van de opbrengst van de vergoeding (...) te gebruiken ter aanmoediging van de schepping van werken (...)”. De memorie van toelichting werpt terecht op dat men bij de uitwerking van deze sinds 1994 bestaande bepaling – wat tot nog toe niet gebeurde – zal moeten rekening houden met het hoger vermelde arrest *Austro-Mechanica*²⁴⁸. In deze zaak werden vragen gesteld over de rechtmatigheid van het Oostenrijkse vergoedingsstelsel dat voorziet dat de helft van de opbrengsten niet rechtstreeks aan de rechthebbenden van die compensatie wordt uitgekeerd, maar aan sociale en culturele instellingen. Het Hof meent niet dat art. 5.2.b Richtlijn Informatiemaatschappij zich principieel tegen een dergelijke regeling verzet “voor zover deze sociale en culturele instellingen zich daadwerkelijk inzetten voor deze rechthebbenden en de werkwijze van deze instellingen niet discriminerend is”²⁴⁹. Of dit het geval is, moet aldus het Hof beoordeeld worden in het licht van de doelstelling van de Richtlijn Informatiemaatschappij d.i. namelijk “ervoor zorgen dat de Europese culturele creativiteit en productie over de nodige middelen beschikken om hun scheppende en artistieke arbeid te kunnen voortzetten, en om scheppend en uitvoerend kunstenaars in staat te stellen hun autonomie en waardigheid te bewaren” (RO 52).

De Gemeenschappen en de Federale Staat zullen deze voorwaarde voor ogen moeten houden bij het nemen van een beslissing in uitvoering van art. XI.234 § 2. Een loutere vermelding dat de gelden voor sociale of culturele doeleinden moeten worden gebruikt – waaraan tot nog toe werd gedacht – zal o.i. niet volstaan.

---

²⁴⁶ Wet van 31 december 2012 houdende diverse bepalingen, inzonderheid betreffende justitie, BS 31 december 2012, 88936.

²⁴⁷ Verslag Tuybens, 35.

²⁴⁸ HvJ 11 juli 2013, C-521/11, Amazon/Austro-Mechanica.

²⁴⁹ *Ibid.*, punt 55 en derde verklaring voor recht.

- *De vergoeding ter compensatie van de uitzondering van reprografie (art. XI.235 t/m XI.239)*

115. Deze artikelen hernemen de bepalingen uit de vroegere artikelen 59 tot 61 AW, zoals die door de wet van 31 december 2012 waren aangepast²⁵⁰.

De enige wijzigingen – naast de hoger besproken bevestiging van het dwingend en niet overdraagbaar karakter²⁵¹ – zijn te vinden in art. XI.236 (oud art. 60 AW) waar de term “kopieën” vervangen wordt door de term “reproducties”. Naast het oogmerk om alle in boek XI gebruikte terminologieën te harmoniseren, werd geoordeeld dat de term “reproductie” taalkundig correcter is dan de term “kopie” en ook beter het beoogde toepassingsgebied dekt²⁵².

116. Ingevolge art. XI.239 (oud art. 61 AW) dient de koning bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de vergoedingen en de inningsmodaliteiten te bepalen alsook, per categorieën van technisch soortgelijke apparaten, welke apparaten kennelijk gebruikt worden voor het reproduceren op papier of soortgelijke drager van werken. Over deze voor de uitwerking van de reprografieregeling noodzakelijke uitvoeringsbesluiten kon evenwel nog steeds geen akkoord worden bereikt wat maakt dat de oude vergoedingsregeling uit 1997 van kracht blijft²⁵³.

117. Een nieuw element in de discussie wordt wellicht het antwoord op enkele prejudiciële vragen die het Hof van Beroep te Brussel aan het Hof van Justitie heeft gesteld in de *zaak Hewlett-Packard*²⁵⁴. Deze vragen hebben, o.m., betrekking op de vaststelling van de billijke vergoeding voor multifunctionele printers (dit zijn toestellen die eveneens kunnen scannen, kopiëren en faxen) die voor privédoeleinden worden gebruikt en waarbij, naar Belgisch recht, de prijs wordt berekend op basis van het aantal kopieën per minuut zonder enige band met mogelijke schade voor de rechthebbenden. Een andere belangrijke vraag peilt naar de rechtmatigheid van de Belgische regeling die bepaalt dat de opbrengsten voor de helft toekomen aan de uitgevers²⁵⁵, terwijl het Hof van Justitie tot nog toe steeds

---

²⁵⁰ Wet van 31 december 2012 houdende diverse bepalingen, inzonderheid betreffende justitie, BS 31 december 2012, 88936.

²⁵¹ Zie, *supra*, randnummers 107-108.

²⁵² MvT, 46.

²⁵³ KB 30 oktober 1997 betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en uitgevers voor het kopiëren voor privégebruik of didactisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wijze zijn vastgelegd (BS 7 november 1997), zoals gewijzigd bij KB 7 februari 2002 (BS 12 juli 2002), KB 13 december 2002 (BS 14 januari 2003), KB 4 april 2003 (BS 12 mei 2003) en KB 10 november 2004 (BS 25 november 2004).

²⁵⁴ Brussel 23 oktober 2013, HP/Reprobel; zaak ingeschreven bij het Hof onder nummer C-572/13.

²⁵⁵ Zie de tweede prejudiciële vraag: „Moet artikel 5, lid 2, sub a en b, van richtlijn 2001/29/EG aldus worden uitgelegd dat de lidstaten de helft van de billijke compensatie die toekomt aan de rechthebbenden, mogen toekennen aan de uitgevers van de door de auteurs gecreëerde werken, zonder enige verplichting voor de uitgevers om, zelfs indirect, de auteurs aanspraak te laten maken op een deel van de compensatie die hun is ontzegd?”.

voorhield dat de vergoeding dient om de door de rechthebbenden geleden schade te vergoeden en op die basis moet worden berekend.

- *De vergoeding ter compensatie van de uitzondering voor onderwijs en onderzoek (art. XI.240 t/m XI.242)*

118. Behoudens de hoger besproken bevestiging van het dwingend en niet overdraagbaar karakter²⁵⁶, werden aan de vroegere artikelen 61bis – 61quater AW geen andere wijzigingen aangebracht.

5.5. Verlenging van de beschermingsduur van de naburige rechten van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen (art. XI.208 t/m XI.210)

119. Art. XI.208 (uitvoerende kunstenaars) en XI.209-210 (producenten van fonogrammen) brengen de vroegere artikelen 38 en 39 AW in overeenstemming met de Richtlijn Duurverlenging. In essentie komt de wijziging er op neer dat de beschermingstermijn van enkele begunstigen van de naburige rechten voortaan 70 jaar zal bedragen in plaats van de huidige 50 jaar. Het gaat om, enerzijds, de uitvoerende kunstenaars van wie de prestatie is vastgelegd op een fonogram en, anderzijds, de producenten van fonogrammen. Alle andere bestaande bepalingen in de voornoemde artikelen blijven behouden²⁵⁷. Voor de producenten wordt ook een nieuw art. (XI.210) toegevoegd waarin bijzondere modaliteiten van de verlenging worden geregeld.

5.5.1. Uitvoerende kunstenaars

120. De tekst van oud art 39 AW met de bepaling van de duurt van de rechten van uitvoerende kunstenaars wordt integraal behouden (d.w.z. 50 jaar te berekenen vanaf 1 januari volgend op de datum van de prestatie of, indien een vastlegging ervan op geoorloofde wijze werd gepubliceerd of aan het publiek werd meegedeeld, 50 jaar vanaf het eerste feit).

121. In een volledig nieuw tweede lid wordt een tekst toegevoegd die een quasi-letterlijke overname is van art. 1 lid 2 sub a van de Richtlijn Duurverlenging en die een onderscheid in duur introduceert al naar gelang een vastlegging van de uitvoering *op* dan wel *anders dan op een fonogram* gebeurde. In de laatste hypothese - geen fonogram - blijft de vroegere beschermingsduur van 50 jaar gelden. Alleen voor prestaties die werden vastgelegd *op een fonogram* zal – zoals voorgeschreven door art. 1,2 a) van de Richtlijn Duurverlenging - de beschermingsduur voortaan 70 jaar bedragen in plaats van de huidige 50 jaar. Deze verlenging is onderworpen aan de voorwaarde dat de vastlegging binnen de 50 jaar na de prestatie (de uitvoering van de uitvoerende kunstenaar) op geoorloofde wijze gepubliceerd

---

²⁵⁶ Zie, *supra*, randnummers 107-108.

²⁵⁷ Volledigheidshalve merken we op dat in lid 3 van art. XI.209 de woorden 'Europese Gemeenschap' worden vervangen door 'Europese Unie' zoals voorgeschreven door het Verdrag van Lissabon.

werd of op geoorloofde wijze aan het publiek werd medegedeeld²⁵⁸. De 70-jarige termijn wordt berekend vanaf het moment dat het fonogram op geoorloofde wijze gepubliceerd of op geoorloofde wijze aan het publiek werd medegedeeld, afhankelijk van het feit dat zich eerst voordoet.

Met deze nieuwe bepaling wordt dus voor het eerst een onderscheiden behandeling geïntroduceerd tussen de vroeger onverdeelde categorie van uitvoerende kunstenaars. Art. 3.2 van de Richtlijn Duurverlenging had wel voorzien dat ook een evaluatie zou worden gemaakt van de eventuele behoefte aan een verlenging van de beschermingstermijn van de rechten van *uitvoerende kunstenaars in de audiovisuele sector*. We hebben geen weet van een verslag daarover en de gestelde deadline van 1 januari 2012 is overigens verstreken.

5.5.2. *Producenten van fonogrammen*

122. De verlenging van de beschermingsduur tot 70 jaar voor producenten van fonogrammen werd opgenomen in art. XI.209 § 1, zesde lid (oud art. 39 AW) dat daarmee omzetting geeft aan art. 1,2 b) van de Richtlijn Duurtijdverlenging.

Totaal nieuw is art. XI.210 dat quasi-letterlijk de bewoordingen van art. 1 lid 2 sub c van de richtlijn overneemt en dat we hierna toelichten.

- *Beëindiging van de bestaande contracten en terugkeer van de rechten – ‘Use it or lose it’ clause (art. XI.210 § 1)*

123. In deze eerste paragraaf wordt in essentie voorzien dat een uitvoerende kunstenaar die een contract tot overdracht van rechten²⁵⁹ met de producent heeft afgesloten, dit contract kan beëindigen indien de producent een bepaald fonogram na 50 jaar niet meer exploiteert.

De uitvoerende kunstenaar die zijn contract wil beëindigen moet eerst zijn voornemen daartoe aan de producent *bekend maken* (§ 1 lid 1). De Belgische wet vereist - ofschoon dat door de richtlijn niet werd voorgeschreven - dat deze melding per aangetekende zending gebeurt “om juridische zekerheid te bieden”²⁶⁰.

124. Na deze kennisgeving beschikt de producent nog over een jaar om het fonogram alsnog te exploiteren via ‘beide exploitatiehandelingen als bedoeld in het eerste lid’, d.w.z.

---

²⁵⁸ MvT, 35

²⁵⁹ De in de richtlijn gebruikte bewoordingen “contract houdende overdracht of toekenning van zijn rechten op de vastlegging van zijn uitvoering” en “contract houdende toekenning of overdracht” werden in dit art. XI.210 vervangen door de woorden “contract houdende overdracht”. Dit sluit aan bij de terminologie die in de artikelen XI.167 en XI.203 (oude artikelen 3 en 33 AW) wordt gebruikt. De term “overdracht” wordt in België immers ruim opgevat en begrijpt daaronder zowel een vervreemding van het recht als het verlenen van een licentie op het recht; MvT, 35.

²⁶⁰ MvT, 36.

het te koop aanbieden van voldoende kopieën van het fonogram en het voor het publiek beschikbaar stellen van voldoende kopieën²⁶¹.

Over de juiste draagwijdte van deze *exploitatieplicht van de producent* is de richtlijn niet heel duidelijk. Moet de producent zowel het fonogram fysiek te koop aanbieden als ter beschikking stellen van het publiek om het verval van zijn rechten te kunnen vermijden, of volstaat één van deze twee handelingen? In de laatste hypothese zou bijvoorbeeld het aanbieden van het fonogram voor download op het internet volstaan om het verval van rechten te voorkomen. Tijdens de Europese besprekingen die na de goedkeuring van de richtlijn in het contactcomité plaatsvonden, is gebleken dat er op dit punt verschillen bestaan tussen de verschillende taalversies. De Europese Commissie heeft toen verduidelijkt dat naar haar oordeel in de huidige context de producent de beide exploitatiewijzen moet verrichten om het verval van zijn rechten te voorkomen²⁶². Maar ook dan blijft de vraag bestaan of en in welke mate bij de beoordeling van de vereiste van een voldoende exploitatie van het fonogram, rekening mag worden gehouden met de betrokken artiest(en), het muziekgenre, de actuele marktcontext en de technologische evolutie²⁶³. Bij ontstentenis van verduidelijking, zal deze vraag door de rechtbanken moeten beantwoord worden.

125. Van het recht op beëindiging kan de uitvoerende kunstenaar *geen afstand* doen, aldus § 1, lid 3.

126. De richtlijn voorziet niet in een bijzondere regeling voor de beëindiging van het contract wanneer een fonogram de vastlegging van uitvoeringen van *meerdere uitvoerende kunstenaars* bevat en verwijst daarvoor naar het nationale recht. In een vierde lid regelt de Belgische wetgever die situatie als volgt: bij gebrek aan een overeenkomst tussen de uitvoerende kunstenaars onderling, kan elk van hen het contract – ten belope van de eigen bijdrage – beëindigen. De vraag rijst dan onmiddellijk wat de situatie is voor fonogrammen waarvoor niet alle uitvoerende kunstenaars het contract hebben opgezegd. Zowel boek XI als de richtlijn behouden het stilzwijgen over deze – in de praktijk wellicht moeilijke – situatie van co-existent die dan ontstaat tussen de producent en één of meerdere van de uitvoerende kunstenaars wier prestatie op het fonogram is vastgelegd. De memorie van toelichting preciseert dat indien slechts één uitvoerende kunstenaar zijn contract houdende overdracht beëindigt, en er nog 4 andere uitvoerende kunstenaars zijn van wie de bijdrage in

---

²⁶¹ Overweging (8) van de Richtlijn Duurverlenging preciseert dat de term ‘voldoende’ moet worden begrepen in de zin van het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties. Zie art. 3 van de Verdrag dat de term “openbaarmaken” definieert als “het aanbieden van exemplaren van een fonogram aan het publiek in een redelijke hoeveelheid”.

²⁶² MvT, 36.

²⁶³ Vgl. Advies Raad RIE 2013, 7. Zie ook Bijlage Advies RIE 2013, p. 18 (standpunt BEA): “In 2012 bestaat de Belgische markt nog altijd voor meer dan 80% uit de verkoop van fonogrammen in fysiek formaat, voornamelijk CD album. Sinds 2000 kent de verkoop van Cd’s een daling van meer dan 50%, terwijl de online verkoop van (toegang tot) digitale muziek meer en meer succes kent. De manier of de drager waarop een fonogram aanvankelijk geëxploiteerd wordt kan dus 50 jaar later heel verschillend zijn.”

hetzelfde fonogram is vastgelegd en die hun contract niet beëindigd hebben, de rechten van de producent enkel met betrekking tot de prestatie van die ene uitvoerende kunstenaar beëindigd zijn²⁶⁴. De voorbereidende werken gaan er van uit dat een eventuele blokkering van de exploitatie van het fonogram in een dergelijke situatie “zeer theoretisch (is) vermits deze hypothese van opzegging voorzien wordt voor het geval waar het fonogram juist niet meer voldoende wordt “geëxploiteerd” door de producent²⁶⁵.

127. Het vijfde lid bepaalt ten slotte dat de rechten van de producent op het gehele fonogram vervallen indien *alle* contracten houdende overdracht van de betrokken uitvoerende kunstenaars, overeenkomstig paragraaf 1 beëindigd worden. Die regel werd wellicht toegevoegd met het oog op rechtszekerheid. Overweging (8) van de Richtlijn preciseert inderdaad dat deze bepaling moet voorkomen dat de rechten van de producent co-existeren met de rechten van de uitvoerende kunstenaar op de vastlegging van de uitvoering, daar waar deze laatste rechten niet langer zijn overgedragen of zijn toegekend aan de producent van het fonogram.

- *Recht op een jaarlijkse aanvullende vergoeding in geval van contracten op basis van een eenmalige vergoeding (art. XI.210 §§ 2-4)*

128. Bij het aangaan van een contractuele relatie met een producent van fonogrammen moeten een (groot) aantal uitvoerende kunstenaars doorgaans hun uitsluitende rechten op verspreiding, verhuur, reproductie en beschikbaarstelling van vastleggingen van hun uitvoeringen overdragen aan de producent tegen een eenmalige vergoeding (niet-periodieke vergoeding). Dit is bijna steeds het geval voor uitvoerende kunstenaars die op de achtergrond spelen en die niet in de aftiteling vermeld worden (“niet met naam vermelde uitvoerende kunstenaars”), maar soms ook voor uitvoerende kunstenaars die wel in de aftiteling vermeld worden (“met naam vermelde uitvoerende kunstenaars”) ²⁶⁶. De wet voorziet in art. XI.210 §§ 2 tot 4 in een aantal begeleidende maatregelen om te waarborgen dat deze groep van uitvoerende kunstenaars ook daadwerkelijk baat vindt bij de termijnverlenging²⁶⁷.

129. Paragraaf 2 verankert vooreerst het *recht* dat aan deze uitvoerende kunstenaars toekomt op *een jaarlijkse aanvullende vergoeding* vanaf het 51ste jaar na publicatie of mededeling aan het publiek van het fonogram. Een afzonderlijk tweede lid schrijft voor dat geen afstand kan gedaan worden van het recht op deze aanvullende vergoeding.

---

²⁶⁴ MvT, 36.

²⁶⁵ Verslag Tuybens, 17 en 28-29 (nr. 30).

²⁶⁶ Overwegingen (9) en (10) Richtlijn Duurverlenging. Zie ook MvT, 37 (“Concreet kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie van een sessiemuzikant die in ruil voor een eenmalige vergoeding de rechten op zijn prestatie heeft overgedragen aan een producent”).

²⁶⁷ Deze bepalingen zijn een quasi letterlijke omzetting van art.1, 2 sub c) leden 2 en 3 van de Richtlijn Duurverlenging dat op zijn beurt in art.3 van Richtlijn 2006/116 nieuwe leden 2ter en 2quater introduceert.

130. Paragraaf 3 verplicht vervolgens de producent om *jaarlijks een bedrag opzij te leggen* voor het bekostigen van deze aanvullende vergoeding. Het gaat om een totaalbedrag aan 20 % van de inkomsten die de producent tijdens het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor de jaarlijkse vergoeding wordt betaald, heeft verkregen uit de reproductie, verspreiding en beschikbaarstelling van het betrokken fonogram. Dit moet gebeuren vanaf het jaar volgend op het vijftigste jaar nadat het fonogram op geoorloofde wijze is gepubliceerd of, indien dit niet gebeurde, nadat het op geoorloofde wijze aan het publiek is medegedeeld. In verband met het begrip “inkomsten” kan verwezen worden naar overweging (11) van de richtlijn, waarin aangegeven wordt dat daarmee “de door de producent genoten inkomsten voor aftrek van kosten” wordt bedoeld²⁶⁸.

Het blijft onduidelijk welke producent(en) vergoedingsplichtig zijn. Gaat het om de oorspronkelijke producent die de eerste vastlegging realiseerde of de producent die na vijftig jaar en erna de fonogram effectief exploiteert? Een realistische benadering zou nopen tot een voorkeur voor de laatste hypothese.

131. De opzij gelegde bedragen moeten minstens eenmaal per jaar op individuele basis worden *verdeeld* onder de niet met naam vermelde uitvoerende kunstenaars en mogen uitsluitend voor de betrokken uitvoerende kunstenaars worden bestemd²⁶⁹. De richtlijn schrijft voor dat die taak moet worden toevertrouwd aan maatschappijen voor collectieve belangenbehartiging²⁷⁰ maar dat lidstaten daarbij nationale voorschriften inzake niet-verdeelbare gelden mogen toepassen²⁷¹.

De Belgische wetgever geeft uitvoering aan deze bepaling in het tweede tot vierde lid van paragraaf 3. Een nog door de Koning aan te duiden *representatieve beheersvennootschap* zal met de inning en de verdeling van de vergoeding worden belast (§ 4) en zal daartoe alle nuttige inlichtingen kunnen vragen aan de producent (§ 3, tweede lid)²⁷². Mocht een producent geen gehoor geven aan dit verzoek, dan kan deze beheersvennootschap een vordering tot staking instellen (§ 3, derde lid)²⁷³. In het vierde lid wordt voorzien dat de

---

²⁶⁸ MvT, 37.

²⁶⁹ Overweging (12) Richtlijn Duurverlenging.

²⁷⁰ Moet hier betaald worden aan de collectieve beheersvennootschap van het land van exploitatie van of van vestiging van de oorspronkelijke producent?

²⁷¹ Artikel 1.2 sub c) *quinquies* Richtlijn Duurverlenging.

²⁷² Art. 1, 2) c), lid 2quater *in fine* Richtlijn Duurverlenging voorzag deze verplichting voor producenten enkel na verzoek van de uitvoerende kunstenaar. De Belgische wetgever heeft geopteerd om het verzoek te laten uitgaan van de bevoegde beheersorganisatie “om redenen van efficiëntie en werkbaarheid” (Verslag Tuybens, 52-53; zie ook Verslag Siquet, 12). Amendementen die de tekst van de richtlijn wilden behouden, werden niet aangenomen (*Parl.St.* Kamer 2013-14, 53K3391/002, amendement.nr. 4 en *Parl.St.* Senaat 2013-14, 5-2805/2, amendement nr. 1).

²⁷³ Men kan zich de vraag stellen of deze procedure van oud art. 87 AW (thans art. XVII.14 e.v.) wel bedoeld is om inlichtingen te verkrijgen; aldus Advies RIE 2013, 7.

beheersvennootschap die de jaarlijkse vergoeding beheert, gehouden is tot het beroepsgeheim ten aanzien van de verkregen informatie²⁷⁴.

132. De Richtlijn Duurverlenging had nog opgemerkt dat de inzameling en administratie van deze inkomsten voor micro-ondernemingen een buitensporige belasting zou kunnen vormen. De uitnodiging aan de lidstaten om via bepaalde modaliteiten te voorkomen dat ondernemingen verplicht zijn bij te dragen, indien dergelijke betalingen onredelijk zouden zijn in verhouding tot de daarmee samenhangende kosten van inzameling en administratie²⁷⁵, heeft de Belgische wetgever nog niet opgevolgd maar het is niet uit te sluiten dat dit probleem in de te nemen koninklijke besluiten wordt opgevangen.

- *Een ‘schone lei’ voor contracten op royalty basis – ‘Clean slate’ clause (art. XI.210 § 5)*

133. Een andere begeleidende maatregel heeft betrekking op overeenkomsten op grond waarvan artiesten hun uitsluitende rechten op royaltybasis overdragen aan een producent van fonogrammen. Om een beter evenwicht te bewerkstelligen en om ervoor te zorgen dat deze uitvoerende kunstenaars ten volle kunnen profiteren van de verlenging van de beschermingstermijn, wordt voor hen een “schone lei” uitgewerkt²⁷⁶. Paragraaf 5 bepaalt dat er vanaf het 51ste jaar na publicatie of mededeling van de fonogram aan het publiek ten aanzien van de uitvoerende kunstenaar die recht heeft op periodieke betalingen geen voorschotten of kortingen meer ingehouden mogen worden op de aan hem verschuldigde vergoedingen²⁷⁷. Contractueel bepaalde kortingen, bijvoorbeeld, komen dus te vervallen. Het blijft evenwel onduidelijk of deze ‘clean slate’ enkel van toepassing is ten aanzien van contracten met producenten gevestigd in de EU dan wel geldt voor alle in de EU geëxploiteerde fonogrammen?

- *Overgangsregeling (art. 40, § 4 Wet boek XI)*

134. Dit artikel regelt de toepassing in de tijd van de bepalingen die ingevolge de omzetting van de Richtlijn Duurverlenging worden ingevoegd in de hierboven besproken artikelen XI.208-210.

In essentie wordt hier bepaald dat de nieuwe beschermingstermijn en de daarbij horende begeleidende maatregelen van toepassing zijn op vastleggingen van uitvoeringen en fonogrammen die *op 1 november 2013* - datum waarop de Richtlijn Duurverlenging diende geïmplementeerd te zijn - nog beschermd zijn, alsook op uitvoeringen en fonogrammen die na die datum ontstaan (lid 1).

135. Het tweede en derde lid omvatten bepalingen in verband met *bestaande contractuele regelingen*, o.m. ook met exploitanten.

---

²⁷⁴ MvT, 37.

²⁷⁵ Overweging (12) Richtlijn Duurverlenging.

²⁷⁶ Overweging (14) Richtlijn Duurverlenging.

²⁷⁷ Deze paragraaf 5 is een exacte kopie van art.1.2 sub c) *quinquies* Richtlijn Duurverlenging.

In een algemene bepaling bevestigt lid 2 dat de nieuwe regeling geen afbreuk wil doen aan de rechten verkregen op grond van de wet of van rechtshandelingen, noch aan de exploitatiehandelingen die verricht werden voor de genoemde datum²⁷⁸. Daarmee transposeert het art. 1.3 *in fine* Richtlijn Duurverlenging dat oplegt dat exploitatiehandelingen die vóór 1 november 2013 zijn verricht, onverlet moeten worden gelaten.

Lid 3 regelt de hypothetische situatie – die zich uiteindelijk heeft gerealiseerd – waarbij de bekendmaking van de Wet boek XI zou geschieden na 31 oktober 2013. Ten aanzien van personen die daarna, en meer bepaald tussen 1 november 2013 en de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van de art. XI.208-210, fonogrammen te goeder trouw exploiteren, kunnen de termijnen van zeventig jaar die voorzien zijn in laatstgenoemde artikelen niet worden ingeroepen.

136. Het vierde en vijfde lid omvatten bepalingen in verband met *bestaande contractuele regelingen tussen producenten en uitvoerende kunstenaars*.

Het vierde lid kopieert art. 1.4 van de Richtlijn Duurverlenging en stelt dat, tenzij contractueel uitdrukkelijk anders is bepaald, een contract houdende overdracht dat (tussen een producent en een uitvoerend kunstenaar) is gesloten vóór 1 november 2013, en dus op grond van de oude regeling die gold vóór de omzetting van de richtlijn, ook na 1 november geacht wordt van kracht te blijven “na het tijdstip waarop de rechten van de uitvoerende kunstenaar, krachtens art. 38 of 39 van de wet van 30 juni 1994, in de versie van kracht op 30 oktober 2011²⁷⁹, niet langer beschermd zijn”²⁸⁰. Overweging (15) geeft als toelichting dat “ter wille van de rechtszekerheid bepaald (moet worden) dat contractuele overdrachten of toekenningen van rechten op vastleggingen van uitvoeringen voorafgaande aan de datum waarop de lidstaten geacht worden de nodige maatregelen te nemen om deze richtlijn ten uitvoer te leggen, van kracht blijven gedurende de verlengingsperiode, tenzij in de overeenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald.”

137. In lid 5 geeft de Belgische wetgever omzetting aan de facultatieve mogelijkheid tot het *heronderhandelen* van bestaande contracten zoals voorzien in art. 1.4 *in fine* van de Richtlijn Duurbescherming omdat die “bedoeld is ten gunste van de uitvoerende kunstenaars”²⁸¹. Dit betekent dat in België een contract houdende overdracht op grond waarvan de uitvoerende kunstenaar periodieke betalingen ontvangt, dat vóór 1 november

---

²⁷⁸ Vgl. met art.1.3 *in fine* Richtlijn Duurverlenging

²⁷⁹ De datum van 30 oktober 2011 is overgenomen uit art. 1.4 Richtlijn Duurbescherming. Concreet is dit de dag vóór de inwerkingtreding van deze richtlijn (met name op 31 oktober 2011). Zie art.4 van de richtlijn dat de inwerkingtreding bepaalt op de twintigste dag na de bekendmaking. Deze bekendmaking gebeurde in het Publicatieblad van 11 oktober 2011.

²⁸⁰ Zie hierover ook MvT, 78 (dat evenwel verkeerdelijk over het ‘derde’ i.p.v. ‘vierde’ lid van de wetsbepaling spreekt).

²⁸¹ Men zal begrijpen dat producenten negatief stonden tegenover deze beslissing, die zij als een te verregaande aantasting van de contractvrijheid bestempelden (Advies RIE 2013, 8).

2013 werd gesloten met een producent, moet kunnen gewijzigd worden 50 jaar na de publicatie of mededeling aan het publiek van het fonogram²⁸². Overweging (16) voorzag in die hypothese dat “(d)e lidstaten procedures ter beschikking (moeten) hebben voor het geval de heronderhandeling mislukt”, maar die vinden we in de Belgische wettekst niet terug. De memorie van toelichting verwijst hiervoor naar “het gemene recht inzake bemiddeling of een beroep op de rechtbank”²⁸³ maar dat biedt o.i. weinig steun of incentives aan uitvoerende kunstenaars. Zij zijn immers traditioneel de zwakke partij bij onderhandelingen met producenten en zullen niet snel geneigd zijn om juridische middelen aan te wenden wanneer ze geconfronteerd worden met een beleefde weigering van hun producent om een contract te heronderhandelen.

5.6. Doorgifte via de kabel (art. XI.223 t/m XI.228)

5.6.1. Een recht op vergoeding voor kabeldoorgifte en de oprichting van een uniek loket

138. Inzake de doorgifte via de kabel wordt vooreerst een nieuw art. XI.225 ingevoerd. Dit artikel bepaalt dat zelfs²⁸⁴ wanneer een auteur of een uitvoerende kunstenaar zijn recht tot kabeldoorgifte heeft overgedragen aan een producent van een audiovisueel werk, hij een recht op een vergoeding voor deze doorgifte, dat niet voor afstand vatbaar en niet overdraagbaar bij overeenkomst is, bewaart²⁸⁵. Dit recht op vergoeding is het voorwerp van verplicht collectief beheer en kan bijgevolg enkel worden uitgeoefend door een beheersvennootschap die de rechten van respectievelijk auteurs of uitvoerende kunstenaars beheert²⁸⁶. De vermoedens van overdracht ten behoeve van de producent van audiovisuele werken, voorzien in art. XI.182 en XI.206, zijn niet van toepassing op het hier besproken recht op vergoeding dat toekomt aan de auteurs en de uitvoerende kunstenaars²⁸⁷.

139. De memorie van toelichting bevat m.b.t. het recht op vergoeding voor de doorgifte via de kabel, een toelichting bij de situatie van buitenlandse auteurs en uitvoerende kunstenaars, wanneer zij op dit recht, overeenkomstig art. XI.289, aanspraak kunnen maken. Te lezen is dat de regels inzake de onvervreemdbaarheid en het collectief beheer van dit recht op vergoeding (cf. art. XI.225, §2 en 3) geen afbreuk doen aan de toepasselijke bepalingen van het internationaal privaatrecht. Aldus zouden buitenlandse auteurs en uitvoerende kunstenaars, die in toepassing art. XI.289 gerechtigd zijn om in België een recht op vergoeding voor de doorgifte via de kabel te vragen, dit recht aan de producent van

---

²⁸² De richtlijnbeeping (en ook de Belgische wet) zijn ruimer opgesteld dan wat overweging (16) als doelstelling voorop stelde, m.n. dat *bepaalde* voorwaarden (en dus niet noodzakelijk het ganse contract) kunnen worden heronderhandeld.

²⁸³ MvT, 79.

²⁸⁴ Het woord ‘zelfs’ staat niet in de letterlijk tekst van art. XI.225, §1, maar wel in de memorie van toelichting (MvT, 42).

²⁸⁵ Art. XI.225, §1 en 2. Zie over de reden voor deze onoverdraagbaarheid en dit niet afstand kunnen doen van dit recht: Verslag Tuybens, 6 en Verslag Siquet, 5-6.

²⁸⁶ Art. XI.225, §3.

²⁸⁷ MvT, 42.

audiovisuele werken kunnen overdragen. Deze overdracht zal, aldus de memorie van toelichting, worden beoordeeld overeenkomstig het recht dat krachtens de art. 93 en 94 van het Wetboek van internationaal privaatrecht op het houderschap van het auteursrecht of het naburig recht van de uitvoerende kunstenaar van toepassing is. In geval het betrokken recht op vergoeding voor de doorgifte via de kabel overeenkomstig de regels van internationaal privaatrecht aan de producent van audiovisuele werken is overgedragen, kan het beheer ervan worden uitgeoefend door vennootschappen voor het beheer van de rechten die producenten vertegenwoordigen²⁸⁸.

140. Teneinde de exploitatie van audiovisuele werken door kabelmaatschappijen vlot te laten verlopen voorziet art. XI.225, §4 in de oprichting van een uniek loket voor de inning van de rechten voor kabeldoorgifte. Dit uniek loket, waarvan de Koning de modaliteiten (zoals samenstelling en draagwijdte) en datum van inwerkingtreding moet bepalen²⁸⁹, zal toelaten om de onderhandelingen tussen enerzijds de rechthebbenden (de omroeporganisaties die voor hun eigen uitzendingen het recht uitoefenen om de doorgifte via de kabel toe te staan, en de beheersvennootschappen die het exclusief recht of het vergoedingsrecht voor doorgifte via de kabel beheren) en anderzijds de kabelmaatschappijen collectief te voeren en een collectieve overeenkomst te sluiten. Volgens de memorie van toelichting biedt dit de kabelmaatschappijen het voordeel dat zij weten wat de totale vergoeding voor de kabeldoorgifte van uitzendingen zal zijn²⁹⁰.

Zolang het vermelde uniek loket niet opgericht is, kan het hoger vermelde onvervreembare recht op een vergoeding voor de doorgifte via de kabel door de vennootschappen voor het beheer van de rechten rechtstreeks van de kabelmaatschappijen gevorderd worden²⁹¹.

141. In de memorie van toelichting staat uitdrukkelijk te lezen dat de invoering van art. XI.225 niet tot doel heeft om het totale bedrag van de auteursrechten en de naburige rechten te wijzigen dat momenteel betaald wordt door de exploitanten van audiovisuele werken voor de doorgifte via de kabel, maar wel beoogt een meer evenwichtige verdeling tussen de verschillende categorieën rechthebbenden te verzekeren²⁹².

5.6.2. *Het register voor kabelrechten*

142. Een nieuw art. XI.226 bepaalt dat de Dienst Regulering²⁹³ een register opstelt van de overeenkomsten die de doorgifte via de kabel toestaan, teneinde derden te informeren over het bestaan van overeenkomsten met betrekking tot de kabeldoorgifte en de betaling van

---

²⁸⁸ MvT, 42.

²⁸⁹ Art. XI.225, §4, lid 2 en 3.

²⁹⁰ MvT, 42-43.

²⁹¹ Art. XI.225, §5.

²⁹² MvT, 43.

²⁹³ Zie over deze dienst, *infra*, onderdeel 5.8.2.

auteurs- en naburige rechten (register voor kabelrechten²⁹⁴). De Koning kan de voorwaarden en modaliteiten van dit register bepalen²⁹⁵.

Door deze regeling wil men transparantie in de sector van de kabeldoorgifte scheppen²⁹⁶. Hiertoe zullen de kabelmaatschappijen de nodige inlichtingen moeten overmaken aan de Dienst Regulering binnen een termijn van drie maanden te rekenen na het sluiten van de overeenkomst. De Koning kan de modaliteiten over de inlichtingen en de wijze waarop deze inlichtingen aan de Dienst Regulering worden verstrekt bepalen²⁹⁷. Volgens de memorie van toelichting dienen deze inlichtingen te worden beperkt tot deze die noodzakelijk zijn voor de transparantie, zoals partijen en prijs (de bedragen die de kabelmaatschappijen verschuldigd zijn²⁹⁸), en zal de inhoud van deze inlichtingen niet openbaar worden gemaakt. Ook volgens de memorie van toelichting zou de FOD Economie via de Dienst Regulering tevens het initiatief kunnen nemen om bijvoorbeeld elk semester of één keer per jaar aan de kabelmaatschappijen een overzicht te vragen van alle overeenkomsten die in deze periode werden gesloten²⁹⁹.

De memorie van toelichting onderstreept dat de Koning eveneens de nodige maatregelen zal nemen om de vertrouwelijkheid te garanderen van inlichtingen die de kabelmaatschappijen aan de Dienst Regulering overmaken en die geen betrekking hebben op het bestaan van overeenkomsten met betrekking tot de kabeldoorgifte en de betaling van auteurs- en naburige rechten, en dit overeenkomstig de regels inzake vertrouwelijkheid(splacht) uit art. XI.286³⁰⁰.

5.6.3. *Verplichte mededeling aan de dienst Regulering*

143. Een nieuw art. XI.227 bepaalt dat elke kabelmaatschappij de bedragen van auteursrechten en naburige rechten, waarvan zij schuldenaar zijn ten gevolge van de kabeldoorgifte³⁰¹, moeten mededelen aan de Dienst Regulering³⁰². Op deze wijze kan deze dienst een beter zicht krijgen over de sector van de auteursrechten en de naburige rechten in geval van doorgifte via de kabel, en of deze bedragen over het algemeen wel degelijk terecht komen bij de rechthebbenden, voor wie ze door de kabelmaatschappijen geïnd werden bij bijv. de consument³⁰³.

---

²⁹⁴ Verslag Tuybens, 7. De vermelde overeenkomsten betreffen niet alleen overeenkomsten van kabelmaatschappijen met beheersvennootschappen, maar ook bijv. overeenkomsten met omroeporganisaties inzake kabelrechten (Verslag Tuybens, 55).

²⁹⁵ Art. XI.226, lid 1.

²⁹⁶ MvT, 43.

²⁹⁷ Art. XI.226, lid 2.

²⁹⁸ Verslag Tuybens, 7.

²⁹⁹ MvT, 43.

³⁰⁰ MvT, 44. Zie over dit art. XI.286 tevens: *infra*, randnummer 168.

³⁰¹ De MvT spreekt over de 'geïnde bedragen'.

³⁰² Art. XI.227, lid 1.

³⁰³ MvT, 44.

De Koning kan de modaliteiten bepalen van hoe de bedragen van auteursrechten en naburige rechten medegedeeld en gedetailleerd moeten worden aan de Dienst Regulering³⁰⁴.

5.6.4. Oplossing bij afwezigheid van overeenkomsten inzake kabeldoorgifte

144. Art. XI.228 herneemt de vroegere regeling uit oud art. 54 AW die voorziet dat, indien er geen overeenkomst betreffende de toestemming voor doorgifte via de kabel kan worden gesloten, de partijen een beroep kunnen doen op drie bemiddelaars. In tegenstelling tot vroeger, is deze laatste mogelijkheid voortaan optioneel. De partijen kunnen in de situatie dat geen overeenkomsten kunnen worden gesloten, in onderling akkoord opteren om een beroep te doen op de Dienst Regulering die dan ook kan optreden als bemiddelaar.

5.7. Vennootschappen voor het beheer van de rechten (art. XI.246 t/m XI.273)

5.7.1. Transparantie

145. In de bepalingen betreffende beheersvennootschappen werden regels ingevoerd die de transparantie moeten verbeteren. Zo bepaalt art. XI.252, §1, lid 1, 2^e zin nu dat indien de beheersvennootschappen verhogingen toepassen wanneer de gebruiker niet binnen de vereiste termijnen aangifte doet, of hij onvolledige aangifte doet van de gebruikte werken en prestaties, zij die verhogingen moeten opnemen in hun tarifierings- of inningsregels. Die verhogingen moeten aan de wettelijke voorwaarden voldoen, en dus objectief en niet-discriminatoir zijn, en zij zijn onderworpen aan de controle door de Controledienst voor de beheersvennootschappen en door de Regulator³⁰⁵.

Tevens wordt nu gepreciseerd dat de bijgewerkte en gecoördineerde versie van de regels van tarifiering en inning door de beheersvennootschappen moeten worden bekendgemaakt op een duidelijk leesbare plaats op hun internetpagina en met een duidelijke verwijzing in het hoofdmenu van de internetpagina³⁰⁶. Deze verplichting geldt ook voor de door de beheersvennootschappen aan de rechthebbenden aangerekende vergoeding voor hun diensten van beheer. Het gaat hier om de vergoeding, soms ook 'commissie' genoemd, die aan de rechthebbende wordt aangerekend als tegenprestatie voor de diensten die de beheersvennootschap aan de rechthebbende levert, en die doorgaans de inning bij de debiteurs, de verdeling van de geïnde vergoeding in functie van de exploitatie van de werken, en de uitbetaling aan de rechthebbenden omvatten³⁰⁷. Deze vergoeding moet afzonderlijk worden aangegeven, en dus op een duidelijke en bevattelijke wijze, en dit per exploitatiewijze (bijv. een tabel met vermelding van de commissies per exploitatiewijze),

---

³⁰⁴ Art. XI.227, lid 2.

³⁰⁵ MvT, 48.

³⁰⁶ Art. XI.252, §1, lid 2.

³⁰⁷ MvT, 48.

binnen een maand na hun laatste bijwerking³⁰⁸. De bedoeling is dat de beheersvennootschap op haar website het percentage bekendmaakt dat wordt afgetrokken van de door haar bij de debiteur geïnde vergoeding vooraleer de betaling aan de rechthebbende wordt gedaan³⁰⁹. Ook wanneer gewerkt wordt met variabele commissies, omdat de exacte commissie voor bepaalde exploitatiewijzen niet vooraf kan worden bepaald, moet toch op de website een commissie bekendgemaakt worden, gebaseerd op een redelijke inschatting van de verschillende factoren, waarbij bijvoorbeeld een zekere marge in de commissie kan ingebouwd worden (bijv. de commissie bedraagt tussen x en y %)³¹⁰.

5.7.2. De kosten voor collectief beheer

146. Een nieuw art. XI.252, §3 bepaalt dat de beheersvennootschappen ervoor zorgen dat de directe en indirecte kosten die tijdens een bepaald boekjaar verbonden zijn aan de diensten van beheer die zij voor rekening van de rechthebbenden leveren, overeenkomen met de kosten die een normaal zorgvuldige beheersvennootschap zou moeten dragen, en minder dan vijftien procent bedragen van het gemiddelde van de tijdens de laatste drie boekjaren geïnde rechten. De Koning kan dit percentage wel aanpassen (zowel naar boven als naar beneden) en een onderscheid maken op basis van objectieve en niet-discriminatoire criteria³¹¹. Een verhoging kan bijvoorbeeld denkbaar zijn m.b.t. exploitatiewijzen waar er enerzijds zeer veel debiteurs zijn met kleine bedragen en anderzijds zeer veel rechthebbenden, en een verlaging is bijvoorbeeld mogelijk bij exploitatiewijzen met zeer weinig debiteurs, hoge bedragen en weinig rechthebbenden³¹². Indien het juist vermelde plafond van kosten door een beheersvennootschap wordt overschreden, wordt deze overschrijding op volledige, precieze en gedetailleerde wijze gemotiveerd in het jaarverslag bepaald in art. XI.257, §2³¹³.

5.7.3. Administratieve vereenvoudiging: een uniek platform en/of unieke factuur

147. Een heel belangrijke nieuwigheid is dat de Koning, na raadpleging van de sector, maatregelen kan nemen met het oog op de administratieve vereenvoudiging voor *alle* inningen door de beheersvennootschappen³¹⁴. Zo kan hij alle maatregelen van administratieve vereenvoudiging bepalen, zoals het oprichten van een uniek platform of het instellen van een unieke factuur³¹⁵.

---

³⁰⁸ Art. XI.252, §1, lid 2 en MvT, 49.

³⁰⁹ MvT, 48.

³¹⁰ Zie hierover: MvT, 49.

³¹¹ Art. XI.252, §3, lid 1 en MvT, 50.

³¹² MvT, 50.

³¹³ Art. XI.252, §3, lid 2.

³¹⁴ Art. XI.253, §2, lid 1 en MvT, 50.

³¹⁵ Art. XI.253, §2, lid 2.

Deze maatregelen van administratieve vereenvoudiging kunnen voorzien worden voor een enkele exploitatiewijze of voor meerdere exploitatiewijzen samen³¹⁶. Indien een uniek platform wordt gecreëerd, behouden de beheersvennootschappen wel de bevoegdheid om de tarieven van de exclusieve rechten die ze beheren te bepalen, en in geval van een geschil, blijft iedere beheersvennootschap ook bevoegd om, voor de rechten die tot hun repertorium behoren, in rechte op te treden³¹⁷.

Vanaf 1 januari 2015 moeten de beheersvennootschappen die de auteursrechten en de naburige rechten op de openbare uitvoering van fonogrammen en films beheren, in een uniek platform voor de inning van die rechten voorzien (unieke aangifte en unieke factuur), op voorwaarde dat de fonogrammen en films niet voor een voorstelling worden gebruikt en aan het publiek geen toegangsgeld of vergoeding wordt gevraagd om de uitvoering ervan te kunnen bijwonen³¹⁸. Gelet op de juist vermelde uitsluiting geldt het uniek platform bijvoorbeeld niet voor filmvoorstellingen in bioscopen³¹⁹. Krachtens art. XI.253, §2, lid 4 zal bijvoorbeeld voor een café of restaurant waar muziek wordt gespeeld, vanaf 1 januari 2015 een uniek platform moeten beschikbaar zijn, waarbij dit café of restaurant slechts één factuur mag ontvangen³²⁰. Een afzonderlijke factuur voor enerzijds de auteursrechten en anderzijds de billijke vergoeding zal dus niet meer mogelijk zijn³²¹. De Koning kan wel de bepaalde datum aanpassen (vervroegen of verlaten)³²².

5.7.4. Verhogingen van de toepasselijke rechten

148. Nieuw is ook dat art. XI.253, §3 voorziet dat de Koning de mogelijkheid heeft om ingeval van laattijdige, onvolledige of incorrecte aangifte door de gebruiker van een werk of prestatie, de verhogingen van de toepasselijke rechten te bepalen. Indien de Koning van deze mogelijkheid gebruik maakt, moet dit gebeuren om het schadevergoedend karakter van de verhoging te garanderen. Het doel van deze nieuwe bepaling is om bijvoorbeeld te vermijden dat beheersvennootschappen ingeval van laattijdige aangifte een disproportionele verhoging zouden voorzien die in feite neerkomt op een strafbeding³²³.

5.7.5. Een klachtenprocedure

149. Ook nieuw is dat een klachtenprocedure wordt ingevoerd bij de beheersvennootschappen, waarbij deze procedure niet alleen open staat voor rechthebbenden en leden van de beheersvennootschappen, maar ook voor de gebruikers.

---

³¹⁶ Art. XI.253, §2, lid 3, 1^e zin.

³¹⁷ MvT, 50.

³¹⁸ Art. XI.253, §2, lid 4, 1^e zin en MvT, 50.

³¹⁹ Aldus is art. XI.253, §2, lid 4 ook in overeenstemming met art. XI.212.

³²⁰ MvT, 51.

³²¹ Verslag Tuybens, 7. Het Verslag Siquet bepaalt in dit verband concreet dat de beheersvennootschappen SABAM, SIMIM en PLAYRIGHT als gevolg van deze verplichting moeten gaan samenwerken en vanuit één loket maar één factuur mogen sturen (Verslag Siquet, 7).

³²² Art. XI.253, §2, lid 4, 2e zin en MvT, 51.

³²³ MvT, 51.

Allen kunnen zij rechtstreeks een klacht indienen bij een beheersvennootschap tegen individuele handelingen van beheer van auteursrechten en naburige rechten³²⁴. Concreet zou bijvoorbeeld een gebruiker een klacht kunnen indienen bij een beheersvennootschap wanneer hij denkt dat een verkeerd of te hoog tarief werd toegepast³²⁵.

Om dit 'klachtenrecht' te garanderen moeten de beheersvennootschappen efficiënte en snelle procedures ter beschikking stellen voor het behandelen van de klachten³²⁶. Zo moeten zij zo snel mogelijk reageren op de klacht, en uiterlijk binnen een maand na de dag waarop de klacht werd ingediend een antwoord verstrekken, schriftelijk of op een duurzame drager. Al het mogelijke moet worden gedaan om duidelijke, ter zake doende en voldoening gevende antwoorden te bieden³²⁷. Het betreft hier een middelenverbintenis die op de beheersvennootschappen rust³²⁸. Wanneer het antwoord van de beheersvennootschap luidt dat de eis volledig of gedeeltelijk ongegrond is, motiveert ze dit antwoord³²⁹. Omwille van gemotiveerde uitzonderlijke redenen kan de termijn voor het behandelen van de klacht worden verlengd met ten hoogste een maand³³⁰.

5.7.6. *De niet-uitkeerbare bedragen*

150. Aan de regeling vervat in art. XI.264 inzake niet uitkeerbare bedragen worden talrijke wijzigingen aangebracht. Ook in de regeling uit oud art. 69 AW werd bepaald dat deze bedragen moesten worden verdeeld onder de rechthebbenden van de betrokken categorie³³¹. Uitdrukkelijk wordt nu gestipuleerd dat de Koning het begrip 'rechthebbenden van de betrokken categorie' nader kan bepalen³³². Aldus zal de Koning bijvoorbeeld kunnen bepalen wat begrepen moet worden onder de notie 'categorie'. Hij kan dus het begrip 'categorie' definiëren³³³. Tevens wordt nu gesteld dat de lasten (kosten) van de beheersvennootschap niet op discriminerende manier ten opzichte van de andere rechten beheerd door de beheersvennootschap, kunnen worden aangerekend op (toegewezen aan) de niet uitkeerbare sommen³³⁴. Bovendien moet de Koning de voorwaarden bepalen waarbinnen de lasten van de beheersvennootschap worden aangerekend op de genoemde onuitkeerbare sommen³³⁵.

Het is duidelijk dat aan de rechten waarvan met zekerheid vaststaat dat ze niet toewijsbaar zijn de rechtstreekse en onrechtstreekse kosten van de verdeling ervan kunnen worden

---

³²⁴ Art. XI.258, §1.

³²⁵ MvT, 51.

³²⁶ Art. XI.258, §2.

³²⁷ Art. XI.258, §3, lid 1, 1^e zin en lid 2, 1^e zin.

³²⁸ Verslag Tuybens, 59.

³²⁹ Art. XI.258, §3, lid 2, 2^e zin.

³³⁰ Art. XI.258, §3, lid 1, 2^e zin.

³³¹ Art. XI.264, §1, lid 1, 1^e zin en §2, lid 1, 1^e zin.

³³² Art. XI.264, §1, lid 1, 2^e zin en §2, lid 1, 2^e zin.

³³³ MvT, 52.

³³⁴ Art. XI.264, §1, lid 3 en §2, lid 3.

³³⁵ Art. XI.264, §1, lid 4 en §2, lid 4.

toegewezen. Hieronder vallen o.a. alle kosten voor de opzoeken verricht door de beheersvennootschap om de ontvangen sommen te kunnen toewijzen, en waarvan ze de begunstigde(n) uiteindelijk niet kan (kunnen) identificeren³³⁶. Evenwel, wat de onrechtstreekse kosten betreft die niet meer verband houden met de hier besproken niet uitkeerbare rechten dan met andere rechten, zoals bijv. de verwarmingskosten van de beheersvennootschap, geldt dat deze kosten worden toegewezen in verhouding tot het belang van de onuitkeerbare rechten ten opzichte van de hele verdeling³³⁷. De commissaris of revisor moet jaarlijks een bijzonder verslag opmaken over:

1° de bedragen die door de beheersvennootschap als sommen worden aangemerkt, waarvan met zekerheid blijkt dat ze niet kunnen worden toegewezen. Hij moet hier nagaan of de gelden die de beheersvennootschap overeenkomstig art. XI.264 wil verdelen effectief overeenstemmen met de rechten waarvan met zekerheid blijkt dat de vennootschap ze niet kan toewijzen aan welbepaalde rechthebbenden die al dan niet lid zijn³³⁸;

2° het gebruik dat de beheersvennootschap van deze sommen maakt, en;

3° de aanrekening van de lasten op deze sommen, en dus of op niet-discriminatoire wijze kosten werden toegevoerd aan de niet uitkeerbare bedragen³³⁹.

5.7.7. De relatie tussen beheersvennootschappen en gebruikers

151. Een nieuw art XI.272 betreft de relatie tussen de beheersvennootschappen en de gebruikers, en dit op het vlak van licentievoorwaarden en uitwisseling van informatie. Het stipuleert dat de beheersvennootschappen en de gebruikers van beschermde werken en prestaties te goeder trouw onderhandelen over het toekennen van licenties, de inning en de tarifiering van de rechten (de licentievoorwaarden³⁴⁰) en over het verstrekken van alle nuttige informatie over de respectieve diensten van de beheersvennootschappen en de gebruikers (uitwisseling van informatie)³⁴¹. Dergelijke onderhandelingen kunnen natuurlijk ook gevoerd worden tussen beheersvennootschappen en bijvoorbeeld gebruikersfederaties, beroepsorganisaties of andere 'overkoepelende' organisaties voor hun leden³⁴².

Gebruikers moeten binnen de kortst mogelijke tijd, binnen de grenzen van de redelijkheid, aan de beheersvennootschappen informatie bezorgen over het gebruik van de beschermde werken en prestaties, waarvan de beheersvennootschappen de rechten beheren, die noodzakelijk zijn voor de tarifiering, de inning en de verdeling van de rechten³⁴³. Met het oog op een efficiënte, correcte en snelle verdeling van de geïnde rechten door de

---

³³⁶ MvT, 52.

³³⁷ MvT, 52.

³³⁸ MvT, 52-53.

³³⁹ Art. XI.264, §1, lid 5 en §2, lid 5. Zie hierover tevens: MvT, 53.

³⁴⁰ MvT, 53.

³⁴¹ Art. XI.272, §1 en MvT, 53.

³⁴² MvT, 53.

³⁴³ Art. XI.272, §2, lid 1.

beheersvennootschappen, is het immers belangrijk dat deze snel over accurate informatie beschikken over het gebruik van de werken en prestaties. Voor de meeste exploitatiewijzen zou, aldus de memorie van toelichting, een termijn van drie maanden beschouwd kunnen worden als een redelijke termijn voor de gebruikers om de informatie aan de beheersvennootschappen te geven³⁴⁴. Er moet wel enige redelijkheid aan de dag worden gelegd in verband met de informatie die aan de gebruikers wordt gevraagd, en er kunnen bijvoorbeeld geen disproportionele lasten worden opgelegd voor een miniem gebruik. Daarom kan de Koning nadere regels bepalen in verband met de informatie die nodig is voor de inning en verdeling van de rechten en die de gebruikers aan de beheersvennootschappen moeten verstrekken, alsook nadere regels volgens dewelke die informatie moet meegedeeld worden. Hij kan onder meer een onderscheid maken in die informatie en nadere regels naar gelang de aard van het gebruik, zoals het al dan niet professioneel karakter ervan³⁴⁵.

152. Ten slotte bepaalt een nieuw art. XI.273 dat in de licentieovereenkomsten gesloten door de beheersvennootschappen en de gebruikers van beschermde werken en prestaties, objectieve en niet-discriminerende criteria worden voorzien, voornamelijk wat betreft de overeengekomen tarieven.

5.8. Maatregelen ter verhoging van transparantie

5.8.1. Inleiding

153. In titel 5 van boek XI wordt een nieuw hoofdstuk 10 ingevoegd dat ertoe strekt ‘de transparantie van de uitoefening en van de waarde van het auteursrecht en de naburige rechten te verbeteren’³⁴⁶. Dit hoofdstuk bevat regels inzake de regulering van het auteursrecht en de naburige rechten, de controledienst van de beheersvennootschappen, de economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten, en bepalingen gemeenschappelijk aan de zojuist vermelde regels.

5.8.2. Regulator (art. XI.274 – art. XI.278)

154. De nieuwe, binnen de FOD Economie opgerichte, Dienst “Regulering van het auteursrecht en de naburige rechten” - de zgn. “Regulator” - is gecreëerd om toezicht uit te oefenen, advies te verlenen en als bemiddelaar op te treden inzake de valorisatie van het auteursrecht en de naburige rechten. Het betreft een belangrijke vernieuwing die het voorwerp was van uitvoerige debatten in de Raad voor de intellectuele eigendom. In het algemeen heerste er bij de verschillende belangengroepen wel eensgezindheid over de doelstelling waarmee deze dienst is opgericht, te weten de transparantie te garanderen van de valorisatie van het auteursrecht ten aanzien van alle betrokken milieus³⁴⁷. Niettemin was

---

³⁴⁴ MvT, 54, Verslag Tuybens, 7 en Verslag Siquet, 6.

³⁴⁵ Art. XI.272, §2, lid 2.

³⁴⁶ MvT, 54

³⁴⁷ Advies RIE 2013, 29

er ook kritiek. Zo rees de vraag of dit nieuwe orgaan wel nodig was naast de Controledienst, die behouden blijft en eveneens een controleorgaan is³⁴⁸. Er werd tevens geopperd dat de bevoegdheid van de Regulator om vergoedingen te moduleren ingaat tegen de contractuele vrijheid van de beheersvennootschappen die een mandaat hebben van hun leden. Sommige leden bepleiten de ongrondwettigheid van de Regulator en stelden vragen bij de kosten ervan³⁴⁹. De wetgever achtte de invoering van dit orgaan echter noodzakelijk in het kader van de hoger vermelde doelstelling van transparantie en om een einde te stellen aan discussies tussen beheersvennootschappen en exploitanten van de werken en prestaties³⁵⁰. Ter verantwoording van de beoordelingsbevoegdheid van de Regulator verwijst de MvT naar andere EU-lidstaten, waar bepaalde overheden eveneens de economische waarde van de beheerde rechten controleren aan de hand van door de beheersvennootschappen gefixeerde tarieven³⁵¹.

155. De artikelen XI.274 tot XI.277 omschrijven de drie taken van de Regulator: controle (art. XI.275), adviesverlening (art. XI.276) en bemiddeling (art. XI.277).

- *Controle*

156. Art. XI.275 bepaalt dat de Regulator, op grond van zijn controle-opdracht, de exclusieve bevoegdheid heeft om erop toe te zien dat de innings-, tarifierings- en verdelingsregels bepaald door de beheersvennootschappen “billijk” en “niet-discriminatoir” zijn. Deze controle kan gevraagd worden door iedere belanghebbende, een gemachtigde beheersvennootschap, een beroepsvereniging of interprofessionele vereniging met rechtspersoonlijkheid³⁵². Hieruit volgt dat ook de Controledienst van de beheersvennootschappen een dergelijk verzoek kan indienen. In dat geval zal deze dienst wel niet zelf een waarschuwing kunnen richten aan de betrokken vennootschap in het kader van dezelfde procedure³⁵³. De Regulator gaat vervolgens na of de innings-, tarifierings- en verdelingsregels billijk en niet-discriminatoir zijn. Indien dit het geval is, beslist hij in die zin (art. XI.275, § 2, eerste lid, 1°). Indien dit niet het geval is, kan hij in de eerste plaats een waarschuwing geven aan de beheersvennootschap³⁵⁴, zodat deze de tekortkomingen vermeld in de waarschuwing kan verhelpen. Gebeurt dit niet binnen de gestelde termijn dan kan de Regulator het hof van beroep te Brussel vatten, dat hiervoor een bijkomende exclusieve bevoegdheid krijgt³⁵⁵. Als hij vaststelt dat de vernoemde regels niet billijk of

---

³⁴⁸ Bijlage Advies RIE 2013, 49; 51; 56.

³⁴⁹ Advies RIE 2013, 29-31. Vermits de beheersvennootschappen de financiering ervan zullen moeten dragen, resulteert dit in minder rechten om te verdelen onder de rechthebbenden.

³⁵⁰ MvT, 55.

³⁵¹ MvT, 57; Bijlage bij het Advies RIE 2013, 49-50.

³⁵² Art. XI.275, tweede lid.

³⁵³ MvT, 59; zie art. XV.31/1, § 1.

³⁵⁴ Zie art. XV.32/1

³⁵⁵ Zie art. XI.340 en XI.341 (*infra*, onderdeel III.10.2.). Datzelfde hof is bevoegd in geval de Regulator niet binnen de gestelde termijn een beslissing neemt (art. XI.275 §2, derde lid).

discriminatoir zijn, heeft de Regulator ook de mogelijkheid om geen waarschuwing te richten aan de beheersvennootschap en zelf een beslissing te nemen, na de partijen te hebben gehoord en binnen de twee maanden na ontvangst van alle informatie (art. XI.275, § 3). Teneinde tot een goed geïnformeerde beslissing te komen, kan de Regulator tevens overgaan tot onderzoek en experten aanstellen of getuigen horen (art. XI.275, § 3, derde lid). De beslissingen zullen motiveren waarom de regels niet billijk en discriminatoir worden geacht en zullen worden gepubliceerd. De Regulator zal, in tegenstelling tot de Controledienst³⁵⁶ echter geen administratieve boete kunnen opleggen: het voorgestelde art. XV.68/3, waarnaar verwezen wordt in het Advies RIE 2013³⁵⁷ en zelfs nog in het verslag Tuybens³⁵⁸ is verdwenen uit wat thans art. XV.66 is.

157. De criteria waarmee de Regulator rekening moet houden bij het beslissen over het al dan niet billijk karakter van de innings-, tarifierings-, en verdelingsregels zijn niet-exhaustief opgelijst in art. XI.275, § 3, tweede lid. Zo dient hij, naast de bepalingen van titels 5, 6 en 7 van boek XI, ook rekening te houden met internationale en Europese verplichtingen aangaande het auteursrecht en de naburige rechten, alsook met “de waarde van het gebruik van de beschermde werken en/of prestaties, rekening houdend met het exclusieve karakter van het recht” (art. XI.275, § 3, eerste lid). Hiervoor geeft de MvT mee dat onder meer rekening gehouden kan worden met “het repertoire dat vertegenwoordigd wordt door de betrokken beheersvennootschap, onder andere rekening houdend met het wederkerigheidsbeginsel voorzien in art. XI.289; de contractvoorwaarden die voor dezelfde of gelijkaardige exploitaties gehanteerd worden door de betrokken beheersvennootschap of door andere beheersvennootschappen (in andere landen)”³⁵⁹. Er dient daarbij wel genuanceerd te worden, bijvoorbeeld in functie van de levensstandaard in een bepaald land of het feit dat een bepaald tarief voorwerp uitmaakt van een gerechtelijke procedure³⁶⁰. Regels die geen wettelijke grondslag hebben zullen als niet-billijk zullen worden beschouwd³⁶¹.

- *Adviesverlening*

158. In het kader van zijn adviesopdracht (art. XI.276) kan de Regulator op eigen initiatief of op verzoek van de minister of van andere diensten van de FOD Economie met redenen omklede adviezen verlenen, onderzoek verrichten en studies uitvoeren over de waarde van het auteursrecht en de naburige rechten. Zo kan hij marktanalyses laten uitvoeren en de betrokken milieus raadplegen alvorens een advies te verlenen³⁶². Deze Dienst staat ook ter beschikking van de andere diensten van de FOD Economie in het kader van de uitwerking

---

³⁵⁶ Zie immers art. XV.66/2, § 1 dat enkel verwijst naar art. XV.31/1.

³⁵⁷ Advies RIE 2013, 29.

³⁵⁸ MvT, 59-60.

³⁵⁹ MvT, 56-57

³⁶⁰ MvT, 56-57.

³⁶¹ MvT, 55; zie hierover tevens verslag Siquet, 5.

³⁶² MvT, 58.

van de uitvoeringsbesluiten van de titel betreffende het auteursrecht en de naburige rechten.

- *Bemiddeling*

159. Ten slotte kan de Regulator bemiddelen bij geschillen over de toepassing van de bepalingen betreffende het auteursrecht en de naburige rechten, op voorwaarde dat de partijen daarmee instemmen (art. XI.277). Hij kan daartoe, onder meer, de partijen horen, adviseren of een aanbeveling formuleren in het geval geen minnelijke regeling werd bereikt. Hij kan tevens, op eigen initiatief of op verzoek van de minister, adviezen verstrekken in het kader van zijn taken als bemiddelaar. Een voorbeeld van die bemiddelingstaak van de Regulator is terug te vinden in art. XI.228, §1, waarin voorzien is dat ingeval er geen overeenkomst betreffende de toestemming voor de doorgifte via de kabel kon worden gesloten, de partijen in onderling akkoord er voor kunnen opteren een beroep te doen op de Regulator als bemiddelaar³⁶³.

160. Op voorwaarde dat het verzoek ontvankelijk is verklaard, worden de verjaringstermijnen tijdens de bemiddelingsprocedure opgeschort, met een maximum van zes maanden (art. XI.277, § 3). Deze, o.i., relatief korte termijn houdt de druk op de ketel. De partijen kunnen echter beslissen om eerder een einde te stellen aan deze procedure. De procedure verloopt vertrouwelijk en de gegevens die aan de Regulator worden meegedeeld kunnen enkel voor dat doel gebruikt worden, met uitzondering voor de anonieme verwerking ervan in het jaarverslag (art. XI.277, § 3, tweede lid). Wanneer een minnelijke regeling via de regulator wordt bereikt, kan deze ter homologatie aan de bevoegde rechtbank worden voorgelegd en in een akkoordvonnis worden bekrachtigd (art. XI.277, § 3, derde lid).

161. Art. XI.278, § 3 voorziet dat uitvoeringsmaatregelen bij KB de organisatie, werking, samenstelling en procedure nader zullen bepalen. De MvT vermeldt onder meer dat de uitwerking van de procedure voor de Regulator (aanhangigmaking, mededeling van opmerkingen door beheersvennootschappen, tegensprekelijkheid van de procedure etc.) geschiedt in overeenstemming met de regels van het Gerechtelijk Wetboek³⁶⁴.

- *Samenstelling*

162. Om de onafhankelijkheid en neutraliteit³⁶⁵ van de leden van de Regulator, benoemd voor een hernieuwbare termijn van 5 jaar, te garanderen bij het uitoefenen van hun functies (art. XI.278, § 1), wordt een opdeling gemaakt tussen de personen die de controle-opdracht op de regels van de beheersvennootschappen uitoefenen en deze die de opdracht van

---

³⁶³ Zie hierover, *supra*, onderdeel 5.6.4.

³⁶⁴ MvT, 58-59.

³⁶⁵ Een bekommernis geuit door de leden van de RIE en de Kamer (bijlage Advies RIE, 31; verslag Tuybens, 60).

bemiddeling uitoefenen. De Koning zal hiertoe de nodige maatregelen nemen³⁶⁶. Cumulatie van ambten is in deze uitgesloten: er zal vermeden worden dat degene die heeft bemiddeld daarna nog als controleur optreedt en omgekeerd. Tevens kunnen deze personen gedurende bepaalde tijd geen functie uitoefenen in een beheersvennootschap of in bepaalde vennootschappen die meer dan helft van de bedrijfsopbrengsten halen uit de exploitatie in België van beschermde werken of prestaties (art. XI.286, § 1; cf. oud art. 76, § 3 AW voor de ambtenaren van de controledienst). Hetzelfde artikel bepaalt dat de leden van deze dienst³⁶⁷ een geheimhoudingsplicht hebben m.b.t. de vertrouwelijke informatie waarvan zij kennisnemen in de uitoefening van hun mandaat. Tijdens het uitvoeren van hun opdrachten kunnen zij zich laten bijstaan door deskundigen, die aan hen verslag doen en eveneens onderworpen zijn aan een geheimhoudingsplicht. De vertrouwelijke gegevens kunnen, onder bepaalde voorwaarden, wel meegedeeld worden, onder meer, in het kader van gerechtelijke procedures en aan de mededingingsautoriteiten (art. XI.286, § 3).

5.8.3. Controledienst (art. XI.279 – art. XI.283)

163. De art. XI.279 t/m 283 bevatten regels inzake de Controledienst van de beheersvennootschappen. Deze regels betreffen in hoofdzaak de overname van reeds bestaande regels, o.a. uit de AW van 30 juni 1994³⁶⁸.

164. Wat de verhouding betreft van de taken van deze Controledienst t.o.v. de taken van de Regulator kan het volgende worden gesteld. De controle uitgevoerd door de Controledienst strekt ertoe na te gaan of de beheersvennootschappen de bepalingen van Titel 5 van boek XI, en van de uitvoeringsbepalingen ervan, alsook de statuten en de regels van inning, tarifiering en verdeling van de rechten volgens de wettelijke bepalingen toepassen. Het gaat hier dus om een prudentiële controle van de interne, boekhoudkundige en administratieve organisatie, beperkt tot een bijzondere economische sector, te weten de sector van het collectief beheer van auteursrechten en naburige rechten³⁶⁹. De Regulator daarentegen is bevoegd inzake de controle van de activiteit van de valorisatie van het auteursrecht en van de naburige rechten, wat neerkomt op de controle van de wettelijkheid van de regels van inning, tarifiering en verdeling van de rechten³⁷⁰. Belangrijk te vermelden is wel dat de Controledienst van de beheersvennootschappen overeenkomstig art. XI.275, §1, lid 2, als een belanghebbende, over de mogelijkheid beschikt om de Regulator te vatten. Indien de Controledienst van die mogelijkheid gebruik maakt, zal zij niet zelf nog parallel een

---

³⁶⁶ MvT, 58.

³⁶⁷ Art. XI.286, §1 spreekt over de “ambtenaren” van de Dienst Regulering.

³⁶⁸ Het gaat om de overname van oud art. 76, 76ter, 78 en 78ter AW, en van art. 40 van de wet van 10 december 2009 tot wijziging van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten wat het statuut van en de controle op de vennootschappen voor het beheer van de rechten betreft (BS 23 december 2009, 80461).

³⁶⁹ MvT, 59.

³⁷⁰ MvT, 59.

waarschuwing kunnen richten aan de betrokken vennootschap in het kader van de zelfde procedure³⁷¹.

165. Rekening houdend met de prudentiële aard van de controle door de Controledienst uitgevoerd op de beheersactiviteiten, worden de woorden ‘alle gegevens betreffende de tarifiering, de inning en de verdeling van de rechten’, zoals gebruikt in oud art. 76ter AW, in art. XI.280 vervangen door de woorden ‘alle gegevens betreffende het beheer van de rechten’. Het gaat hier om de gegevens/documenten die de beheersvennootschappen overeenkomstig art. XI.280 (oud art. 76ter AW) moeten bewaren. Deze wijziging dient om de aard van de door de Controledienst uitgevoerde controle beter weer te geven³⁷².

166. Art. XI.282 bevat de regels inzake het reeds in oud art. 78ter AW binnen de FOD Economie voorziene comité waarbinnen overleg moet plaatsvinden voor de uitwerking van de uitvoeringsmaatregelen van de bepalingen inzake de beheersvennootschappen. Dit art. XI.282 bevat wel wijzigingen in vergelijking met oud art. 78ter AW. Deze wijzigingen hebben tot doel om binnen het vermelde overlegcomité ook een overleg te organiseren over de toepassing van de bepalingen van Titel 5 van boek XI inzake de audiovisuele sector, en dit tussen de bij de audiovisuele sector betrokken milieus³⁷³. Het overlegcomité wordt dan ook uitgebreid met vertegenwoordigers van de organisaties die auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten van audiovisuele werken of omroeporganisaties vertegenwoordigen³⁷⁴. De vernieuwing in art. XI.282 beoogt evenwel niet alleen om de leden van het overlegcomité die de auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten, omroeporganisaties en gebruikers van audiovisuele werken vertegenwoordigen de mogelijkheid te bieden om overleg te hebben over de toepassing van de bepalingen van Titel 5 van boek XI inzake audiovisuele werken³⁷⁵, maar ook om collectieve overeenkomsten te sluiten inzake de exploitatie van audiovisuele werken³⁷⁶. Deze mogelijkheid is er gekomen op vraag van de betrokken milieus die het, naar aanleiding van vijf maanden onderhandelen met het oog op de totstandkoming van boek XI, noodzakelijk vonden om op een meer regelmatige basis overleg binnen de sector te voeren³⁷⁷. De vermelde collectieve overeenkomsten kunnen bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaard worden ten aanzien van derden. De minister kan wel weigeren om de Koning voor te stellen een collectieve overeenkomst bindend te maken op grond van het feit dat die overeenkomst kennelijk onwettige bepalingen bevat, of bepalingen die indruisen tegen het algemeen

---

³⁷¹ MvT, 59.

³⁷² MvT, 59.

³⁷³ Art. XI.282, §1, 2° en MvT, 60.

³⁷⁴ Art. XI.282, §2, 2°.

³⁷⁵ Het is trouwens zo dat deze leden van het overlegcomité binnen de zes maanden na de inwerkingtreding van art. XI.282, en vervolgens elke twee jaar, een advies aan de minister moeten richten over de toepassing van de bepalingen van Titel 5 van Boek XI inzake de audiovisuele werken, en in het bijzonder inzake de art. XI.182, XI.183 en XI.206 (het vermoeden van overdracht bij audiovisuele werken)(art. XI.282, §3, lid 3).

³⁷⁶ Art. XI.282, §3, lid 1, 2°.

³⁷⁷ MvT, 60.

belang³⁷⁸. Opgemerkt moet worden dat indien de gesprekken in het overlegcomité niet tot een collectief akkoord leiden, de audiovisuele sector nog steeds een beroep kan doen op de bemiddeling van de Regulator³⁷⁹.

5.8.4. *Economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten (art. XI.284 – art. XI.285)*

167. In het nieuwe hoofdstuk 10 van Titel 5 betreffende de transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten bevindt zich een afdeling 3 met als titel ‘Economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten’.

Art. XI.284, lid 1 wijst aan de FOD Economie een aantal taken toe die het moet verrichten op verzoek van de minister, de Kamer van Volksvertegenwoordigers of op eigen initiatief, teneinde het belang van het auteursrecht en de naburige rechten voor de economie in zijn geheel of voor bepaalde economische sectoren te evalueren. Vermeld worden o.a. het uitvoeren van economische analyses en het organiseren van publieke raadplegingen. De FOD Economie kan deze taken alleen uitvoeren, dan wel sommige ervan toevertrouwen aan een derde die garantie op onafhankelijkheid en objectiviteit biedt³⁸⁰. De FOD Economie, of de derde die deze aanwijst, kan van ambtswege aan (een representatieve steekproef van³⁸¹) fysieke personen en rechtspersonen van publiek- en privaatrecht elke informatie vragen, die nuttig kan zijn voor de uitvoering van deze taken³⁸². Fysieke personen en rechtspersonen van publiek- en privaatrecht moeten op verzoek van de FOD Economie, of van de door deze aangewezen derde, een kopie van de licentieovereenkomsten verstrekken die ze hebben gesloten in uitvoering van de auteursrechtelijke bepalingen uit boek XI, zowel met beheersvennootschappen als met andere personen, alsook de informatie betreffende de uitvoering van deze overeenkomsten³⁸³. Het niet verstrekken van de opgevraagde informatie kan op grond van de wettelijke bepalingen in boek XV worden bestraft met een administratieve boete³⁸⁴. De leden van de FOD Economie of van de derde die deze aanwijst, die belast zijn met het verzamelen of analyseren van de gegevens, zijn wel gebonden aan de vertrouwelijkheidsplicht ten opzichte van de individuele gegevens die ze behandelen. De opgevraagde gegevens en informatie mogen enkel op anonieme en geaggregeerde (gebundelde³⁸⁵) wijze worden gepubliceerd en kunnen niet worden gebruikt voor een ander doel of reden dan de economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten³⁸⁶.

---

³⁷⁸ Art. XI.282, §3, lid 2.

³⁷⁹ MvT, 60.

³⁸⁰ Art. XI.284, lid 2.

³⁸¹ MvT, 60.

³⁸² Art. XI.285, lid 1.

³⁸³ Art. XI.285, lid 3.

³⁸⁴ MvT, 60.

³⁸⁵ MvT, 61.

³⁸⁶ Art. XI.285, lid 4 en 5.

5.8.5. Bepalingen gemeenschappelijk aan de regels inzake transparantie (art. XI.286 t/m art. XI.288)

168. Art. XI.286 bevat regels voor de Controledienst inzake de vertrouwelijkheidsplicht ten aanzien van vertrouwelijke informatie. Het gaat hier om bepalingen die reeds terug te vinden waren in oud art. 76 AW. Deze regels zijn nu ook toepasselijk gemaakt t.o.v. de nieuw in het leven geroepen Regulator.

169. Het nu reeds bestaande organiek fonds voor de controle van beheersvennootschappen³⁸⁷ wordt door art. XI.287 vervangen door een organiek fonds voor de transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten. Dit budgettair fonds financiert de opdrachten die voortvloeien uit de regels inzake de transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten, en met name de opdrachten die in dit verband door de Regulator en de Controledienst moeten worden uitgevoerd, evenals de opdrachten inzake de economische analyse van het auteursrecht en van de naburige rechten³⁸⁸. In art. XI.287, dat in grote mate bestaat uit de regels van oud art. 76bis AW, zijn de nadere bepalingen betreffende dit fonds terug te vinden.

170. In toepassing van art. XI.288, lid 1 moet de FOD Economie jaarlijks een activiteitenverslag publiceren betreffende het auteursrecht en de naburige rechten. Dit verslag omvat een onderdeel 'wetgeving'³⁸⁹, een onderdeel 'controle', een onderdeel 'bemiddeling' en een onderdeel 'economische analyse'. Het verslag moet een overzicht bieden van de activiteiten die gedurende het jaar werden uitgeoefend door de FOD Economie. Art. XI.288 neemt, wat het onderdeel 'controle' van dit activiteitenverslag betreft, de regels over uit oud art. 76 AW³⁹⁰. Nieuw is wel dat het volledige activiteitenverslag moet worden meegedeeld aan de minister, en eveneens op de website van de FOD Economie gepubliceerd moet worden³⁹¹.

6. Computerprogramma's (Titel 6) (art. XI.294 – art. XI.304)

171. In Titel 6 van boek XI zijn de bepalingen terug te vinden inzake de auteursrechtelijke bescherming van computerprogramma's. De wet van 30 juni 1994 houdende omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn van 14 mei 1991 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's (de softwarewet) wordt dan ook opgeheven³⁹². Evenwel niet alle bepalingen uit de softwarewet zijn terug te vinden in de hier besproken Titel 6 van boek XI.

---

³⁸⁷ Zie over dit reeds bestaande fonds: oud art. 76bis AW en C. LIBERT en H. VANHEES, 'Art. 76bis A.W.', in *Huldeboek Jan Corbet. De Belgische auteurswet. Artikelsgewijze commentaar*, F. BRISON en H. VANHEES (ed.), Brussel, Larcier, 2012, 492 e.v.

³⁸⁸ Cf. MvT, 61.

³⁸⁹ Het betreft hier een verslag over het 'conciipiëren' van wetgeving (MvT, 61).

³⁹⁰ Art. XI.288, lid 2.

³⁹¹ Art. XI.288, lid 3.

³⁹² Cf. art. 32, §2, lid 1, 12^e streepje Wet boek XI.

Zo zijn de sancties op het misdrijf van namaking uit oud art. 11 softwarewet (huidig art. XI.304) terug te vinden in boek XV, en met name in art. XV.70 juncto XV.105 (sanctie niveau 6), art. XV.72 (herhaling) en art. XV.130/3 (verbeurdverklaring van de materiële dragers waarmee de overtreding is gepleegd). In de Nederlandse tekst van art. XV.105 is wel iets misgelopen daar deze bepaalt: “de misdrijven bepaald in art. XI.304 worden gestraft met een gevangenisstraf van een sanctie van niveau 6”. De Franse tekst van deze bepaling is naar onze mening correct en luidt: “Les délits visés à l’art. XI.304 sont punis d’une sanction de niveau 6”. De sanctie voor het misdrijf van namaking werd verstrengd: van ‘een geldboete van 100 tot 100.000 euro en een gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar of een van die straffen alleen’ naar ‘een geldboete van 500 tot 100.000 euro en een gevangenisstraf van één jaar tot vijf jaar of één van die straffen alleen.’. De overgangsbepaling uit art. 12 softwarewet is terug te vinden in art. 45 Wet boek XI.

7. *Databanken (Titel 7) (art. XI.305 – art. XI.318)*

172. Een groot aantal regels inzake *het sui generis-beschermingsregime* voor databanken uit de wet van 31 augustus 1998 houdende omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken (wet databanken) werden opgenomen in Titel 7 van boek XI (oud art. 3 t/m 12ter en 13 wet databanken). Andere regels uit deze wet databanken zijn op andere plaatsen in boek XI terug te vinden. Zo bevat het voor alle IE-rechten geldende art. XI.335 de regels inzake de vergoeding van de schade geleden door namaak (oud art. 12quater wet databanken) en art. XI.334 de regels inzake de inbreukvordering ten gronde (oud art. 12quinquies wet databanken). Art. XI.336 bevat de regels inzake de vorderingen betreffende de toepassing van technische voorzieningen. In boek I WER zijn de definities uit de wet databanken terug te vinden (bijv. van databank en technische voorzieningen³⁹³, en van hergebruik, opvraging en rechtmatige gebruiker³⁹⁴). De strafbepalingen uit de wet databanken zijn terug te vinden in boek XV, en de vordering tot staken zoals in kortgeding werd ondergebracht in boek XVII³⁹⁵. De art. 46 en 47 Wet boek XI bevatten de overgangsbepalingen uit de wet databanken. De wet databanken van 31 augustus 1998 wordt opgeheven³⁹⁶.

8. *Topografieën van halfgeleiderproducten (Titel 8) (art. XI.319 – art. XI.332)*

173. Titel 8 van boek XI is gewijd aan de bescherming van topografieën van halfgeleiderproducten. Het bevat de integrale tekst van oud art. 1 tot 12, 15 en 18 van de wet van 10 januari 1990 betreffende de rechtsbescherming van topografieën van

---

³⁹³ Art. I.13.

³⁹⁴ Art. I.17.

³⁹⁵ Art. XVII.14 e.v.

³⁹⁶ Cf. art. 32, §2, lid 1, 12^e streepje Wet boek XI.

halfgeleiderproducten (chipswet). Laatstgenoemde wet wordt dan ook opgeheven³⁹⁷. Oud art. 13 (vergoeding van de schade geleden door namaak) en 14 (staking van de inbreuk en andere maatregelen) chipswet zijn terug te vinden in de voor alle intellectuele rechten geldende art. XI.334 en XI.335. Oud art. 16 chipswet (bevoegdheid) is opgenomen in art. XI.342. De overgangsbepaling uit art. 19 chipswet is terug te vinden in art. 48 Wet boek XI.

9. *Burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (Titel 9) (art. XI.333- art. XI.336)*

174. Wat de rechtshandhaving betreft, moeten, zoals hoger aangegeven, boek XI, titels 9 en 10, boek XV en boek XVII nauwgezet naast elkaar worden gelegd. Deze versnippering maakt het voor de practicus niet eenvoudig. Anderzijds, is het misschien enigszins geruststellend te weten dat er weinig inhoudelijke wijzigingen te melden vallen.

Titels 9 en 10 van boek XI omvatten specifiek de “burgerrechtelijke” en de “procesrechtelijke aspecten” van de bescherming van de intellectuele eigendomsrechten die door boek XI worden geregeld. Op de relevante bepalingen opgenomen in de boeken XV en XVII komen we verder terug³⁹⁸.

9.1. **De inbreukvordering ten gronde (art. XI.334)**

175. De procedure tot vaststelling en stopzetting ten gronde (m.a.w. de gewone inbreukvordering ten gronde), die in de wetten van 9 mei 2007 als “de vordering inzake namaak”³⁹⁹ wordt bestempeld, wordt overgenomen in art. XI.334. Voor elk in het boek XI opgenomen intellectueel recht wordt zo de eenvormige bepaling hernomen waarin de wet van 9 mei 2007 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten in de diverse wetten betreffende de intellectuele eigendom voorzag (d.w.z., mits enkele terminologische wijzigingen⁴⁰⁰, de oud artikelen 53 BOW, 58 wet 10 januari 2011(kweekproducten), 14 wet betreffende topografieën van halfgeleiderproducten, 86ter AW en 12quinquies Wet Databankenwet). Deze procedure wordt nu dus ook expliciet voorzien voor ABC’s.

176. Wie kan deze vordering instellen? Nu deze bepalingen een weergave zijn van de eerder geldende bepalingen verspreid over de verschillende IE-wetten, blijft de titularis van

---

³⁹⁷ Cf. art. 32, §2, lid 1, 13^e streepje Wet boek XI.

³⁹⁸ *Infra*, hoofdstukken IV en V.

³⁹⁹ Deze term heeft zijn belang behouden, vermits hij, onder meer, in art. XI.334, § 2 en 3, en XVII.19, § 1 en §2, tweede lid bepaalt wie deze vorderingen kan instellen.

⁴⁰⁰ “inbreuk op een uitvindingsoctrooi” in plaats van “inbreuk op een recht bepaald in art. 27 BOW” (zijnde het recht om de rechtstreekse en onrechtstreekse inbreuk op het octrooi te verbieden); “inbreuk op een kwekersrecht” in plaats van “daad van namaak zoals bepaald in art. 55” W. 10 januari 2011. Er wordt in de MvT geen verklaring gegeven voor die gewijzigde terminologie; o.i. is er echter geen reden om aan te nemen dat deze formule een andere lading zou dekken. Immers, art. XI.60 bepaalt dat wordt beschouwd als namaak, elke schending van de in art. XI.29 omschreven rechten van de octrooihouder. Deze bepaling vervangt precies oud art. 27 BOW.

de vordering inzake namaak dezelfde als tevoren. Voor wat betreft octrooieninbreuken bepaalt art. XI.60, § 2 bijvoorbeeld dat het vorderingsrecht toekomt aan de houder en de vruchtgebruiker, alsook eventueel de gedwongen licentiehouder en de exclusieve licentiehouder; iedere licentiehouder kan wel vrijwillig tussenkomen⁴⁰¹.

177. De partij die de vordering inzake namaak kan instellen, kan ook bijkomende maatregelen bekomen op grond van art. XI.334, § 2, zoals terugroeping uit het handelsverkeer en vernietiging, en op grond van art. XI.334, § 3 (bv. informatie over de herkomst en de distributiekkanalen van de inbreukmakende goederen en diensten).

9.2. De vordering inzake schadevergoeding (art. XI.335)

178. Art. XI.335 neemt de bepalingen betreffende de vordering tot schadevergoeding over, die in de verschillende IE-wetten eerder al op eenzelfde leest werden geschoeid. Art. XI.335 herneemt aldus de oude artikelen 52, §§ 4 t/m 6, BOW; art. 57 van de wet 10 januari 2011 (kwekersrecht); art. 13 wet betreffende topografieën van halfgeleiderproducten, art. 86bis AW en art. 12^{quater} van de wet databanken en voegt deze mogelijkheid dus ook expliciet toe voor inbreuken op ABC's.

Ook hier blijft de titularis van deze vordering de benadeelde, zijnde iedere derde die schade lijdt⁴⁰².

9.3. Inbreukvordering/vordering tot schadevergoeding voor houders van merken en tekeningen of modellen

179. Behalve wat betreft de stakingsvordering (boek XVII) en de uitoefening van toezicht en opsporing en vaststelling van inbreuken en sancties bedoeld in boek XV, waarop verder wordt ingegaan, verwijst de Wet boek XI naar het BVIE. De houder van een ingeschreven Benelux-merk/model zal zijn vordering tot stopzetting van de inbreuk ten gronde en tot schadevergoeding, alsook de nevenvorderingen dus blijven steunen op art. 2.20 e.v. of art. 3.16 e.v. BVIE.

9.4. Vordering tot het nemen van passende maatregelen of tot aanpassing van de technische voorzieningen (art. XI.336)

180. Artikel XI.336, ingevoegd bij art. 2 Wet gerechtelijke aspecten boek XI, herneemt de vordering tot het nemen van passende maatregelen of tot aanpassing van de technische voorzieningen in het kader van het auteursrecht, de naburige rechten en het recht van producenten van databanken, die vroeger art. 87bis, §§ 1 t/m 3, AW en art. 12^{septies}, §§ 1 t/m 3, wet databanken uitmaakten. Oud art. 87bis, § 4, AW en art. 12^{septies}, §4, wet

---

⁴⁰¹ Zie meer details in M.C. JANSSENS, "Wie kan de vordering(en) tot handhaving van intellectuele rechten instellen?", in F. BRISON (ed.), *Sanctions et procédures en droits intellectuels. Sanctions en procédures in intellectuele rechten*, Brussel, Larcier, 2008, 45-55.

⁴⁰² *Ibid.*, 59-60.

databanken, die handelden over de gewone stakingsvordering op grond van de WMPC, die samenhangt met een vordering zoals hiervoor vermeld, worden niet in boek XI opgenomen, maar in boek XVII “Bijzondere rechtsprocedures”⁴⁰³, waar de stakingsvordering betreffende de verschillende IE wordt behandeld (zie *infra*).

10. *Aspecten van gerechtelijk recht van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (Titel 10) (art. XI.337- art. XI.342)*

181. De vraag voor welke rechtbanken de hiervoor vermelde vorderingen kunnen worden ingesteld, wordt deels behandeld onder titel 10 van boek XI, deels door het Gerechtelijk Wetboek. De andere vordering “tot vaststelling en stopzetting van de inbreuk”, zoals bedoeld in art. 11 Richtlijn handhaving⁴⁰⁴, met name de stakingsvordering, wordt behandeld in boek XVII. Hierop wordt verder teruggekomen. Behalve de onderstaande wijzigingen, blijft de bestaande bevoegdheid van de rechtbanken om kennis te nemen van vordering inzake intellectuele eigendomsrechten behouden.

10.1. Centralisatie van de geschillen inzake octrooien en ABC’s voor de rechtbank van koophandel en het hof van beroep te Brussel

182. Een van de belangrijkste wijzigingen die de invoering van boek XI met zich meebrengt betreft de territoriale bevoegdheid voor geschillen over octrooien en ABC’s. Krachtens art. XI.337, ingevoerd bij art. 3 Wet gerechtelijke aspecten boek XI, neemt immers slechts de rechtbank van koophandel te Brussel kennis van de vorderingen inzake octrooien en ABC’s. Deze centralisatie is, volgens de MvT, ingegeven door de verwachting dat het aantal zaken voor de Belgische octrooirechtbank zal dalen ingevolge de UPC-Overeenkomst. Gelet op het technische karakter van octrooizaken zou een centralisatie voor de rechtbank van Brussel zich opdringen, waardoor een grotere specialisatie mogelijk wordt en dus een efficiëntere behandeling wordt verwacht. Deze centralisatie zou eveneens kaderen in de gerechtelijke hervormingen, waarbij wordt gestreefd naar een grotere specialisatie van de bevoegde rechtbanken. Niettemin zou het volgens de MvT mogelijk blijven dat magistraten “gebruik kunnen maken van alle mogelijkheden die voorzien zijn in het Gerechtelijk Wetboek”⁴⁰⁵.

Naar onze mening is het niet uitgesloten dat de concentratie van de octrooizaken in deze vorm een averechts effect heeft en dus helemaal niet tot een meer efficiënte behandeling van deze zaken leidt. Bij gebreke aan een *pool* van rechters die de toestroom in de Brusselse rechtbank van koophandel kan opvangen, bestaat immers een reëel gevaar voor het

---

⁴⁰³ Zie art. 24 Wet Boek XI.

⁴⁰⁴ Herhaald moet worden dat de wetten van 9 en 10 mei 2007 de omzetting beoogden van deze richtlijn in Belgisch recht. Vermits de bepalingen die toen met dit doel in de verschillende Belgische IE-wetten en in het Gerechtelijk wetboek werden ingevoerd, thans worden overgenomen in de Boeken XI en XVII, fungeert deze richtlijn nog steeds als maatstaf.

⁴⁰⁵ MvT, 66.

vertragen van de behandeling van deze zaken. De in de MvT aangehaalde mobiliteit van de magistraten reikt - op dit ogenblik althans⁴⁰⁶ - niet verder dan de provinciegrenzen, waardoor de huidige gespecialiseerde rechters die niet in Brussel benoemd zijn niet zullen kunnen zetelen in deze rechtbank.

De Raad voor de Intellectuele Eigendom had in zijn advies dd. 13 september 2013⁴⁰⁷ al doen opmerken dat de centralisatie enkel nuttig kon zijn indien zij zou gepaard gaan met de mobiliteit van rechters, die thans reeds gespecialiseerd zijn in octrooizaken, met name deze van de zetel van de vijf hoven van beroep. Aldus zou hun expertise niet verloren gaan en zouden ook de rechtbank en het hof van beroep van Brussel in zekere mate de bijkomende werklast verbonden aan deze centralisatie kunnen opvangen. Zodoende zou een grote gerechtelijke achterstand in octrooidossiers vermeden worden. Er werd tevens gewezen op het feit dat het “betreurenswaardig zou zijn dat de Belgische rechters uit de pool van rechters deel uitmakend van het eengemaakt octrooigerecht deze ervaring niet meer zouden kunnen inzetten in nationale octrooizaken. Bovendien kan de impact van het eengemaakt octrooigerecht op het aantal nationale octrooizaken, momenteel niet ingeschat worden (het is bv. mogelijk dat bepaalde sectoren in een beginstadium meer nationale octrooien zullen aanvragen of dat ondernemingen hun Europese octrooien nog voor de nationale rechtbanken blijven betwisten tijdens de overgangsperiode van minstens zeven jaar na de inwerkingtreding van de Overeenkomst betreffende het Eengemaakt Octrooigerecht)”. Het antwoord van de minister op een parlementaire vraag hierover bleef vaag en gaf geen reden waarom de poolvorming bij de centralisatie werd opgegeven⁴⁰⁸. Het lijkt echter o.i. geen twijfel dat zo snel mogelijk werk moet gemaakt worden van een grotere mobiliteit van magistraten in octrooizaken en geschillen inzake ABC's.

183. Ingevolge deze centralisatie ondergingen de bepalingen over de territoriale bevoegdheid van de rechtbanken, in het bijzonder art. 633*quinquies* Ger.W., bepaalde wijzigingen. Art. 8 Wet gerechtelijke aspecten boek XI brengt deze aan.

10.2. Nieuwe bevoegdheid voor het hof van beroep te Brussel

184. De nieuwe artikelen XI.340 en XI.341 voeren een bijkomende bevoegdheid in voor het hof van beroep te Brussel inzake de transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten. Deze bevoegdheid betreft het beroep van de Regulator enerzijds, en het beroep tegen de beslissingen van de Regulator, anderzijds.

Het eerste artikel geeft de Regulator de mogelijkheid om dit hof, zetelend zoals in kort geding, te vatten wanneer hij meent dat de innings-, tarifierings- en verdelingsregels van de

---

⁴⁰⁶ Zie Wet 1 december 2013 tot hervorming van de gerechtelijke arrondissementen en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op een grotere mobiliteit van de leden van de rechterlijke orde, BS 10 december 2013, inwerkingtreding: 1 april 2014.

⁴⁰⁷ Advies RIE 2013, 33-34.

⁴⁰⁸ Verslag Tuybens, 44-45.

beheersvennootschappen niet billijk of discriminatoir zijn⁴⁰⁹. Het hof van beroep te Brussel beschikt daarbij over volle rechtsmacht. De gewone regels van het gerechtelijk wetboek zullen van toepassing zijn, behoudens afwijkingen in specifieke bepalingen (art. XI.340, derde lid). De MvT benadrukt dat deze bevoegdheid niet betekent dat de hoven en rechtbanken zich niet meer zouden kunnen uitspreken over burgerlijke geschillen betreffende het auteursrecht, zoals het bestaan van een auteursrecht, het houderschap ervan, de contractuele aspecten, een burgerrechtelijke inbreuk en de hiermee gepaard gaande herstelmaatregelen, het bedrag van de schadevergoeding en de intresten⁴¹⁰.

Art. XI.341 voorziet in een nieuwe, exclusieve bevoegdheid voor dit hof, eveneens zetelend zoals in kort geding, om kennis te nemen van de beroepen tegen beslissingen genomen door de Regulator inzake het billijk en niet-discriminatoir karakter van de de innings-, tarifierings- en verdelingsregels vastgelegd door de beheersvennootschappen (art. XI.275). Deze bevoegdheid sluit een beroep bij de Raad van State uit⁴¹¹. Art. XI.341, §§ 2 t/m 5 bepaalt de modaliteiten van deze procedure. De wijziging aan art. 605*quinquies* Ger.W. en art. 633*quinquies* ingevoerd bij art. 7, resp. art. 8, 9°, Wet gerechtelijke aspecten boek XI houdt hiermee verband.

Deze nieuwe bevoegdheden toegekend aan het hof van beroep te Brussel leggen een bijkomende druk op de schouders van het reeds overbevraagde hof en vereisen dus dat het kader van magistraten en personeel aldaar aan deze nieuwe noden wordt aangepast⁴¹².

10.3. Kennisgeving van de beslissingen inzake intellectuele eigendomsrechten aan de DIE

185. Wat betreft de mededeling van de (gedeeltelijke) vernietigingsbeslissing van een octrooi of ABC blijft de regeling van oud art. 74*bis* BOW, zoals gewijzigd, in hoofdzaak behouden. De DIE zal voortaan zijn vraag of nog rechtsmiddelen openstaan tegen deze beslissing kunnen richten aan de griffier van de rechtbank van koophandel te Brussel, niet meer rechtstreeks aan de procureur-generaal (art. XI.338, § 2). Art. XI.343 breidt de verplichting voor de hoven en rechtbanken om de DIE in kennis te stellen van gerechtelijke uitspraken uit⁴¹³ tot alle beslissingen “op dit boek gegrond”. De vraag rijst of dit ook geldt voor de (talrijke) beslissingen op grond van de BVIE. Ingevolge art. XI.163 zou men dit wel kunnen beweren.

---

⁴⁰⁹ *Supra*, onderdeel III.5.8.2.

⁴¹⁰ MvT, 57.

⁴¹¹ MvT, 58.

⁴¹² Bijlage bij het Advies RIE, 62. Hetzelfde geldt voor de gevolgen van de centralisatie van het contentieux betreffende het octrooirecht in Brussel.

⁴¹³ Tot nog toe gold deze enkel voor octrooien (oud art. 74 BOW, zoals gewijzigd door de wet van 10 januari 2011) en beslissingen genomen op grond van oud art. 27 van de wet van 15 mei 2007 betreffende de bestraffing van namaking en piraterij van intellectuele eigendomsrechten.

Hoofdstuk IV.   Boek XV: Rechtshandhaving

186. Met de artikelen 4 tot 23 van de Wet boek XI worden bepalingen van de wet van 15 mei 2007 betreffende de bestraffing van namaak en piraterij van intellectuele eigendomsrechten en strafrechtelijke bepalingen uit de auteurswet, de wet databanken, de octrooiwet, de wet betreffende de kweekproducten en de softwarewet ingevoegd in boek XV van het WER. Het is dan ook logisch dat deze wet van 15 mei 2007 deel uitmaakt van de in de art. 32 Wet boek XI opgesomde op te heffen bepalingen.

Boek XV bevat, in zijn huidige stand, drie titels, die handelen over (I) de uitoefening van toezicht en de opsporing en vaststelling van inbreuken, (II) de bestuurlijke handhaving en (III) de strafrechtelijke handhaving van het WER. In elk van deze titels worden bijzondere bepalingen toegevoegd met het oog op de bestrijding van inbreuken op de intellectuele eigendomsrechten, ook op de Beneluxmerken en –modellen (zie art. XI.163).

1.   *De opsporing van inbreuken, precisering van de algemene bepalingen van boek XV*

187. In het kader van de opsporing van inbreuken, voeren de art. 4 t/m 11 Wet boek XI nieuwe afdelingen of bepalingen in onder titel I van boek XV. Die zijn erop gericht “bijzondere bevoegdheden” in te voeren met het oog op de bestrijding van namaak en piraterij, enerzijds, en de controle van het collectief beheer en de transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten.

188. Omdat verschillende regels beschreven in de wet van 15 mei 2007 in wezen gelijkaardig zijn aan de regels voor opsporing en vervolging van andere vormen van economische inbreuken, vermeld in de gemeenschappelijke delen van boek XV, worden niet alle artikelen van deze wet overgenomen in het gedeelte van boek XV dat specifiek aan de toepassing van boek XI is gewijd. De vroegere bepalingen van de wet van 15 mei 2007 worden dus slechts hernomen, daar waar nodig. Zo bijvoorbeeld nemen de art. XV.58 tot XV.60 expliciet de oude artikelen 22, 24 en 27 betreffende de coördinatie en opvolging van het optreden tegen namaak en piraterij van de wet van 15 mei 2007 over.

1.1.   Specifieke bevoegdheden in het kader van inbreuken op de intellectuele eigendomsrechten

189. In boek XV, titel 1, hoofdstuk 2 van het WER wordt een afdeling 4 ingevoegd, die de artikelen XV.21 tot XV.25/4 bevat en de titel draagt: “Afdeling 4. De bijzondere bevoegdheden voor de toepassing van boek XI”. Aldus vullen de artikelen XV.21 tot XV.25/2 de reeds in boek XV, Hoofdstuk 1 opgesomde “algemene bevoegdheden” van o.m. politieambtenaren i.v.m. opsporing van inbreuken (bv. laten openen van pakken of kisten, in beslag nemen van goederen waarvan vermoed wordt dat zij inbreukmakend zijn) aan met

“bijzondere bevoegdheden” eigen aan de opsporing van inbreuken op intellectuele rechten. Zij doen dat naar het voorbeeld van de artikelen 18 en 19 van de wet van 15 mei 2007. Zo vult art. XV.25/1 de categorie van ambtenaren die tot opsporing en vaststelling van inbreuken kan overgaan aan met deze opgesomd in art. 18, lid 1 van deze wet (bv. ambtenaren van de Douane en Accijnzen) en geeft hen dezelfde bevoegdheden als de ambtenaren opgesomd in het meer algemene art. XV.2. Art. XV.25/2 bevat de regels over de erkenning van deskundigen (die niet langer “experten” worden genoemd) door de minister bevoegd voor Economie (art. 19, § 3, van de wet van 15 mei 2007) die optreden in het kader van de opsporing van namaak⁴¹⁴. Art. XV.25/3 bepaalt de bevoegdheid van de ambtenaren met betrekking tot de bewaring en vernietiging van goederen die aan de schatkist werden afgestaan (zie oud art. 13/1 van de wet van 15 mei 2007)⁴¹⁵.

190. Na de “onderafdeling 1. Bestrijding van namaak en piraterij”, volgt een tweede onderafdeling waarin de specifieke regels m.b.t. het collectief beheer van auteursrechten en naburige rechten en de transparantie worden opgenomen. Dit artikel XV.25/4 beschrijft de bevoegdheden daartoe van de leden van de Controledienst en van de Regulator en is voor het overgrote deel een overname van artikelen uit de AW⁴¹⁶ (zo bv. oud art. 77*bis* AW dat de bevoegdheden van de ambtenaren van de Controledienst beschreef).

191. In afdeling 8 van Hoofdstuk 2 van Boek XV, dat gewijd is aan de bijzondere bevoegdheid van het openbaar ministerie en de onderzoeksrechter inzake opsporing en vaststelling van inbreuken op de bepalingen van het WER vestigen we de aandacht op art. XV.30. Deze bepaling die handelt over de beslissing tot voorlopige sluiting van de inrichting van de overtreder, stelt dat de gemeenrechtelijke transactie, bedoeld in art. XV.61, in een dergelijk geval niet mogelijk is. Deze transactie is een vorm van bestuurlijke sanctie: wanneer ambtenaren een bepaalde inbreuk vaststellen, kunnen zij voorstellen dat de overtreder vrijwillig een geldsom betaalt, waardoor de strafvordering vervalft⁴¹⁷. Wanneer wordt beslist tot voorlopige sluiting is deze “gemeenrechtelijke transactie” dus niet mogelijk. De Wet boek XI voegt aan art. XV.30 nog toe dat daarnaast ook de specifieke transacties die in het kader van de inbreuken op boek XI worden ingevoerd bij art. 13 Wet boek XI (artikelen XV.62 en XV.62/1) evenmin kunnen voorgesteld worden⁴¹⁸.

---

⁴¹⁴ MvT, 68-69.

⁴¹⁵ MvT, 68.

⁴¹⁶ MvT, 68.

⁴¹⁷ In de wet van 15 mei 2007 werd zij omschreven als “minnelijke schikking”.

⁴¹⁸ Art. XV.62 stemt overeen met oud art. 17 van de wet van 15 mei 2007 en is specifiek gericht op inbreuken op intellectuele eigendomsrechten. Art. XV.62/1 bevat een bijzondere transactieprocedure voor beheersvennootschappen. Dit artikel neemt het oude art. 77*ter* AW over. In tegenstelling tot de algemene bepaling i.v.m. de transactie (art. XV.61), kan deze slechts worden voorgesteld door een hiertoe specifiek door de minister aangestelde ambtenaar. Zij doelt alleen op de inbreuken in verband met het collectief beheer van de auteursrechten en naburige rechten. Zie ook MvT, 69.

192. Art. XV.30/1 codificeert de bepalingen van oud art. 13, §§ 3 t/m 5 van de wet van 15 mei 2007 inzake vernietiging of bewaring van de in beslag genomen goederen. Waar deze laatste enkel verwezen naar de inbreuken bedoeld in oud art. 8 van die wet (merken, tekeningen en modellen, octrooien en kwekersrecht) worden de nieuwe bepalingen weliswaar van toepassing verklaard op alle inbreuken op intellectuele eigendomsrechten⁴¹⁹.

1.2. Waarschuwingsprocedure

193. Overeenkomstig art. XV.31, § 1 kunnen de ambtenaren de overtreder een waarschuwing geven om hem tot stopzetten van de inbreuk aan te zetten. Door de artikelen 7 tot 10 Wet boek XI worden de bijzonderheden van deze waarschuwingsprocedures bij inbreuken op bepalingen van boek XI nader omschreven en uitgebreid ten opzichte van het voorbeeld gegeven door oud art. 16 van de wet van 15 mei 2007. Art. 10 Wet boek XI voegt een nieuwe, bijzondere waarschuwingsprocedure toe in het kader van de transparantie. Beheersvennootschappen kunnen een waarschuwing krijgen van de Controledienst in geval van inbreuken op de regels van transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten. Daarbij neemt art. XV.31/1 oud art. 77 AW over. Een nieuw art. XV.31/2 regelt de waarschuwingsprocedure door de Regulator in geval van onbillijke of discriminatoire innings-, tarifierings-, en verdelingsregels⁴²⁰. Volgens de MvT was zo'n specifieke waarschuwingsprocedure voor de transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten noodzakelijk, omdat ze, in tegenstelling tot de algemene bepaling (art. XV.31), aanleiding kan geven tot andere maatregelen dan een transactie (art. XV.61 en XV.62). Immers, op het einde van de waarschuwingsprocedure betreffende de controle van beheersvennootschappen, kunnen de Controledienst of de Regulator, naast de transactie, ook administratieve boetes opleggen (dit geldt enkel voor de Controledienst) en/of gerechtelijke sancties inleiden⁴²¹, zoals een vordering aanhangig maken bij het Brusselse hof van beroep.

2. Bestuurlijke sancties, waaronder administratieve boetes

194. In titel II van boek XV, over de bestuurlijke sanctionering, nemen de art. XV.66/1 t/m XV.66/4 de bepalingen van oud art. 67, 67bis en 77quater AW betreffende de bestuurlijke sancties voor beheersvennootschappen over (intrekking van vergunning, publicatie, schorsing van de beheersactiviteit).

195. Art. XV.66/2, §1, 3° voorziet thans ook het opleggen van een administratieve geldboete als sanctie voor tekortkomingen begaan door een beheersvennootschap, behalve wanneer strafsancties moeten worden opgelegd (art. XV.112). De procedure dienaangaande wordt licht gewijzigd (vgl. art. XV.66/2, § 2 – oud art. 77quater § 1, 2°, tweede lid AW:

---

⁴¹⁹ MvT, 69.

⁴²⁰ Cf. *supra*, onderdeel III.5.8.2.

⁴²¹ MvT, 70.

mondelinge verdediging, inzage van het dossier, recht op kopie van de waarschuwing en bijstand van een raadsman worden uitdrukkelijk voorzien).

De art. XV.66/3 en XV.66/4 zijn nieuwe bepalingen: een administratieve geldboete kan door de minister of de door hem aangestelde ambtenaar worden opgelegd wanneer de economische operator de informatie in het kader van de economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten niet verschaft. Ingevolge de laatste bepaling kan de invordering van de administratieve boetes bepaald in de art. XV.66/2 en XV.66/3 gebeuren bij dwangmaatregel uitgevaardigd door de administratie van de BTW, registratie en domeinen.

3. *Strafrechtelijke sancties voor inbreuken op boek XI*

196. In Titel III van boek XV, handelend over de strafrechtelijke handhaving van inbreuken op de bepalingen van het WER, voegt de Wet boek XI afdeling 8 toe (art. XV.103 t/m XV.113). Deze nieuwe afdeling bepaalt de straffen voor inbreuken op boek XI. Er wordt daarbij een onderverdeling gemaakt tussen strafsancities in het kader van de strijd tegen namaak en piraterij (art. XV.103 t/m art. XV.111) en strafsancities in het kader van het collectief beheer van rechten (art. XV. 112 en XV.113).

197. In hoofdzaak komt de invoering van deze nieuwe afdeling neer op het behoud van de reeds onder de wet van 15 mei 2007, zoals gewijzigd bij Wet 10 januari 2011, gekende strafsancities voor met kwaadwillig of bedrieglijk opzet gepleegde inbreuken op merken, octrooien, ABC's, kwekersrechten, tekeningen of modellen (art. XV.103). De strafsancities gekend onder de AW, de wet op de computerprogramma's en de wet databanken worden hernomen in de artikelen XV.104 t/m XV.106.

Zoals tevoren wordt het materiële element van het misdrijf van namaking gelijkgesteld met de burgerrechtelijke inbreuk. Art. XV.103 verwijst daartoe naar de desbetreffende bepalingen voor wat betreft inbreuken op merken, octrooien, ABC's, kwekersrechten, tekeningen of modellen. Art. XV.103, § 1, laatste lid herhaalt dat slechts de inbreuk begaan in het economisch verkeer in aanmerking komt en definieert dit zoals tevoren: vanaf het moment dat deze inbreuk gepleegd wordt in het kader van een commerciële activiteit waarvan het doel is een economisch voordeel te realiseren⁴²². De tweede paragraaf van deze bepaling somt, - zoals tevoren en zonder bijkomend nut - de handelingen op die niet als namaak kunnen worden beschouwd, maar lijkt, door het vermelden van de woorden "onder meer", daar waar vroeger "met name" stond, ruimte voor andere uitsluitingen te creëren. Vermits in de Franse tekst "notamment" ("met name") werd behouden, gaan we er evenwel

---

⁴²² De eerder hierop geformuleerde kritiek blijft dus geldig, zie P. MAEYAERT, *Het materiële en morele element van de misdrijven van namaak en piraterij*, in F. BRISON (ed.), *Sanctions et procédures en droits intellectuels. Sanctions en procédures in intellectuele rechten*, Brussel, Larcier, 2008, 82-83.

van uit dat ook hier sprake is van een codificatie “à droit constant” en dat dus geen wijzigingen werden beoogd.

198. Het niveau van bestraffing wordt door Wet boek XI wel aangepast: namaaking wordt bestraft met een sanctie van niveau 6, zijnde een geldboete van 500 tot 100.000 Euro en een gevangenisstraf van één jaar tot vijf jaar of één van die straffen alleen. Deze aanpassing gebeurde op twee gronden: enerzijds was dit noodzakelijk om rekening te houden met de niveaus van sancties die uniform worden gedefinieerd in art. XV.70⁴²³, anderzijds wilde de wetgever bij het opstellen van de sanctieniveaus streven naar efficiëntie in de namaakbestrijding. De MvT wijst hier specifiek op het feit dat criminele bendes hun activiteiten toespitsen op namaakgoederen omwille van hun *high return/low risk*-profiel. Om deze trend een halt te kunnen toeroepen, moeten de strafsancties adequaat zijn⁴²⁴, d.w.z. voldoende hoog om deze inbreuken begaan door “criminele organisaties” in de zin van art. 324bis Sw. (die een strafmaat van minstens drie jaar gevangenisstraf vereist) te kunnen aanpakken.

199. Ook de misdrijven van valse naamgeving (art. XV.107 - oud art. 9 Wet 15 mei 2007), oplichting door het verlenen van valse bescherming (art. XV.108 - oud art. 10) en belemmering van informatie inzake dwanglicenties (art. XV.109 - oud art.35 BOW; oud art. 27 kwekerswet) worden hernomen.

200. Art. XV.110 vormt een nieuwe strafbepaling. Zij treft de gebruikers die met opzet niet aan de beheersvennootschappen inlichtingen verstrekken over het gebruik van de werken, die noodzakelijk zijn voor de tarifiering. Het gebruik van de vage term “binnen de kortst mogelijke tijd”, in een bepaling die als grondslag voor een strafsanctie dient, kan hier o.i. toch vragen doen rijzen in samenhang met het legaliteitsprincipe.

Ook voor inbreuken met betrekking tot het volgrecht voorziet art. XV.110 een strafsanctie: actoren uit de professionele kunsthandel, bv. galeristen die met opzet de uitoefening van het recht op informatie door beheersvennootschappen verhinderen of beletten door bijvoorbeeld niet mee te delen welke werken werden doorverkocht zodat de inning en verdeling van het volgrecht niet veilig kan worden gesteld, kunnen een sanctie van niveau 3 oplopen⁴²⁵.

201. Belangrijk is erop te wijzen dat sommige aspecten van de bestraffing in het algemene gedeelte van boek XV zijn geregeld. Zoals hoger reeds werd aangegeven, is dit eigen aan de inpassing van de intellectuele rechten in het geheel van het WER.

---

⁴²³ Deze bepaling voorziet dat de inbreuken op de bepalingen van het WER worden bestraft met een sanctie tussen niveau 1 en niveau 6 en definieert vervolgens de strafmaat die overeenstemt met de verschillende niveaus.

⁴²⁴ Voor een beschrijving, vergelijking met de vroegere strafmaat en toelichting bij de niveaus: zie MvT, 71-74.

⁴²⁵ Krachtens art. XV.70 is dit een strafrechtelijke geldboete van 26 tot 25.000 euro. Zie over deze sanctie ook *supra*, randnummer 67.

Zo worden de strafbare poging en de deelneming niet vermeld in de afdeling die specifiek is gewijd aan de inbreuken op boek XI. Hiervoor dient teruggevallen te worden op het algemene art. XV.69, dat voorziet: “[de] bepalingen van boek I van het Strafwetboek zijn van toepassing op de inbreuken bedoeld in dit Wetboek, onder voorbehoud van toepassing van de hierna vermelde bijzondere bepalingen.”⁴²⁶

De algemene bepaling art XV.71 herhaalt thans ten aanzien van alle intellectuele eigendomsrechten (tevorens oud art. 78*bis* en 80 AW alsook 13 wet databanken) dat wanneer de feiten voorgelegd aan de rechtbank, het voorwerp zijn van een vordering tot staking, er over de strafvervolgung pas uitspraak kan gedaan worden nadat over de vordering tot staking een in kracht van gewijsde getreden beslissing is genomen.

202. De bijkomende straffen zoals verbeurdverklaring, vernietiging van goederen, toewijzing, sluiting en beslag op ontvangsten blijven gehandhaafd. Zij worden geregeld in de artikelen XV.130 t/m XV.130/4; XV.131 tot XV.131/2.

---

⁴²⁶ In de oud artikelen 78, § 6; 79*bis*, §1; 80, lid 6 AW; 35 BOW die dit artikel overneemt, werd, met het oog op art. 100 Sw., expliciet vermeld dat de bepalingen van hoofdstuk VII van boek I Sw. en art. 85 Sw. (verzachtende omstandigheden) toepasselijk werden geacht. Hoewel deze zin thans ontbreekt, betekent dit helemaal niet dat deze bepalingen niet meer van toepassing zouden zijn (zie bv. J. VANHEULE, *Strafbare deelneming*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 100-101).

Hoofdstuk V.   Boek XVII: Bijzondere rechtsprocedures

203. Zoals hierboven vermeld⁴²⁷, wordt de stakingsvordering voor inbreuken op intellectuele rechten behandeld in boek XVII, als een “bijzondere bepaling eigen aan boek XI”. Het gaat enerzijds om de intussen voor elk intellectueel eigendomsrecht geldende “gewone” stakingsvordering (art. XVII.14 t/m XVII.20, ingevoerd bij art. 24 Wet boek XI en art. 6 Wet gerechtelijke aspecten boek XI) en anderzijds om een specifieke vordering tot staking, met name deze inzake de controle van de beheersvennootschappen (art. XVII.21, ingevoerd bij art. 24 Wet boek XI).

1.   *De stakingsvordering voor inbreuken op intellectuele eigendomsrechten*

204. Daar waar de stakingsvordering voor inbreuken op intellectuele eigendomsrechten tot nu toe verspreid was over een aantal wetten (m.n. art. 87 AW, art. 12^{sexies} wet databanken en art. 3 wet van 6 april betreffende de regeling van bepaalde procedures in het kader van de WMPC (tevorens art. 96 WHPC, zoals gewijzigd door art. 9 Wet 10 mei 2007), is er nu één bepaling die de stakingsvordering bij inbreuken op een intellectueel eigendomsrecht herbergt. Gelet op art. XI.163, heeft deze ook betrekking op inbreuken op Beneluxmerken en -tekeningen en modellen.

Behalve enkele kleine aanpassingen, waarop we hierna wijzen, is er inhoudelijk niets gewijzigd bij de invoering van deze vordering in het WER.

Het onderscheid dat in de verschillende paragrafen van art. XVII.14 wordt gemaakt, is geënt op de bevoegdheid van de rechtbank die kennis kan nemen van de stakingsvordering. Samengevat houdt dit in dat de staking van een inbreuk op Beneluxmerken en -tekeningen en modellen, topografieën van halfgeleiderproducten en kweekproducten voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel van de zetel van de vijf hoven van beroep wordt gebracht. Gelet op de concentratie van de octrooi- en ABC-zaken, wordt de vordering tot staking van een inbreuk hierop voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel gebracht. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en de voorzitter van de rechtbank van koophandel zijn bevoegd voor de vaststelling van een inbreuk op het auteursrecht, op een naburig recht of op een recht van een producent van databanken⁴²⁸.

---

⁴²⁷ *Supra*, onderdeel III. 10, randnummer 181.

⁴²⁸ Hier zal echter rekening gehouden moeten worden met de invloed van de wet van 26 maart 2014 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek (BS 22 mei 2014) en de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties, met het oog op de toekenning van bevoegdheid aan de natuurlijke rechter in diverse materies (BS 7 augustus 2002), hierna “Wet natuurlijke rechter”. Tot nu toe was er een gedeelde bevoegdheid voor dit contentieux: de rechtbank van koophandel (van de zetel van een hof van beroep) nam kennis van de geschillen tussen handelaars of kon hiervan kennis nemen als de verweerder handelaar was; de rechtbank van eerste aanleg (van de zetel van een hof van beroep) was evenwel bevoegd in geval de partijen of de verweerder niet-handelaar waren/was (art. 575 Ger.W.). Overeenkomstig art. 575 § 3 nam de vrederechter kennis van de geschillen van minder dan 1860 Euro. Het beroep tegen deze

205. De voorzitter van de bevoegde rechtbank zal ook de mogelijkheid hebben om een bevel tot staking uit te vaardigen tegenover tussenpersonen wier diensten door derden worden gebruikt om een inbreuk op om het even welk intellectueel eigendomsrecht te plegen (art. XVII.14, § 4). Dit is in overeenstemming met art. 11 Richtlijn Handhaving.

206. De bevoegde rechter voor stakingsvorderingen in geval van samenhangende stakingsvorderingen op grond van een intellectueel eigendomsrecht en een WMPC-vordering (voortaan inbreuk op art. XVII.1) of een stakingsvordering wegens een inbreuk op de bepalingen van de wet 2 augustus 2002 betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen⁴²⁹ is de rechter die, op grond van art. XVII.14 (exclusief) bevoegd is (art. XVII.15). Dit is een overname van oud art. 87, § 2 AW en art. 12sexies, § 3 wet databanken en art. 3 § 2 van de voormelde wet van 6 april 2010. Zoals vroeger is dit een toepassing van

---

vonnissen werd gebracht voor de rechtbank van koophandel, in geval van een geschil tussen handelaars, zoniet nam de rechtbank van eerste aanleg hiervan kennis (art. 575, § 3 jo. 590 Ger.W.).

Het ingevolge de Wet natuurlijke rechter gewijzigde art. 575 Ger.W. bepaalt dat de rechtbank van koophandel kennis zal nemen van de vorderingen inzake auteursrecht, naburige rechten en databanken “tussen ondernemingen, als bedoeld in art.573, eerste lid, 1° Ger.W”. Dit houdt in dat de rechtbank van koophandel bevoegd is voor deze geschillen gevoerd “tussen alle personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven, die betrekking hebben op een handeling welke is verricht in het kader van de verwezenlijking van dat doel.” (Cf. art. I.1, eerste lid, 1° WER). Ook de vordering die gericht is tegen een onderneming, dus in geval van een eiser niet-onderneming, kan voor deze rechtbank worden gebracht.

Hieruit volgt dat de rechtbank van eerste aanleg nog een zeer beperkte bevoegdheid overhoudt inzake auteursrecht, naburige rechten en databanken. Immers, het begrip onderneming is breder dan het begrip handelaar (I.VEROUGSTRAETE en J.-Ph.LEBEAU, “Transferts de compétences: le tribunal de commerce devient le juge naturel de l'entreprise”, *TBH* 2014, (543), nr. 6) dat niet werd afgeschaft door de invoering van het WER), vermits het nastreven van een economisch doel geen winstoogmerk veronderstelt. Het is dus niet gelijk te stellen met de klassieke ‘daad van koophandel’ (*Ibid.*, nr. 7). Bovendien, waar het vroeger nodig was om daden van koophandel te stellen als beroepsactiviteit om als handelaar te worden gekwalificeerd en aldus voor de rechtbank van koophandel te kunnen worden gedaagd, is ook dit vereiste samen met het wegvallen van de winstoogmerk-voorwaarde verdwenen. Aldus omvat het begrip “onderneming” een ruimer aantal personen, zo bv. eenieder die zijn werk/prestatie exploiteert, zelfs al doet hij dit niet als “handelaar” zodat de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel hierdoor uitgebreid wordt.

Verder wordt door de Wet natuurlijke rechter de vroegere verwijzing naar de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg volledig uit art. 575 Ger.W. geschrapt. Dit betekent evenwel niet dat zij niet meer gevat kan worden in deze geschillen, vermits zij haar volheid van bevoegdheid behoudt (art. 568 Ger.W.; zie B.

ALLEMEERSCH en T. REINGRABER, “Nieuwe justitie 2014. De bevoegdheids(her)verdeling”, in B. ALLEMEERSCH e.a., *Nieuwe Justitie*, Congresbundel studiedag 26 maart 2014, Antwerpen, Intersentia, 2014, nr. 38).

De verwijzing naar de vrederechter wordt ook geschrapt uit oud art. 575, § 3, samen met de appelbevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg in deze zaken. Nochtans behoudt de vrederechter wel nog de bevoegdheid over de “kleine” zaken, d.i. tot 1 860 Euro (vanaf 1 september 2 500 Euro), dus ook in deze materie vermits art. 575 Ger.W. niet voorkomt in de lijst van vorderingen “die de wet aan zijn rechtsmacht onttrekt” (art. 590 Ger.W.). Niettemin kan de vordering ook rechtstreeks tot de rechtbank van koophandel worden gericht vermits deze, vanaf 1 september 2014, ook bevoegd wordt voor geschillen van minder dan 2 500 Euro: de Wet natuurlijke rechter onderwerpt alle geschillen tussen ondernemingen of minstens verweerder-onderneming, zonder beperking ratio summae, aan de algemene bevoegdheid van de rechtbank van koophandel.

De rechtbank van koophandel wordt aldus “de natuurlijke rechter” voor de geschillen inzake deze rechten. Art. XVII.14, § 3 WER zal in samenhang met deze nieuwe bepaling gelezen moeten worden.

⁴²⁹ BS 20 november 2002.

de gewone regels van de samenhang die kan leiden tot een uitbreiding van een (exclusieve) bevoegdheid⁴³⁰.

207. De voorzitter zetelend zoals in kort geding, kan bijkomende maatregelen opleggen, zoals bepaald voor de vordering “inzake namaak” ten gronde op grond van art. XI.334 of, wat betreft inbreuken op merken en modellen, op grond van de BVIE (art. XVII.16)⁴³¹.

208. Zoals art. 3, § 4, Wet 6 april 2010 bepaalt, kan de voorzitter op tegenvordering het ingeroepen intellectueel eigendomsrecht nietig of vervallen verklaren (art. XVII.17). Dit geldt voor alle intellectuele eigendomsrechten die in België worden beschermd door een inschrijving of depot, dus voor Beneluxmerken en –tekeningen en modellen, ABC’s, nationale octrooien, Europese octrooien zonder eenheidswerking waarvoor België werd aangeduid en waarvoor een opt-out werd gedaan.

209. Art. XVII.20, § 1, breidt de verplichting van de griffier tot mededeling van een uitspraak en het instellen van een voorziening aan de minister uit naar elke uitspraak over een vordering tot staking bedoeld in dit hoofdstuk. Gelet op art. XI.343 lijkt deze bepaling overbodig, minstens wat het eerste lid betreft.

210. Verder zijn er geen wijzigingen te melden: de vorderingsgerechtigden zijn dezelfde personen als in de hoger vermelde wetten die door de codificatie werden samengebracht⁴³². De partij die een stakingsvordering kan instellen wordt bepaald op grond van art. XVII.19, met verwijzing naar art. XVII.14, dat ook de bevoegde voorzitter aanduidt. XVII.18 herhaalt dat de procedure zoals in kort geding verloopt. Het beginsel van de uitvoerbaarheid bij voorraad van de beschikking van de voorzitter wordt herhaald in art. XVII.18, derde lid. Dit principe lijdt uitzondering in geval van de hiervoor bedoelde beslissing tot gehele of gedeeltelijke vernietiging of verval. Het uitvoerbaar karakter van deze beslissing wordt bepaald naargelang het betrokken intellectueel eigendomsrecht (art. XVII.17, tweede lid). Er kan in dit kader bijvoorbeeld verwezen worden naar oud art. 51 BOW, waaruit de rechtsleer afleidt dat een beslissing tot vernietiging van een octrooi in eerste aanleg niet voorlopig ten uitvoer kan worden gelegd⁴³³.

---

⁴³⁰ Zie C. DE MEYER, “Het bevel tot staken naar Belgisch recht”, in F. BRISON (ed.), *Sanctions et procédures en droits intellectuels. Sancties en procedures in intellectuele rechten*, Brussel, Larcier, 2008, 216.

⁴³¹ Cf. art. 3 § 3, Wet 6 april 2010.

⁴³² De algemene regels uit Hoofdstuk 2 van boek XVII (‘Titularissen van de vordering tot staking’) is dus niet op de vorderingen inzake intellectuele rechten van toepassing.

⁴³³ F. LEJEUNE, “L’annulation d’un brevet et l’exécution provisoire, simple question d’opportunité ou véritable interdiction?”, *JT* 2013, (409) 411 e.v.; K. WAGNER, “Over de taak van de rechter in kort geding na een vernietiging van een octrooi door de bodemrechter oordelend in eerste aanleg”, *RABG* 2013, nr. 4.

2. *De specifieke vordering tot staking inzake de controle van de beheersvennootschappen (art. XVII.21)*

211. Art. XVII.21. § 1 bepaalt dat, indien op het einde van de termijn bepaald in de waarschuwing die uitgaat van de Controledienst, de vastgestelde inbreuk niet is verholpen de minister aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, of, indien de verweerder een handelaar is naar keuze aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel⁴³⁴ of aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, kan vragen om tot vaststelling van de inbreuk en bevel tot staking ervan over te gaan. Bijkomend kan de minister, met name indien de niet-overeenstemming van de beheersvennootschap met de wettelijke verplichtingen de belangen van de rechthebbenden ernstig dreigt te benadelen, aan de voorzitter vragen om de bestuurs- en beheersorganen van de vennootschap te vervangen. De voorzitter van de rechtbank bepaalt de duur van de opdracht van de tijdelijke bestuurders of beheerders. Deze bepaling neemt oud art. 77^{quinquies} AW over.

---

⁴³⁴ Het wekt verwondering dat het begrip 'handelaar' hier niet werd vervangen door het begrip 'onderneming' zoals dat wordt gehanteerd om de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel te bepalen in de ruime sector van het auteursrecht (*Supra*, voetnoot 428).

Hoofdstuk VI. Diverse bepalingen

212. Zoals reeds hoger aangegeven wordt krachtens art. XI.287, §1, lid 1 een organiek fonds opgericht voor de financiering van de transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten, en zal dit fonds het nu reeds bestaande organiek fonds voor de controle van beheersvennootschappen vervangen⁴³⁵. Art. 31 Wet boek XI voegt dit fonds toe aan de tabel van begrotingsfondsen, gevoegd bij de organieke wet van 27 december 1990 houdende oprichting van begrotingsfondsen⁴³⁶, met vermelding van de toegewezen ontvangsten en gemachtigde uitgaven⁴³⁷.

213. Bij de bovenstaande bespreking van boek XI, XV en XVII werd reeds aangegeven welke bestaande wetten worden opgeheven. Belangrijk te onderstrepen is dat de Koning de bevoegdheid heeft om voor elke bepaling van deze wetten de datum van opheffing te bepalen⁴³⁸. Tevens is het zo dat wetgeving die niet strijdig is met boek I, XI, XV en XVII en verwijst naar bepalingen uit opgeheven wetgeving (vermeld in art. 32, §2, lid 1 Wet boek XI), geacht wordt te verwijzen naar de overeenkomstige bepalingen in de vermelde boeken⁴³⁹. Reglementaire bepalingen genomen in uitvoering van de vermelde opgeheven wetgeving, die niet strijdig zijn met boek I, XI, XV en XVII, blijven van kracht totdat ze worden opgeheven of vervangen door nieuwe uitvoeringsbesluiten⁴⁴⁰.

214. De art. 33 en 34 Wet boek XI geven de Koning een aantal bevoegdheden. Zo kan hij de verwijzingen in bestaande wetten en koninklijke besluiten naar opgeheven bepalingen vervangen door verwijzingen naar de ermee overeenstemmende bepalingen in het Wetboek van economisch recht⁴⁴¹, evenals de bepalingen van het Wetboek van economisch recht coördineren⁴⁴².

---

⁴³⁵ *Supra*, randnummer 169.

⁴³⁶ BS 12 januari 1991, 636, zoals meermaals gewijzigd.

⁴³⁷ Cf. de verplichting hiertoe in art. XI.287, §1, lid 2.

⁴³⁸ Art. 32, §2, lid 2 Wet boek XI.

⁴³⁹ Art. 32, §3 Wet boek XI.

⁴⁴⁰ Art. 32, §4 Wet boek XI.

⁴⁴¹ Art. 33 Wet boek XI.

⁴⁴² Ar. 34 Wet boek XI.

Hoofdstuk VII. Overgangsbepalingen en inwerkingtreding

1. Overgangsbepalingen

215. De art. 35 t/m 48 Wet boek XI omvatten alle overgangsbepalingen. Ze werden geordend per intellectueel recht. Opgenomen werden de overgangsbepalingen van de verschillende IE-wetten waarvan de toepassingstermijn nog niet verstreken is en die dus hun nut behouden⁴⁴³. Nieuwe overgangsbepalingen werden opgenomen in verband met de omzetting van Richtlijn Duurverlenging. Tevens werd in de Wet boek XI een art. 44 opgenomen dat voorziet dat de minister van economische zaken tegen 31 december 2015 aan het parlement een evaluatieverslag moet zenden i.v.m. de art. XI.182, XI.183 en XI.206 (het vermoeden van overdracht van het recht van audiovisuele exploitatie, en het recht op vergoeding van auteurs en uitvoerende kunstenaars voor deze exploitatie), met betrekking tot in het bijzonder de positie van de auteurs, de uitvoerende kunstenaars en hun beheersvennootschappen, ten aanzien van enerzijds de producenten, en in voorkomend geval hun beheersvennootschap, en anderzijds de exploitanten van audiovisuele werken, zoals onder meer omroeporganisaties, kabelmaatschappijen en andere dienstverleners die gebruik maken van de auteursrechtelijk beschermde werken⁴⁴⁴.

2. Inwerkingtreding

216. Krachtens art. 49 Wet boek XI bepaalt de Koning de datum van inwerkingtreding van het geheel of een deel van elk artikel van deze wet, en van elke bepaling die door deze wet in het WER wordt ingevoegd. Art. 10 Wet gerechtelijke aspecten boek XI bepaalt hetzelfde m.b.t. deze laatstgenoemde wet. Deze regeling moet een overgang garanderen tussen de oude wetten en het nieuwe wetboek zonder risico op een rechtsvacuüm en rekening houden met de inwerkingtreding van de verschillende boeken van het WER⁴⁴⁵.

Art. 1 KB inwerkingtreding Wet boek XI verklaart dat de bepalingen van de twee juist vermelde wetten, alsook de bepalingen ingevoegd bij deze wetten in het WER in werking treden op 1 januari 2015. Niets belet evenwel dat de Koning een nieuw KB uitvaardigt waarbij hij de voorziene datum van 1 januari 2015 wijzigt, teneinde bepaalde bepalingen vroeger in werking te doen treden. Dit zal met grote waarschijnlijkheid gebeuren wat de bepalingen inzake octrooirecht en de aanvullende beschermingscertificaten betreft, die met grote zekerheid in werking zullen treden op 22 september 2014. De Koning kan ook beslissen om via een nieuw KB sommige bepalingen later in werking te laten treden. Dit kan mogelijkwijze het geval zijn wat bepalingen betreft in verband waarmee nog

---

⁴⁴³ MvT, 77.

⁴⁴⁴ MvT, 80.

⁴⁴⁵ MvT, 81.

uitvoeringsbesluiten moeten worden genomen, wanneer deze uitvoeringsbesluiten niet voor 1 januari 2015 klaar geraken.

Ten slotte moet nog worden opgemerkt dat het hoger besproken art. 44 Wet boek XI (inzake het evaluatieverslag wat het vermoeden van overdracht van het recht van audiovisuele exploitatie, en het recht op vergoeding van auteurs en uitvoerende kunstenaars voor deze exploitatie betreft)⁴⁴⁶ reeds in werking is getreden op 12 juni 2014, de dag van de bekendmaking van de Wet boek XI in het Belgisch Staatsblad⁴⁴⁷, iets wat ook het geval is voor het hier besproken art. 49 Wet boek XI zelf⁴⁴⁸.

---

⁴⁴⁶ *Supra*, randnummer 215.

⁴⁴⁷ Art. 49 Wet boek XI.

⁴⁴⁸ Cf. de tekst van art. 49 Wet boek XI. Ook art. 32, §2, lid 2 Wet boek XI is krachtens genoemd art. 49 Wet boek XI in werking getreden op 12 jun 2014. Dit art. 32, §2, lid 2 Wet boek XI verklaart dat de Koning de datum bepaalt van de opheffing van elke bepaling van de in art. 32, §2, lid 1 Wet boek XI opgesomde I.E.-wetten.

Bijlage: Concordantietabellen

1.   *Van vroegere wetten naar WER*

2. *Van WER naar vroegere wetten*